

20

Magyar

PAPI EGYSÉG

SACRA CONGREGAZIONE
CONCISTORIALE

Roma, 14 maggio 1962

Prot. N. D.E. 142/57

(Nella risposta si prega citare questo numero)

Reverendissimo Signore,

La S.V. ha voluto cortesemente informare questa S. Congregazione sulle molteplici iniziative prese con tanto zelo, per sostenere spiritualmente i sacerdoti ungheresi, che le note dolorose vicende hanno reso profughi e sparso nelle varie parti del mondo, e non voglio tardare a manifestarLe, col ringraziamento, il vivo compiacimento di questo S. Dicastero.

Nelle alterne vicende dei tempi odierni gli uomini hanno sempre più urgente il bisogno del soccorso del Supremo Bene, Dio, Che solo può orientarli e restituirli alla loro vera dignità e grandezza. Nell'economia attuale l'umanità ha bisogno dell'opera della Madre Comune, la Santa Chiesa, e l'azione di salvezza si realizzerà attraverso il ministero di santi sacerdoti. Può quindi ben immaginare con quali voti accompagni l'associazione "Unio Cleri Hungarici", sulla quale invoco copiose le celesti benedizioni.

Con sensi di distinto ossequio mi professo

della S.V. Rev.ma
dev.mo per servirLa

C. Card. Casali
seg.

A SACRA CONGREGATIO CONSISTORIALIS ELISMERŐ LEVELE

Egyik paptestvérünk római tartózkodása idején személyesen, majd később kis Pro memoria formájában írásban is beszámolt a S. Congregatio Consistorialis vezetőinek, akikhez a menekültek lelki gondozása tartozik, a Magyar Papi Egység paptestvéri lelkiismereti szolgálatairól. Erre a beszámolóra a következő elismerő sorok érkeztek.

Róma, 1962. május 14.

Főtisztelendő Uram!

Főtisztelendőséged ezt a Szent Kongregációt kegyesen tájékoztatta arról a sokféle buzgó kezdeményezésről, amely a magyar papság lelkiismeretének a fenntartása érdekében történik. Azon papok érdekében, akik a közismert szomorú események folytán arra kényszerültek, hogy hazájukból elmeneküljenek és a világ különböző tájaira szétszóródva helyezkedjenek el. Nem mulaszthatom el, hogy mindezért ennek a Szent Hivatalnak a hálás köszönetét és egyben meleg elismerését kifejezzem.

A mai idők sorsváltozásai között az emberek legfontosabb teendője az, hogy a legfőbb Jóhoz, Istenhez folyamodjanak, mert egyedül Ő tudja őket életútjukon eligazítani és nekik az igazi máltóságot és a lelki nagyságot visszaadni. A jelenlegi üdvösségrendben az emberiségnek szüksége van az Egyháznak, mindnyájunk Édesanyjának a munkájára. Az üdvözítésnek ezt a munkáját szentéletű papoknak a szolgálata által végzi. Elgondolhatja, hogy az Egyház milyen jókívánásokkal kíséri az „Unio Cleri Hungarici” (a Magyar Papi Egység) mozgalmát, amelyre az Ég bőséges áldását igyekszem leesdeni.

Megkülönböztetett készséggel vagyok Főtisztelendőségednek alázatos szolgálatára

Carlo Card, Confalonieri

MAGYAR PAPI EGYSÉG

a külföldi magyar katolikus papság lapja

1962. Szent Péter és Pál ünnepén

20. sz.

TARTALOM

LELKI ÉLET

- Gaston Courtois: A hit szelleme 5
Király István SJ: „Élő víz forrása” 14

MAGYAR NÉPÜNK PAPJA

- Varga László SJ: Halkan kérdezem 27
András Imre SJ: A magyar hívő és papja a nagyvilágban (2.rész) 32

JÓPÁSZTORI SZELLEM

- *: Emlékfoszlányok az „idegenlégió”-ból 48
Cser László SJ: A Mise-láda 53

EGYSÉG

- Bea Ágoston bñboros: A katolikus álláspont a keresztények egye-
sítéle kérdésében 58
Zsinat és egység. Bea bñboros Innsbruckban 65

RÓMA SZAVA

- Zsinati hírek 69
Az új római misekönyv 71

HAZAI HIREK

- Hazai helyzet 72
Személyi hírek 75
Az egyházmegyék jelenlegi helyzete Magyarországon 76

HALOTTAINK

- Dr. Domitrovits József 79
Msgr. Dr. Sántha Pál 81

Cser Palkovits István SJ: Magyar műhely a Dél keresztje alatt	83
Sr. Josefa: Magyar apácalelkigyakorlat	85
PAPI TALÁLKOZÓ	
Marosi atya ezüstmiséje	87
Papszentelések	88
Papi rekollekció	90
EXSUL FAMILIA	
Római zárándoklat	91
Magyar engesztelő imahadjárat	92
NÉHÁNY VISSZHANG	31, 47, 68

A lapot szerkeszti: Óry Miklós SJ. - A kiadásért felel: Marosi László.

Levelezés, megrendelés, kéziratok Marosi László címére küldendők:
Spittal/Drau, Austria Europa.

MAGYAR PAPI EGYSÉG (Einheit Ungarischer Priester) Klerusblatt der ungarischen Priester im Ausland, erscheint viermal im Jahr. - Mit Druckerlaubnis des Erzbischoflichen Ordinariates, Wien. - Eigentümer, Herausgeber und Verleger: Ladislaus Marosi, Spittal/Drau, Kapellengasse 15. - Im Selbstverlag als Manuskript vervielfältigt bei Österreichisches Seelsorge-Institut Pastorale Ungarnhilfe, Wien I. Stephansplatz 3/III. Für den Inhalt verantwortlich: Ladislaus Marosi.

A HIT SZELLEME

Elmélkedésünk kezdetén imádjuk a bennünk lakozó Szentlelket, a vilá-
gosság Lelkét, Akit a keresztségben nyertünk el, amikor megtermékenyít-
tette lelkünket, elvetve benne a hit csíráját (germen fidei).

Akit bőségesebben nyertünk el a bérnálásban, amikor lehetővé tette,
hogy Krisztus apostolai, hitünk élő tanúi legyünk.

Akit még nagyobb mértékben nyertünk minden szentelésnél, amikor is
arra rendelt minket, hogy a hit terjesztői legyünk és azzá is tett.

Szenteljünk néhány pillanatot arra, hogy Őt hívjuk, mialatt lassan, több-
ször ismételjük: „Lelkünk fényed hassa át! Gyűjtsd meg szemünknek fénye-
det! Add, ismerjük meg az Atyát, Teáltalad és egy Fiát, és kettejüknek
Lelke, Te, örökre légy lelkünk hite!”

Krisztus lángoló hitet kíván tőlünk.

Papi életünk eleven hit nélkül önellenmondás.

Apostoli életünk sugárzó hit nélkül terméketlen.

Krisztus lángoló hitet kíván tőlünk
Mindnyáján észrevehettük az Evangélium olvasása közben, hogy Krisz-
tus mekkora súlyt helyezett a hitre azoknál, akik Hozzá közeledtek.

Nem gyógyítható meg az, akit a hit erre nem tesz alkalmassá, - ezt Jé-
zus gyakran hangsúlyozta.

A tetőn leböcsájtott inaszakadtnak Kafarneumban: Hitük láttára Jézus
e szavakkal fordult a bénához: Fiam, bocsánatot nyertek bűneid... Mk. 2, 5.

A vérfolyásos asszonynak: Leányom, hited meggyógyított... Mk. 5, 34.

A két vaknak: megérintette szemüket és így szólt: Legyen hitetek sze-
rint... Mt. 9, 29.

A leprásnak: Kelj föl, menj! Hited meggyógyított téged. Lk. 17, 19.

Ugyanezt a kifejezést használta a jerikói vakkal szemben: Láss! Hited
meggyógyított téged... Lk. 18, 42.

A kétségbeesett apától is hitet kívánt mielőtt gyermekét meggyógyította
volna, Mk. 9, 23. és a zokogó Mártától is Lázár föltámasztása előtt...

Mindnyájuk csodálkozására ezt mondta Jézus a századosnak is: Ekkora hi-
tet senkinél sem találtam Izraelben. Mt. 8, 10. és a kánaáni asszonynak:
Asszony, nagy a te hited, legyen úgy, amint kívánod! Mt. 15, 28.

Mária Magdolnánál, a samariai asszonynál vagy Zaccheusnál, Jézus a
hitet hangsúlyozza, a hitet kívánja: Ő azonban ismét az asszonyhoz fordult:
„Hited megszabadított téged, menj békével.” Lk. 7, 50.

Ma üdvösség köszöntött e házra, mert ő is Ábrahám fia. Lk. 19, 9.

Apostolaitól odaadó hitet, fenntartás nélküli határtalan hitet kíván. Szün-
telenül figyelmezteti, serkenti őket: Kicsinyhitűek, mit tanakodtok egymás-
közt, hogy nincs kenyerek? Még mindig nem értitek s nem jut eszetekbe
az ötezer ember öt kenyere? Mt. 16, 8-9.

Mit félték annyira, még mindig nem hiszték? Mk. 4, 40.

Hoj a ti hitetek? Lk. 8, 25.

Péterhez így szólt, amikor a vizen Hozzá menve kételkedett és merülni kezdett: Te kicsinyhitű, miért kételkedel? Mt. 14, 31.

Más alkalommal ugyanennek a Péternek egy emlékezetes jelenetben ünnepléses elismeréssel adózott, mert bátran megvallotta hitét: Te vagy a Messias, az élő Isten Fia. Erre Jézus azt mondta neki: Boldog vagy Simon, János fia! Mt. 16, 17.

És ugyanezt a boldogságot ígérte, amikor húsvét után nyolc napra megjelent Szent Tamásnak: Azért hiszel (Tamás), mert látsz engem? Boldog, aki nem lát és mégis hisz... Ján. 20, 29.

Az a hit, amelyet Jézus híveitől és még inkább papjaitól elvár, nem az elvont igazsághoz való értelmi csatlakozás, hanem egész valónk átadása egy személynek, az Ő isteni Személyének.

Ez az átadás bizonyos homállyal és bizonyos értelemben kockázattal jár, mert Isten szabadságunkra való tekintettel azt akarja, legyen hitünkben elég világosság, hogy értelme legyen, de elég homály is, hogy érdemszerző lehessen.

Ezért Isten előtt méltó hódolat a hit. Döntés Isten mellett. Ezért nyerheti el kegyelemből mindenki, aki őszinte szívvel kéri és saját ítéletének Krisztus szavát, saját személyes érdekeinek Krisztus akaratát élébe helyezi.

Ez éppen annyira a szeretet műve mint az értelem tevékenysége. „Tudom, kinek hittem”. Tudom, kinek hiszek, tapasztalatból ismerem Azt, Akinek szentelve vagyok.

Pálnak ez a felkiáltása János szavaira emlékeztet, aki így foglalja össze az első keresztyének minden hitét: Megismertük a szeretetet és hittünk benne. 1 Ján. 4, 16. Van ismeret, amely csak szeretetből származhat és teljes odaadást kíván.

Sanson atya mondta: „A pap hitét az mutatja, amikor ezt mondja Krisztusnak: Életed az én életem, halálod az én halálom.”

Az a pap, akiben nincs meg ez az égő hit, nem tud megfelelni annak, amit az Úr tőle vár: Hit nélkül nem lehet tetszeni Istennek. Zsid. 11, 6.

Papi életünk eleven hit nélkül önellentmondás

Életünknek hit nélkül semmi értelme. Hit nélkül türes volna minden szavunk, gesztusunk, térdhajtásunk, sőt nőtlenségünk is. (L. Dieu prétexte, Jacques Perry regényét a hitevesztett papról)

Ha van hitünk minden megvilágosodik: a kereszt, a följajánlás, a szenvedés, az áldozat, a halál.

A láthatatlan igazibb valóság lesz, mint a látható. Az, ami nem múlik el, nagyobb értéket nyer a szemünkben mint a mulandó. Értékítéleteink Isten ítéleteire támaszkodnak. Az Ő világosságában látunk mindent, a látszat mögé hatolunk, hogy mindenben az alapvető valóságot, az egyedüli igazat, azt lássuk meg, ami számít.

Szent Benedek szerint ez a megvilágosító fény: lumen deificum.

Annál nagyobb az ereje a kísértés órájában, minél előbb. Az élet küzdelem. „Katonasor az ember élete a földön” Jób 7, 1. Ez a normális helyzet, hogy harcolnunk kell. Hogyan is lehetne érdem a győzelem, ha nem érné támadás? A Sátán azért üldözi néha olyan kitartóan a papi lelkeket, mert jól tudja, mit nyerne, ha azok elvesznének. „Ellenségtek az ördög, mint ordító oroszán jár körül, keresve, kit nyeljen el.” 1 Pét. 5, 8. De a győzelem annál biztosabb, minél ellentállóbb a hit: Szálljatok vele szembe keményen a hit erejével. 1 Pét. 5, 8.

A trienti zsinat(6. és 8. ülésén) megállapította, hogy a hit a szentség alapja és gyökere. Ez Szent Pál szavainak a visszhangja: Az igaz ember a hitből él. Zsid. 10, 37. Amint a gyökerek a talaj mélyébe törnek, hogy a fa életéhez szükséges táplálékot folyamatosan szállíthassák, a hitnek is mélyen kell Istenbe hatólnia, hogy papságunk életerejéhez a szükséges táplálékot szolgáltatthassa.

Ha a gyökerek kiszáradnak: a fa elsenyved és elpusztul.

Ha meggyengül hitünk: papságunk elveszti minden erejét és szépségét.

Ellenkezőleg: ha hitünk erősödik, papságunk kivirágzik és az üdvösség bőséges gyümölcsét hozza.

A hit erősödő életének jutalma az Istennel való bensőségesesség kegyelme: Eljegyezlek magamnak hűséggel, és te majd megtudod, hogy én vagyok az Úr. Oz. 2, 20.

Szent Benedek regulája szerint az aktív hit növekedésének mindig megfelelő a szívjóság bőségesebb kiáradása.

És nem éppen ez-e a Mester által megígért boldogság? Boldog, aki nem lát és mégis hisz. Ján. 20, 29.

Apostoli életünk sugárzó hit nélkül terméketlen

Ma a világot átjárja a materializmus: a siránkozás és sajnálkozás hiábavaló lenne; nekünk jutott a megtisztelő feladat, hogy a világosságot visszaadjuk neki. Ti vagytok a világ világossága. Mt. 5, 14.

Sok mai ember előtt csak az számít, ami látszik, ami megfogható, ami tapintható.

Nekünk kell a láthatatlan valóság tanúinak lennünk.

A világ, amelyben élünk, csak pogány visszahatásokat ismer, ezek: gyűlölet, erőszak, tisztátalanság; nekünk kell megtanítanunk a keresztény gondolkodásra.

Nagyrészt rajtunk múlik, hogy az emberek hogyan vélekednek a vallásról.

Kell, hogy az emberek velünk érintkezve megérezzék: számunkra Jézus Krisztus nem valami, hanem VALAKI; nem semleges és távoli lény, hanem a Barátunk, Akivel személyes kapcsolatban vagyunk.

Kell, hogy ha Róla beszélünk, ha kiejtjük a nevét, hangunkon érződjék valami a lelkünkben, nem! a szeretetünkben. Semmi sem vonz annyira, mint a lángoló hit, amely öntudatlanul is sugárzik birtokosából.

Ha a lelkek érzik, hogy valóban hisszük azt, amit mondunk és állításainknak megfelelően cselekszünk, hitük felébred és megerősödik.

Magatartásunk az imádság alatt, keresztvetésünk, a tisztelet amellyel a szentmise szavait kiejtjük, az a hívó tekintet, amellyel az Ostyára nézünk, tudtunk nélkül is nagyobb hatással van a lelkekre, mint a legaprólékosabban előkészített szónoklat; ez könnyű nélkül megtanult leckéhez hasonlít.

Sokkal több hatása van annak, amik vagyunk vagy legalábbis teljes erőnkben lenni igyekszünk, mint annak, amit mondunk.

"Több jót cselekszünk azzal, amik vagyunk, mint azzal, amit teszünk vagy mondunk" (Ollé Lapruné).

A nem látható valóságok szolgálói és kiosztói vagyunk és mint ilyenek olyan emberekké kell lennünk, akik a látszatok mögé tudnak nézni.

Többé-kevésbé tudatosan sokan várnak minket. És állandóan sokan szegezik ránk a tekintetüket. Számukra mi vagyunk azok, akik hivatalos kapcsolatot tartanak a túlvilággal. Akik nem osztják a hitünket, azok nem úgy tekintenek ránk, mint más emberekre.

Tőlünk várják az élő választ arra a kérdésre, amely egyszer fájdalmas csalódás, a szeretett lény elvesztése után fölvetődik: Isten? - Örökkévalóság?

Nem csak döntő, komoly szavakról, még kevésbé banális vigasztalásról van szó. A világosság egy-egy szavának szívéből kell fakadnia: egész életünk áll jól a hitetlenségért. Néha elég ennyi, hogy valakit gondolkodóba ejtsen és egész életirányát megváltoztassa.

Nem hiszünk eléggé hitünk hatalmában. Az emberek Krisztust kívánják tőlünk és nem döbbennek meg, ha Őt adjuk. Milyen veszteség, ha csak a szép szertartások szervezőjét, a vallásanárt, a kultusz szolgáját vagy akár a szociális intézet igazgatóját látják a papban! Krisztus kinyilatkoztatóinak kell lennünk a számukra: Jaj nekem, ha nem hirdetem az Evangéliumot! 1 Kor. 9, 16. Minél nagyobb homály veszi körül az embereket, annál fényesebbnek kell lennie a mi hitünknek: Hogy világítson a sötétségben és a halál árnyékában sínylődőknek. Luk. 1, 79.

Milyen veszteség az embereknek, ha a pap félénk, vagy csak egyszerűen jó ember, jó fiú!

Mindent merhet az, aki igazán hisz: Ha csak akkora hitetek lesz is, mint a mustármag s azt mondjátok e hegynek itt: Menj innét amoda! - átmegy, és semmi sem lesz számotokra lehetetlen. Mt. 17, 20.

Krisztus megígérte: Aki bennem hisz, ugyanazokat a tetteket fogja végbevinni, amiket én magam cselekszem, sőt nagyobbakat is fog tenni azoknál. Ján. 14, 12.

Szent János hangoztatja: hitünk ereje legyőzi a világot: A győzelem, amely diadalt arat a világon: a mi hitünk. 1 Ján. 5, 4.

AZ ÚR SZAVAI

Pap fiam, totális hitet várok tőled.

Azt mondom neked, amit Péternek mondtam: Én azonban imádkozom érted, hogy meg ne fogyatkozzék a hited, hogy te egykor megtérve megerősítsd testvéreidet. Luk. 22, 32.

Szilárd hitednek kell lennie. De nem elég, hogy hited ne gyöngüljön meg. Kell, hogy növekedjék, mind jobban erősödjék, minél hatalmasabb, égőbb és világítóbb legyen: Égő és világító fény volt ő. Ján. 5, 35.

Te vagy a világ világossága, erről sose feledkezzél meg: Lux mundi.

- Testvéreid hitét neked kell megerősítened.

- Mindaz a rossz, ami a világot éri, abból származik, hogy az embereknek nincs tiszta ismeretük az Én Igazságomról. A te feladatod, hogy a világnak visszaadjad az Én világító és melegítő Igazságomat.

- Ezért neked is úgy kell látni a dolgokat, ahogyan Én látom.

- Hit nélkül a lélek olyan. mint akinek szembogarát fátyol takarja: látása homályos.

- Akik nincsenek a hit világosságának a birtokában, tapogatózva haladnak, vakok módjára; mindenben megbotlanak, amibe ütköznek. Látásuk elhomályosul, csak a mulandó dolgokhoz vonzódnak. Nem tudják megkülönböztetni az igazat a hamistól, a rosszat a jótól. Én vagyok az Igazság. Én vagyok a Jóság.

- Ritkán nézel a szemembe, pedig a világosságot akkor nyeri el az em-

ber, ha Rám tekint. Hosszan és gyakran kell Engem szemlélned: így nyer a tied is valamit az Én tekintetem hatalmából.

- Atyám titkait akarom előtted felfedni, - de alázatos lélekkel kell hozzám közeledned. Én csak a bölcsektől és kevélyektől vagyok messze: Áldlak téged, Atyám, mert elrejtetted ezeket a bölcsek és okosok elől. Mt. 11, 25.

Törekedj gyermeki lelkületre: Ha olyanok nem leszteek, mint a gyermek, nem mentek be a mennyek országába. Mt. 18, 3.

Csak a kevélység, a szellem és a test kevélysége áll ellent Világosságomnak: Boldogok a tisztaszívűek: ők meglátják Istent. Mt. 5, 8.

Közeledj hát alázatosan Hozzám. Kérd Tőlem a hit ajándékát: Hiszen... a hit... Isten ajándéka. Ef. 2, 8. Ezt az adományt nem tagadhatom meg tőled. És majd meglátod, hogyan változik át minden aszerint, amint életed mozzanatait az Én világosságom fényében szemléled.

Hitedben légy következetes. Ha az ember nem úgy él, ahogy gondolkodik, zsákutcába kerül: úgy fog gondolkodni, ahogy él. Minél inkább hited szerint élsz, annál inkább lesz hited világító fáklya a magad és mások számára: Aki az igazságot teszi, a világságra megy. Ján. 3, 21.

- Olyan hitet kérek tőled, amely önmaga teljes átadásával tesz bizonyosságot létezéséről: A hit, amely a szeretet által tevékeny. Gal. 5, 6.

- Hited legyen merész és magad is meg fogsz döbbsenni hatalmától.

Aki bennem hisz, ugyanazokat a tetteket fogja végbeinni, amiket én magam cselekszem, sőt nagyobbakat is fog tenni azoknál. Ján. 14, 12.

LELKIISMERETVIZSGÁLAT

1. Megvan-e bennem a hit szelleme?
2. Akarom az isteni akaratot látni előljáróim intézkedéseiben; meglátom-e Isten ujját az eseményekben?
3. Természetfölötti szemmel tekintem-e az élet ellentmondásait és meglátom-e bennük a megszentelődés és megváltás gondviselészerű elemeit?
4. Szokásommá vált-e, hogy a tekintetek mögött a lelket és a lelkek mögött Krisztus lássam meg, Aki élni és növekedni akar?
5. Az én szempontomból vagy Isten szempontjából szoktam-e tekinteni a dolgokat?
6. Itéleteimnek mi az irányvonala?
7. Gondolataimnak, beszélgetéseimnek mi a rendszerinti tárgya?
8. Nem foglalnak-e el túlságosan a mindennapi élet esetlegességei? A fától könnyen nem látjuk meg az erdőt!
9. Állandóan a mindennapi élet gondjai között őrlődöm, nem jutok-e oda, hogy a járulékot lényegnek és a lényegét járuléknak, az eszközt cél-nak és a másodlagos dolgokat főjelentőségűeknek tekintem?

10. Bizalmasan érintkezem-e mindig Istennel?

11. Meggyőződés-em-e, hogy egyedül Isten a lelkek Mestere, hogy egyedül Isten tudja megvilágítani az értelmet, hogy egyedül Isten tud a szívekre hatni és hogy én valójában csak annyit tehetek, amennyit Isten tesz általam?

12. Az a vágy-e minden tevékenységemnek indító eleme, hogy Isten uralkodjék a lelkekben? Keressétek ami odafönn van... Ami odafönn van, arra irányuljon a figyelmetek, ne a földiekre. Keressétek előbb az Isten országát...

13. Szándékaimat nem kellene sürgősen és az eddigiéknél gyakrabban megtisztítani? Ha akármilyen csekélységet tulajdonítunk magunknak, nyomban köd takarja el Istent; ha viszont őszintén lemondunk arról, amiben önmagunk keresését fedezzük fel, látókörünk kitisztul és Isten újból megmutatkozik.

14. Nem azért nem eléggé élő-e a hitem, mert nem kérem elég buzgón a kegyelmet?

JÓFÖLTÉTELEK

1. Egyetlen nap sem szabad elmulasztanom a könyörgést és a hálaadást az élő hit kegyelméért: Uram, add hogy lássak! Uram, növeld hitemet!

2. Időnkint fel kell indítanom a hitet - azok helyett és azok nevében, akik nem hisznek.

3. Gyakran megtisztítom a szándékaimat: „Uram, Érted fogadom el, Uram, Érted dolgozom.”

4. Szívemet megőrzöm Istennek. „Fel a szívekkel!” „Boldogok a tisztaszívűek”.

5. Imádkozom azokért, akik kételkednek.

6. Hitemnek megfelelően cselekszem.

7. A megszokástól óvakodom.

8. Amikor imádkozom, isteni Hallgatóm jelenlétére gondolok.

9. Általános magatartásomat az a hit szabja meg, hogy Isten jelen van bennem és másokban: Az Úr közel van!

OLVASMÁNY

A világ, a talaj inog a talpunk alatt a mai zürzavarban. Minden bizonytalan. Mire támaszkodjék az ember? Hová meneküljön?

Egyetlen szilárd alapkövünk - nekünk keresztényeknek - Krisztus. A hit világában kell élnünk. Vállalkozásaink hiábavalók és ingatagok, ha távol vagyunk tőle.

De tudjuk-e, mi a hit világa?

Az arsi plébánosban megdöbbentő az, hogy ő betű szerinti értelemben ugyan ezen a világon él, de ODAÁT volt. Úgy mozgott a láthatatlanban, mint az emberek a földön. Amikor szentáldozatát bemutatta, valósággal Isten előtt jár.

Hisszük, hogy létezik a hitnek ez a misztikus világa. De helyébe mindig az a világ tolokodik, amelyben élünk. Érzékelhető és tapintható. A föld a maga testi követelményeivel, törvényeivel, értelmével. Azt mondja, hogy jó, ha van pénzünk, jó verekedni stb... Ez nem a bűn világa. Érvényes világ a keresztények számára is. Valóságos. Lehet benne kételkedni? Hiszen látjuk, érezzük, tapintjuk.

Hiszünk a másvilágban, de messze van, megfoghatatlan. A nyilvánvaló dolgok láthatára mögött milyen ködösnek, messzinek látjuk!

Hítünk arra tanít - és az arsi plébános meg is élte - hogy ez a világ a lát-szatok világa és a másvilág a valóság világa. A mennyország a valóság, a föld az árnyék.

Mindezt kétségtelenül tudjuk. De túlnő-e a hitünk a csak fogalmi elfogadáson? Rabul ejtett-e annyira az igazság, hogy életünk törvényévé tesszük? Nagyon nehéz ide behatolni!

Testi adottságaink miatt nagy erőfeszítésre van szükségünk, hogy „megvalósítsuk” a hit világát, vagyis hogy ez a világ általunk „testet öltson”. És mennyi az akadály!

Valami belső erő hajt, hogy meneküljünk a valóság elől. Ezt az ösztönt a civilizáció táplálta azzal, hogy kitalálta a hamis látszatot. Az udvarias-ság a tisztelet és az igazi szeretet helyébe tolokodott.

Az embereket az különbözteti meg a szentektől, hogy ezek a velük való játék helyett a fogalmakat a maguk valóságában és komolyan fogták fel. Úgy érezzük, hogy ez veszélyes; hogy ez messze vezet, ahová nem akarunk menni. Védekező automatizmusunk segítségével kitérünk előre.

Kerüljük, hogy szembeszálljunk a természetes valóságokkal, még inkább a természetfelettiekkel. Álvalóságokkal helyettesítjük őket, amelyek azonban semmit sem érnek és üresek; de már odajutottunk, hogy önmagunkat is csak hitegetjük. Így minden kényelmessé válik. Kényelmesen gesztikulál-hatunk az áldászatok előtt. Kirkegaard jól a szemünkbe mondta: Semmi sem kényelmesebb, mint kereszténynek lenni - ma. Másként volt valami-kor, amikor a keresztény hit megvallása vértanúsággal járt.

Ha arra törekszünk, hogy ne üres szavakkal fizessük ki magunkat, akkor be kell merészkednünk a hit világába. A szentek ennek a mélyére hatoltak, de bennünket visszariaszt.

A hit világának a lényege, hogy Isten világa. Hisszük, hogy van Isten. Ez az abszolút igazság határozza meg viszonyunkat mindenhez.

De Isten világa olyan világ, amely nem látható. Kisiklik érzékszerveink elől. Csak egy lépés és azt mondhatjuk, hogy nem is létezik; könnyű meg-tenni ezt a lépést. Az emberek nagyrésze megteszi. Számukra az az igaz, ami nyilvánvaló, látható, hallható, tapintható. Számukra az a valóság, amiben a testük elmerül. Ebből a szempontból a teljes élet az, amely a lehető legmélyebben merül a környező örömköbe.

És Isten?

Emberek szülehetnek, felnőhetnek, szerethetnek, szenvedhetnek, meg-halhatnak, anélkül, hogy valaha is találkoznának Istennel! Számukra az események a fizikai erők egyszerű játéka. Ha véletlenül hallják is kiejte-ni Isten nevét, jelent-e egyebet számukra, mint tartalmatlan szót?

Igen! Magánéletük kényelmesen folyik Isten nélkül. A közélet Isten tá-vollétében zajlik. Mondhatnánk, hogy az egész világ Isten nélkül él.

Azok számára, akik mégis beszélnek Róla, Isten zavaros fogalom, amely gyenge érzelmeken nyugszik. Megvannak nélküle. Minthogy kell valami más-találni a világ gépezetének forgatására, pótlékor agyalnak ki: szerződése-ket, tárgyalásokat, szövetségeket. Látjuk az eredményt!

A világ Isten-nélküliségének láttára megerősödik a hitünk.

És azt mondja, hogy az igazi világ az a világ, amely számít, a láthatatlan világ. A látható világ csekély jelentőségu, árnyék, köd, füst.

Sokszor nehéz benne szilárdan hinni. A földön élünk és így vonzóereje alól nem vonhatjuk ki magunkat. Isten fogalma bennünk él; teljesítjük a vallási ténykedéseket. Merjük azt is állítani, hogy behatoltunk Isten világába?

Ha így volna, az meg is látszanék rajtunk!

Amikor Mózes, miután negyven napot töltött szemtől-szembe Istennel, lejött a hegyről, arca csodálatos fényben ragyogott: Isten dicsőségének a visszfényétől.

Észre lehet-e venni arcunkon, tetteinken, szavainkon Isten visszfényét? Michelangelo Mózes szobrán, a görögök Zeus szobrain azt igyekeztek kifejezni, hogy milyen lehet ez a visszfény. És a keresztényeknek nem kötelességük-e, hogy földi életük alatt rajtuk keresztül világítson ez a Fény?

Közülük azok, akik a hit útján valóban bejutottak Isten világába, izgalmas kinyilatkoztatásokat hoztak magukkal.

Az arsi plébános fényképén ránkmaradt halott arca földöntúli visszfényben sugárzik. Elképzélhetjük, milyenek lehettek élő tekintete, szava, mozdulatai! Az isteni jelenlében lefolyt életének erejéből fennmaradt valami látható dolog az emberi szem számára.

Tekintetünk - reméljük - kevesebb erőszakot, sóvárgást, keserűséget fejez ki, mint a pogányoké. De sugároz-e több és mélyebb nyugodtságot, igazságot, erkölcsi erőt, szeretetet? Látszik-e a különbség a szemekből azok között, akik nem hisznek Istenben és akik hinni akarnak Benne?

Nagyon ritkák Istennek azok a barátai, akik valóban a hit világában élnek. Sokkal többen vannak, akik csak hiszik, hogy ott élnek.

Ne higgyünk a csalóka látszatnak, amely a valóságot eltakarja.

Kik tudták jobban játszani az isteni szolgálat látszatát, mint a farizeusok? Specialisták, hivatásos specialisták voltak ebben. Hűségesek maradtak a külső alakhoz: úgy tettek, mintha tekintetük, arcuk csak az istenszolgálatot tükrözte volna, mint ruhájuk és magatartásuk is. Gyűlöletes képmutatás, ha nem élnek is Isten igazságában. Jézus Krisztus komédiásoknak, bohócoknak nevezte őket.

A hitélet legigazibb példái: Mária és József, akik állandó intimitásban éltek a látható és láthatatlan Istennel. Tőlük tanulhatjuk meg, mennyire egyszerű és világos az ilyen élet, távol az alázkodásoktól és minden torzítástól. A tisztaságnak ez a foka már kívül esik ismeret-lehetőségeinken. Amikor Bernadette a lelkiismeretes művész által a saját leírása alapján készült szobrot meglátta, könnyekre fakadt: olyan kétségbeejtően szegényes volt a káprázatos valósághoz képest. Azoknak a szívében, akik már tudnak, ugyanezt a szenvedést váltják ki a bennünket megindító legtökéletesebb művészi alkotások.

Isten visszfényét néha megláthatjuk a kisgyermek tisztaságában vagy a szent tekintetében.

Ami bennünket illet: mérjük lelki sötétségünkhöz az Istenben való élet szükségességét. Igyekezzünk imádságban megérteni, milyen lehet az élet a hit világosságában. Igyekezzünk megismerni azt, ami bennünk Isten jelenlétét, Istennek, a Sugárzónak és Megvilágosítónak a jelenlétét jelzi.

Krisztus volt az emberiség számára a rejtett Isten érzékelhető megnyilatkozása.

Ha Hozzá megyünk, megtaláljuk az utat, a Háromság misztikus életének az útját. Azt mondotta: a tisztaszívűek látják meg Istent. Tiszta szív-

vel, tiszta szemmel tisztán látunk: „ha szemed ép, egész tested világos lesz”, Mt. 6, 22. „Boldogok a tisztaszívűek, ők meglátják az Istent.” Mt. 5, 8. (Doncoeur, Cahiers de sainte Johanna, mars 1945.)

MEGFONTOLÁSRA - MEGBESZÉLÉSRE

1. Milyen értelemben mondhatjuk, hogy a hit ragályos?
2. Mik a legfőbb akadályai annak, hogy a pap lelkében a hit szelleme kifejlődjék?
3. Milyen eszközök állnak rendelkezésünkre, hogy lelkünkben eleven és sugárzó hitet fejlesszünk ki?

+

IMÁDSÁG

Uram, Jézus, Aki olyan állhatatosan hitet kívántál apostolaidtól, adj minden papnak lángoló és világító hitet, mélységes és sugárzó hitet.

Add meg nekik a hit szellemét, amely lehetővé teszi azt, hogy a lelkek mélyére lássanak és Téged minden külsőségen keresztül megismerjenek.

Add, hogy életük mérhetetlen szeretetedbe vetett hitüknek az élő tanúbizonysága legyen mindazok számára, akiknek a gondját viselniük kell. Amen.

GONDOLAT

„Hittem Istenben - és most már semmi másban nem hiszek, csak Istenben.” (G. Thibon)

Gaston Courtois
(Ford.: P. Joannes Baptista)

+

„ÉLŐ VÍZ FORRÁSA”

A Jézus Szíve tisztelet gyakorlása és terjesztése ma sok helyen akadályokba ütközik, ellenvetésekkel találkozunk, még a buzgó hívek, sőt papok és szerzetesek között is. Különösen az ifjúság és a férfivilág idegenkedik tőle, még akkor is, ha egyébként mélyebb lelkiségre törekszik. Mi az oka ennek? - Korunk vallásos iránya az egyszerűséget, a lényegyet keresi a lelki életben. A Jézus Szíve tisztelet viszont úgy tűnik fel, mint egy a sok ájtatosság között, amely mellékes gyakorlataival bonyolultabbá teszi a vallásos életet. Korunk szellemének jellemzője továbbá az, hogy az eredeti források után kutat. Ezért a mai hívő nem szereti harmad, tized kézről venni lelki táplálékát, hanem a Szentírás, a szentatyák, a liturgia és a teológia iránt érdeklődik, mint a lelki élet biztos alapjai után. A látomások és magánkinyilatkoztatások viszont sokak szemében nélkülözik ezt a biztonságot. A Jézus Szíve tisztelet megértésének nagy akadálya még az, hogy eddig főleg egyesületek, társulatok útján terjedt. Ma, az Actio Catholica és az egyházközségi szervezetek minden eddigi hitbuzgalmi egyesületet magukba foglalni látszanak. Ezért sokan azt hiszik, hogy a Szent Szív tisztelet idejét múlt ájtatosság, amely a XVII-XIX században jó volt, de ma már csak inkább árt, mint használ az Egyház és az emberiség mai problémáinak a megoldásában. Különösen azért, mert magán viseli az elmúlt századok romantikus, szentimentális, sokszor nőies stílusát. Különben is - mondják egyesek - ez a kultusz is egy a sok ájtatosság közül, amelyet az Egyház jóváhagyott, ajánlott, de a hívek szabad választására bízta, hogy gyakorolják-e vagy sem.

Ezekre és a többi ellenvetésekre ünnepélyes választ adott XII. Pius pápa 1956 május 15-én a „Haurietis aquas” kezdetű enciklikájában. - „Ha gondosan tanulmányozzuk az érveket, amelyek megalapozzák az átszúrt szívű Jézus tiszteletét - mondja a szentatya - akkor mindenki számára világos lesz, hogy nem olyan közönséges ájtatosságról van itt szó, amelyet bárki tetszése szerint mellőzhet, vagy lebecsülhet, hanem a vallásosságnak olyan gyakorlatáról, amely a legnagyobb tökéletességre vezethet bennünket.”... „Ha a Jézus Szíve tisztelet lényegét nézzük, azt látjuk, hogy az vallásunk legfőbb cselekedete, amennyiben azt kívánja tőlünk, hogy szenteljük magunkat az Isteni Szeretetnek, annak a szeretetnek, amelynek legfőbb bizonyítéka és jele: az átszúrt szív.”

A szentatya hangsúlyozza, hogy a helyesen értelmezett Jézus Szíve tisztelet nem magánkinyilatkoztatásokra támaszkodik, hanem az Ó- és Újszövetségben kinyilatkoztatott igazságokra, amelyeket az Egyház egyre jobban megértett az idők folyamán. A körlevél hosszan kifejti,

hogy az Egyház mindig tisztelte Jézus átszűrt Szívét, amelyből a kegyelem élő vizei ömlenek a megváltott hűvekre.

Nem szándékunk most a körlevél elemzése, csak a Jézus Szíve tisztelet biblikus alapjaiból teszünk néhányat elmélkedésünk tárgyává.

1. „SZIVÉBŐL ÉLŐ VIZ FORRÁSAI FAKADNAK.”

Kiindulópontul vegyük azt a szöveget, amely a Jézus Szíve ünnep miséjében is szerepel: „Aki szomjazik, jöjjön hozzám és igyék, aki hisz bennem.” (Ján. 7, 37) XII. Pius körlevele is abból indul ki, hogy tegyünk eleget ennek a hívásnak, amelyet szent János apostol értett meg először. Ő küldetést nyert arra, hogy a hívás titkát másokkal is közölje. Az apostol különös gonddal arra törekedett, hogy Jézus szavainak, élete eseményeinek rejtett értelmét is megvilágítsa. Azt az értelmet, amelyet csak a Mester halála után értettek meg, még leghívebb barátai is.

Már az ószövetségi próféták hozzászoktatták a hívő zsidókat ahhoz, hogy Isten jelképekben mutatta meg azt, amit a jövőben végezni akar népe üdvözítésére. Ugyanígy János is észrevette, hogy Jézus életének, szavainak, tetteinek nemcsak az volt az értelme, hogy beteljesítette a prófétai jóvendöléseket, hanem sokszor szimbólikus jelentése is volt, amellyel a halála utáni korszak üdvözítő tényeire utalt. Az a jelenet, amikor Jézus a sátoros ünnepen a fenti szavakat mondta, János számára felidézte a múlt emlékét és a jövő jelképét.

Milyen emléket idézett fel az apostol lelkében a sátoros ünnep nagy körmenete, amikor a Siloe forrásból merített vizet ünnepélyesen a templomba vitték? - A víz-szertartás emlékeztette őt és a hívő zsidókat arra: hogyan fakasztott vizet Mózes a pusztában szomjazó népének. Ugyanakkor a próféták jóvendöléseire is utalt, akik a tisztító és éltető víz bőséges kiadásával jellemezték az utolsó időkre megígért isteni ajándékokat, áldásokat. Az eljövendő Messiás Mózeshez hasonló csodákat fog művelni akkor - olvassuk Izaiás és Ezekiel látomásaiban. Ezekiel leírja, hogy az új Jeruzsálemben a templom jobb oldaláról egy csodás, termékenyítő folyó árad ki, amely nem tűnik el a sivatag homokjában, hanem ellenkezőleg egyre növekszik, és mindenütt élet támad a nyomában, amerre csak halad. Még a Holt-tengerben is nyüzsgnek majd a halak. - Zakariás szerint pedig: akkor a föld minden népe meghívást nyer, hogy merítsen a Jeruzsálemben fakadt messiási forrásból, miként a sátoros ünnepre összegyűlt hívő nép tette. (cf. Ex. 17, 1-7; Isai 12, 3; Ezek. 47, 1-2; Zak. 14, 16-19)

Jézus éppen e szertartás alatt szól a zarándokokhoz:

„Aki szomjazik, jöjjön hozzám és igyék, aki hisz bennem.” Az Irás szava szerint: „Bensejéből élő víz forrásai fakadnak.” - Megjegyzésre méltó, hogy szent János szerint az élő víz nem a hívőkből fakad, hanem Jézusból. Eltérően azzal a pontozással, amit a Vulgata adott ennek a szövegnek. A legtöbb szentírásmagyarázó ma megegyezik ebben. XII. Pius is így értelmezi körlevélében. Azt sem szabad elfelejtenünk, hogy az eredeti szövegben szereplő koiila szó az Ószövetség tanúsága szerint ugyanazt jelenti, mint kardia: a szív. Ezért a szöveget sokan így is fordítják: „Szívéből élő víz forrásai fakadnak.”

Az Üdvözítő tehát úgy mutatkozott be a sátoros ünnepen, mint mőze-si vízfakasztó. Sőt Ő az a szikla, amelyből az új népnek életet adó víz fakad. Miként fél évvel előbb a pusztában mózesi kenyérszótónak mutatta magát, és saját testét nevezte új mannának, égből szállt kenyérnek (Ján. 6, 1). A nép mind a két alkalommal felkiáltott: „Ez a Messiás!” - Szent János megjegyezte azt is, hogy Jézus nyilvános működésének kezdetén, az első húsvétkor, Isten templomának nevezte saját testét. Jogosan, mert benne sokkal inkább jelen volt az Isten, mint bármely szentélyben (Ján. 2, 19-22). Most a sátoros ünnepen, amikor mindenki az új Jeruzsálem templomából fakadó élő vizet várta, Jézus újra úgy mutatkozik be, mint az új templom. Belőle fakad az áldások vize.

Az élő víz pedig, amelyet innunk kell, amely Jézusból árad: a Lélek. „Ezt a Lélekről mondta, amelyben a benne hívőknek kellett részesülniök,” - jegyzi meg az evangelista. Jézus szavai tehát azt jelentik, hogy a prófétai jövendölések beteljesedtek, és a messiási ajándékok: a kegyelemosztó Lélek, a Szeretet Lelke, belőle, az Ő Szívéből árad.

Mikor és hogyan? - A sátoros ünnepen nem adott erre feleletet Jézus. A szeretett tanítvány azonban a későbbi események fényében, már ezt a megjegyzést fűzte a Mester szavaihoz: „A Lélek még nem jött el, mert Jézus még nem dicsőült meg.” A Szent Lélek kiáradása tehát Jézus megdicsőülése után következik be.

2. „ISTEN BÁRÁNYA”

Krisztus megdicsőülése a szenvedésével kezdődött. (cf. Ján. 12, 29; 13, 31; 17, 4). Ezért tulajdonít Szent János olyan nagy jelentőséget annak az eseménynek, amely Jézus halálát követte. „Amint Jézus az ecetet megízlelte, így szólt: Beteljesedett! Aztán lehajtotta fejét és kiheltele lelkét.” Majd jöttek a katonák, hogy eltörjék a keresztrefeszítettek lábszárát. „Mikor azonban Jézushoz értek, látták, hogy már meghalt. Ezért nem törték el lábszárát, hanem egyik katona lándzsával megnyitotta az oldalát, amelyből azonnal vér és víz folyt ki. Aki ezt látta, tanúskodik róla és tanúsága igaz. Ő tudja, hogy igazat mond, hogy ti is higgyetek.”

Első olvasásra nincs semmi csodálatos ebben a tanúságban. Jézus meghalt, ezért érthető, hogy nem törték meg csontjait. Nem kellett már a halált siettetni. Helyette megnyitották az oldalát. A római katona az ismert halálos döféssel megsebezte a szívét, hogy teljes bizonyosságot nyerjenek az elítéltnak a haláláról, mielőtt a holttestet a rokonoknak kiadják. A sebből folyó vér- és vízpatakot, valamikor csodálatosnak tartották, ma már orvosi kísérletek igazolják, hogy természetes jelenség.

Miért tanúskodik tehát szent János olyan ünnepélyes formában, eskü alatt arról, hogy igazat mond, amikor leírja a Jézus halálát követő eseményeket? - „Ő tudja, (t. i. Jézus) hogy igazat mond (a tanú)”. Jézust hívja tanúságu igazmondása mellett, hogy higgyünk szavának. Az Üdvözítő halálát követő események azért fontosak, mert beteljesítették a jövendöléseket és új korszak kezdetét hirdetik. Mindez ugyanis azért történt, hogy beteljesedjék az Irás: „Csontot ne törjeteK benne.” És más helyen: „Föltekintenek arra, akit keresztülszúrtak” (Ján. 19, 28-37).

Az első idézet, amelyre János hivatkozik, a húsvéti bárány - ra vonatkozó rituális előírás Mózes könyvéből (Exod. 12, 46). Jézus halála és csontjainak a megkímélése az apostol szerint tehát összefügg a húsvéti bárány szertartásos feláldozásával. Amikor Jézus meghalt, a húsvéti készület napja volt (Ján. 18, 28; 19, 31). Az a nap, amikor az egész nép azt ünnepelte a bárányáldozattal, hogy őseik megszabadultak a haláltól és a rabszolgaságtól. A feláldozott bárány vére volt a megmenekültek megkülönböztető jele. - A mózesi törvény azonban nem volt jövendölés. Beteljesülésről tehát csak átvitt értelemben lehet szó. A próféták szerint ugyanis a multbeli szabadulás az evilági nyomorúságból, csak előképe annak a lelki szabadulásnak, amely a Messiás idejében fog bekövetkezni. - Ezért tekintette János a Kálvária áldozatát új húsvéti báránynak, akinek a halála az új szabadulás napját jelenti. Az Ő vére az új nép megmenekülésének a záloga és a díja. A Jelenések Könyvében az apostol leírja az új választott nép felvonulását. Összegyűlnek minden nemzetből, törzsből, népből és nyelvől, miután fehérre mosták ruhájukat a Bárány vérében (7, 9-14).

A húsvéti bárány hasonlata azonban még nem magyarázza meg, hogy mitől szabadította meg az emberiséget Jézus kereszthalála, mitől tisztított meg minket szívének a kiömlő vére. - János tudta, hogy a zsidó szertartások között szerepel még más bárány - áldozat is, különösen a bűnért való áldozatok között (Le. 14, 10, 21). Az ókori kelet népei általában minden szenvedést, betegséget a bűn büntetésének tekintették. Ezért kellett minden bűnért engesztelő áldozatot bemutatni annak, aki betegségeből való szabadulásért esedezett.

Isten szolgája

Izaiás könyve új gondolatot vezetett be ebbe az ókori eszmevilágba. Az 53-ik fejezetben egy titokzatos személyről beszél, aki Isten szolgája és feláldozza magát jóvátételi áldozatul a bűnös emberiség helyett. Mivel ő ártatlan, mások bűne miatt szenved. „Betegségeinket ő hordozta, fájdalmainkat ő viselte.” Vagyis bűneink következményét magára vette, hogy helyettünk engesztelést adjon Istennek és megtisztulást szerezzen minden bűnösnek, mint valami áldozati bárány. „Viszik, mint a leölésre szánt bárányt. . .

Az Úr órá helyezte mindnyájunk gonoszságát. . . Feláldoztatott, mert ő maga akarta. . . Ő a mi gonoszságainkért sebesített meg, a mi békeségünkért van rajta a fenyíték. . . Az ő kék foltjai által gyógyultunk meg. . . Ha életét bűnért való áldozatul adta, hosszú életű ivadékokat lát majd, s az Úr akarata általa teljesül" (Izai. 53, 1-12).

Aki ma olvassa Izaiás írását Isten szenvedő szolgájáról, hogyan adja oda magát engesztelő áldozatul, mint valami áldozati bárány mások bűne miatt, és összehasonlíttja ezt János tanúságával: a Golgota áldozatáról, az észre fogja venni, hogy nincs az Ószövetségnek még egy jóvendőlése, amely ennyire Jézusra mutatna. Jézus keresztáldozatának magyarázatát tehát Izaiás jóvendőlése adja meg. Az Isten Fiának azért kellett a földre jönnie, hogy fölvegye a szolga alakját, hogy szenvedni, meghalni tudjon, mint valami áldozati bárány a bűnös emberiség helyett. Így szabadít meg minket a bűn szolgaságából, így tisztít meg a bűn szennyétől, és így állítja helyre a szövetséget Isten és az emberek között.

Ezért tekintette szent János a keresztrefeszített Jézust nemcsak a szabadulás húsvéti bárányának, hanem a bűnért való áldozat bárányának is. A törvény tiltotta a húsvéti bárány csontjainak megtörését. A 33. zsolttár pedig azt mondja, hogy az üldözött igaznak, aki Isten szolgája, az Úrmegőriz minden csontját, egyetlen egy sem törik el belőlük (Ps. 33, 20-23.).

Az evangélista tanúsága szerint tehát azért nem törték meg Jézus csontjait, mert Ő az igazi húsvéti bárány, akinek a feláldozása nemcsak Izrael, hanem az egész emberiség szabadulását jelenti. Ő az Isten igazi szolgája, aki mások bűne miatt szenvedett és engesztelő bárányként föláldozta magát.

Az isteni Szív

Igy értjük meg, hogy az Isten báránya, aki elveszi a világ bűneit, miért lett szent János központi gondolata az evangélium első lapjától a Jelenések Könyvének utolsó lapjáig. Sajat elbeszélése szerint, amikor először találkozott Jézussal, Keresztelő János úgy mutatta be neki a názáreti idegent, mint Isten bárányát. Akkor még nem értette meg e sza-

vak jelentését, hogy Jézus azt teszi majd, amit Izaiás megjövendölt Isten eljövendő szolgálójáról: magára veszi sokak bűnét, mint áldozati bárány. A keresztfa alatt azonban már kezdte sejteni, hogy miért nem törték meg Jézus csontjait és miért nyitották meg oldalát? Azért, hogy figyelmünket arra a titokra irányítsuk, amire az átszúrt szív figyelmeztet.

Hirdeti az Isten Fiának kegyetlen szenvedését és halálát, de megdicsőülését is, mert húsvét napján Szív-sebét mutatva jelent meg tanítványainak. Hirdeti azt is, hogy miért kellett ezt az áldozatot vállalnia. Azért, mert a bűnösök megmentője, a mi szabadítónk akart lenni. Megmondja azt is, hogy mi vette rá Őt erre a nagylelkű tetre: a szeretet. Nagyobb szeretete senkinek sincs annál, aki életét adja barátaiért (Ján. 15, 13; 1. Ján. 3, 16). Hirdeti a Mennyei Atya szeretetét is, aki egyszülött Fiát a világra küldte engesztelő áldozatul bűneinkért (1. Ján. 4, 9-10, 16).

Ezzel a lelkülettel nézett a szeretett tanítvány a keresztre, amikor újra átélte a nagyapókat eseményeit. „Mi láttuk, és tanúságot teszünk róla, hogy az Atya elküldte Fiát, mint a világ Üdvözítőjét, - írja levelében. Megismertük a szeretetet, amellyel Isten szeret bennünket, és hittünk benne.”

Ezt a hitet akarja belénk önteni szent János. Azért írta le tanúságát, hogy minden század minden emberének, akik megváltás, szabadulás után sóvárognak, megmutassa az igazit: Isten egyszülött Fiát, aki mindenben hozzánk hasonló emberré lett és fölvetette a szolga alakját. Jézus a világ egyetlen szabadítója, mert az igazi nyomorúságtól, a bűntől, csak az ő halála, szívének kiömlő vére ment meg minket, mint Isten báránya engesztelő áldozatul, érettünk szenvedett és meghalt. Ennek a szeretetnek legfőbb bizonyítéka az átszúrt Szív.

Ebből a hitből fakad a Jézus Szíve tisztelet. Aki hiszi, hogy Jézus az Isten Fia és a világ megváltója, az nem mehet el közönyösen a kereszt mellett. Az tudja, hogy nincs még szenvedés a földön, amelyhez több közünk volna, mint Jézuséhoz. Nincs még egy szív, amely többet áldozott volna értünk, mint Jézus Szíve.

Mit tegyünk tehát? Milyen magatartást tanúsítsunk az átszúrt szívű Isten Fiával szemben? - Milyen lelkülettel nézzünk fel arra, akit keresztül szúrtak? - Erre hívja fel a figyelmünket a másik ószövetségi idézet, amelynek beteljesedésére hivatkozik szent János.

3. „AKIT KERESZTÜLSZÚRTAK.”

Jézus oldalának a megnyitása azért történt, - mondja az evangélista, - hogy beteljesedjék az Írás: „Föltekintenek arra, akit keresztül-

s zúrtak." Az idézet Zakariás próféta könyvéből származik, de így kiragadva az eredeti szövegből számunkra nem mond sokat. János azonban tudta, hogy milyen összefüggésben írta le ezt a próféta. Ezért, ha meg akarjuk érteni az apostol és Zakariás gondolatát, nyissuk fel a próféta könyvének 12-ik fejezetét. (Mellőzve a szövegkritikai vitákat, olvassuk a jóvendölést úgy, ahogy szent János idézte).

A próféta, miután leírta Jeruzsálem eljövendő megszabadulását ellenségeitől, felvázolja a lelki megújulás képét. „Dávid házára és Jeruzsálem lakóira kiöntöm a jóság és könyörgés lelkét, - mondja az Úr. És ők majd föltekintenek arra, akit keresztülszúrtak és siratják őt, amint siratják az egyetlen fiút és keseregnek utána, amint keseregnek az elsősülött után. Ama napon nagy siralom lesz Jeruzsálemben, amilyen volt Hadad-Rimmon sírása Megiddo mezején. És sír majd az ország, minden nemzetség külön-külön... Azon a napon forrás fakad a Dávid házára és Jeruzsálem lakóinak a bűn és tisztátalanság ellen. És azon a napon, - így szól a Seregek Ura - kiirtom a bálványok neveit a földről, és emlegetni se fogják többé őket; sőt a hamis prófétákat és tisztátalan lelkeket is eltávolítom...” (Zak. 12, 10-13, 2).

Az eljövendő megújulás a próféta szerint tehát Istentől indul ki. Ő árszítja ki a lelket, ő fakasztja a forrást, egyvalakinek a halála, árszúrása után. Ennek következménye a nép bűnbánó gyászja és sírása az elkövetett gonosztett miatt, majd a megtisztulás a büntől és a szakítás a bálványimádó szokásokkal.

Próféták hirdették

Zakariás képei, az előbbi korok hagyományaira utalnak. A nagy nemzeti gyász leírása azt a szomorúságot idézi, amit Józias király halála okozott. A Királyok Könyve (IV. 23, 29-30) elmondja, hogy Megiddo mezején az egyiptomi fáraó elleni csatában egy nyíl halálra sebezte Józiaszt Kr. e. 608-ban. A Krónikák Könyve szerint (II. 35, 25) a király halálát Juda nagy nemzeti gyásszal siratta meg. Különösen Jeremiás Próféta kesergett utána, mert a legkiválóbb volt Dávid utódai között. Megtisztította a templomot és az egész országot a bálványoktól és azok prófétáitól. Megújította a régi szövetséget Isten és népe között. Az ő halálával megakadt a reform és a nemzet menthetetlenül rohant a nagy katasztrófa felé.

Jeremiás ebben isteni jelet látott. Könyve jórészt a közeli pusztulás hirdetésével van tele, amely Isten büntetése a nemzet hűtlensége miatt. A nép azonban nem hisz neki, mert meg voltak győződve arról, hogy az Úr nem hagyja el választott népét, hiszen megígérte, szövetsége kötelezi. Csakhogy a szövetség kölcsönös hűséget jelent, Izrael viszont a hűtlenségek sorozatát követte el, amikor idegen istenek után futott. A próféták közül

Jeremiás értette meg legjobban az isteni Szív igényeit. Az Úr nem elégszik meg a külsőséges hűséggel; a törvények, szertartások külső megtartásával, Ő a szívek odaadását akarja. Ezért kell az Új Szövetség, amikor a szívekbe lesz írva a törvény, nemcsak kőtáblákra. Ezért kell a népet szenvedéssel megindítani, hogy bűnbánatot tartva, megtisztulva visszatérjen Istenéhez.

Jeremiás megértette azt is, hogy az Úr nemcsak végtelenül szent, aki nem tűr semmi bűnt, hűtlenséget, hanem végtelenül jószívű is. Még a nemzetet sújtó csapás is abból az örök szeretetből fakad, amellyel népét szereti. Ez az örök szeretet vár és nyer majd viszonzást az Új Szövetségben (Jer. 31, 3. 31-40). Az új választott népnek királyt ad az Isten, aki zálogba teszi szívét, vagyis kockáztatja életét, hogy népével az Úrhoz közeledjék (Jer. 30, 9. 21).

Kr. e. 586-ban Jeruzsálem és a templom lerombolásával megszűnt Júdea politikai függetlensége és a lakosságot nagy tömegben Babilonba deportálták. A foglyok között volt Ezekiel próféta is, aki tovább folytatja Jeremiás tanítását. Meghirdeti az új szabadulást, a megtérést a közös bűnből, a bűnbánó visszatérést nemcsak hazájukba, hanem Istenükhöz is. Isten akkor majd új lelket áraszt a népre, amely a kösziveket hússzivekké alakítja és forrást fakaszt, amely megtisztítja a népet a bálványozás minden szennytől és új életet ad nekik. (Ezek. 34-36).

A száműzetésben élők vígasztalására íródott Izaiás könyvének a második része is. Ez még tovább megy a fenti gondolat kifejtésében. A bűnbocsánatot Isten Szolgájának a szenvedése és halála szerzi meg. A visszatérés kegyelmét, a megtisztulás vizét és az új életet adó lelket az ő engesztelő áldozata szerzi meg (Izai. 40-55).

A babiloni fogság 538-ban véget ért. A zsidók hazatérése megkezdődött, a templom és a város is felépült, de a messiási korszak még nem érkezett el. A fogság utáni próféták írásai hirdetik ennek a magyarázatát. Ezek közt van Zakariás könyve is. Az elmondottak alapján írása szervesen illeszkedik be a prófétai hagyományokba. Elődei képeit, kifejezéseit felhasználva megrajzolja a jövőt, amikor megoldódnak a jelen és a múlt problémái. Az a gondolat, hogy egyvalakinek az élete kockáztatása, szenvedése, halála, átszűrése, megváltoztatja a nemzetet és átalakítja a szíveket, bánatra indítja a lelkeket, szoros kapcsolatban van az Izaiástól megrajzolt Isten Szolgájával, akinek a halála által gyógyultunk meg. Az ő szenvedése kiengeszteli Istent, megnyitja a tisztító forrásokat, kiárasztja a megújulás lelkét, amint azt Jeremiás és Ezekiel is megjövendölte.

A próféták csak távolról látták, homályosan sejtették azt, amit szent János saját szemével közelről látott, kezével tapintott (1 Ján, 1, 1). Ő tanúságot tett arról, hogy Jézusban beteljesedtek a prófétai írások. Halálával, szívének az átszúrásával, beköszöntött az új korszak, amikor viszonzást nyer az Isten örök szeretete.

Akik hisznek a próféták és az apostol tanúságának és hittel tekintenek fel a keresztre, azok meggyőződnek arról, hogy Jézus szívsebe örök szeretetét hirdeti, az ő jóságáról beszél. Minél nagyobb a hitünk, annál jobban megrendülünk ettől a látványtól, köszívünk annál jobban meglágyul.

Ki az ember, hogy az Isten így szereti? - Miért szeret minket ennyire a Teremtő? - Nyert talán valamit velünk? - Semmit. Ingyen szeretett minket, irgalomból, könyörületből, önzetlenül.

Mi legyen a mi válaszuk erre a nagylelkű szeretetre? Ha meg tudnók, - mondja Bergson, - hogy egy embernek a mi jövő boldogulásunkért kegyetlen kínokat kell elszenvednie, nem engednők meg, hogy azt megtegye. Igazságérzetünk tiltakozna ellene. De ha valaki mégis megtenné ezt értünk, mert szeret minket, ez a tény már nem az igazságérzetünket kavarná fel, hanem a szívünket rendítené meg.

Mit kell gondolnunk, éreznünk, tennünk akkor, ha az Isten maga lesz emberré, csak azért, hogy ezt megtehesse? Ő látta a mi nyomorúságunkat, elesettségünket és megkönyörült rajtunk. Tudta azt, hogy saját erőnkől nem tudunk megszabadulni szerencsétlen helyzetünkől. Nincs emberi erő, amely segíteni tudna, ezért ő maga jött segítségünkre. Olyan nagy volt a könyörülete irántunk, hogy nemcsak segíteni akart, erre önmagában is képes volt, hiszen egy szavával megváltoztathatja a föld színét, ha nem érezni is akarta nyomorunkat. Ezt nem tehette meg más képp, csak úgy, ha felveszi testünket és elviseli az emberi sors minden viszontagságát.

Ezt tette Jézus szent János tanúsága szerint. Ha elfogadjuk ezt a tanúságot, akkor megértjük, hogy nincs még ember, akit úgy kell szeretnünk, mint Jézust. Tartozunk Őt szeretni, hálából. Ha készek vagyunk mindenünket annak adni, aki nagy veszélytől szabadított meg bennünket, mennyivel inkább fel kell ajánlanunk önmagunkat és mindenünket az Úr Jézusnak. Ha neki szenteljük magunkat: elismerjük, hogy mindent az örök isteni szeretetnek köszönhetünk. Annak a szeretetnek, amelynek legfőbb bizonyítéka és jele: Jézus átszúrt Szíve (XII. Pius: Haurietis aquas).

Ez az első gyakorlata a Jézus Szíve tiszteletnek. Oda-

adó önfelajánlásunk, és feltétlen hűségünk által így talál viszonzást az isteni Szív örök szeretete (XI. Pius: Miserentissimus Redemptor).

Ki a felelős?

Azt mondhatná valaki. nagyobb irgalom és szeretet lett volna, ha az Isten nem engedi az embert ilyen nyomorba jutni. Az Isten, mint tudjuk, eredetileg nem is teremtette nyomorúságra az embert. Saját hibánkból jutottunk szerencsétlen helyzetünkbe. Jézus sebekkel borított teste és átszúrt Szíve ezért nemcsak Isten örök szeretetét és jóságát hirdeti, hanem az ember gonoszságát is. Ki a felelős azért, hogy az ártatlan Jézust halálra ítélték és megkínozták? Ki az okozója a vérlázító igazságtalanságnak és meggyalázásnak, az embertelen testi-lelki szenvedésnek, amit elfogatásától haláláig szenvedett az Isten Fia? Ki a felelős ezért a páratlan gyilkosságért?

A bűnöket nemcsak egy bíróságban és nemcsak egy népben kell keresnünk. Az Isten Fia szenvedéséért és haláláért nemcsak ők felelnek. Jézus maga megmondta és éreztette ellenségeivel, hogy semmi hatalmuk sem volna felette, ha ő önként nem szolgáltatja ki magát nekik. Tudjuk: azért adta át magát a szenvedésnek és a halálnak, hogy a bűnökért engesztelő áldozat legyen. A bűn az okozója az Istengyilkosságnak: mindnyájunk bűne! Jézus szívébe ezért nemcsak Isten jóságát hirdeti, hanem Isten igazságosságát és szentségét is. Ő nem tudja elviselni a bűnt, a hűtlenséget. Ezért még egyszerűen Fiának sem kegyelmezett, amikor a bűnös emberiséggel közösséget vállalt és magára vette bűneinket. A mi hűtlenségeink okozták tehát Jézus szenvedését és halálát, azok szűrták keresztül a szívét.

Ezért amikor föltekintünk arra, akit keresztüliszúrtunk, be kell látnunk a bűn végtelen gonoszságát. Annak kiengesztelésére, eltörlésére teremtett erő nem volt képes, az Isten Fiának kellett miatta feláldoznia magát. Ezt a belátást a próféták jövendölése szerint követni kell a bűnbánó, engesztelő gyásznak, vezeklésnek: egyénenként, családonként, sőt népként.

A Jézus Szíve tisztelet ezért csatol még egy másik gyakorlatot az önfelajánláshoz: a jóvátételt, engesztelést. Mit jelent ez az engesztelés? Nem jelent télen siránkozást vagy nagy szavakat, hanem tetteket. Küzdenünk kell a bűn ellen saját életünkben, csökkentenünk kell a bűn uralmát mások életében: engesztelő áldozatainkkal. Így a hívő egész élete, minden munkája, szenvedése, sőt halála hozzákapcsolódik Jézuséhoz, ahhoz az imádashoz és áldozathoz, amelyet Ő mutatott be az Atyának. Vele egyesülve méltó elégtételt adunk a megsértett isteni

szeretetek. A szenvedő Jézusnak is vigasztalást jelentett az a tudat, hogy lesznek, akik megértik és követik az Ő önfeláldozó szeretetét. Erre tanít bennünket a Jézus Szíve tisztelet.

Látni fogjuk őt...

Aki még ezek után is érzéketlenül, közönnnyel nézne fel a keresztre, annak szent János újabb víziót mutat. A mult emléke után, a jövőbe tekint, mert Jézus szerepe a földön halálával és feltámadásával még nem fejeződött be. A feltámadott dicsőségét kevesen látták. A Jelenések Könyve szerint azonban lesz idő, amikor Jézus „eljön a felhőkön, és látni fogja őt minden ember, azok is, akik keresztülszúrták. Akkor majd mellét veri miatta a föld minden népe. Így van. Amen” (Apok. 1, 7).

Hasonló szavakkal mondta el Jézus is második eljövételét az apostoloknak. „Akkor majd feltűnik az Emberfiának jele az égen és jajgatásba tör ki a föld minden népe, mert meglátják az Emberfiát, amint eljön az ég felhőin nagy hatalommal és dicsőséggel.” Ugyanezt megismétli bírái előtt is (Mt. 24, 30; 26, 64).

Jellemző vonása ennek a leírásnak az, hogy Jézus átszúrt mivoltában lesz látható minden nép előtt, és senki sem vonhatja ki magát e jelenés alól. Az emberré lett Isten Fia legnagyobb megalázása szívének az átszúrása volt. Ez lesz tehát dicsőségének a jele, amikor újra visszatér. Amikor eljön a felhőkön, vagyis isteni dicsőségbe öltözve. Az isteni jelenések és a Messiás dicsőséges eljövételének a hagyományos kifejezése az, hogy felhőkön jön. Feltámadása után azt akarta, hogy sebeivel lássák. Ebből arra következtetünk, hogy az ítéletre is úgy fog jönni, ahogy feltámadása után a hívei látták: a sebek helyeivel.

Akkor ez a látvány félelmet fog ébreszteni azokban, akik Őt keresztülszúrták. Azokról van itt szó, akik bűneikkel átszúrták Őt, de nem tartottak érte bánatot. Akkor majd mellüket verik és magukat vádolják Jézus sebei miatt. Beismerik bűnüket, de már későn és haszon nélkül sírnak miatta. Zakariás írása az átszúrt ember siratásáról itt egészen új értelmet nyer. Amikor a sebzett szívű Jézus dicsőségesen visszatér, akkor is lesz sírás és panasz, de akkor nem Őt siratják, az Isten egyszerűlttjét, az elsőszülöttet a holtak közül (Apok. 1, 5), hanem azok keseregnek, akik vétkesek az Ő átszúrása miatt, és bűnükért nem nyertek bocsánatot.

Az apostol lelkéből azonban ez a látomás lelkesedést vált ki. Görögül és héberül is megerősíti tanúságának az igazságát. A görög „úgy van” (nái) az Úr eljövételébe vetett hitnek és reménynek a kifejezése. A héber „úgy legyen” (amen) jelzi, hogy már türelmetlenül várja en-

nek bekövetkezését, mert az nemcsak Jézusnak, hanem híveinek is a megdicsőülése lesz. Azoknak, akik megsiratták bűneiket a földi életben és fehérre mosták magukat a bárány vérében, Isten akkor majd letörli szemükről a könnyet. Az ő győzelmi éneküket is hallja már János a bűnösök sírása mellett. „Örvendezzünk, ujjongjunk és dicsőítsük Őt” (Apok. 5, 6-10; 7, 9-17; 14, 1-5; 19, 1-8).

Az átvert szívű Jézus tehát feltétlenül győz és uralkodik. Vagy úgy, amint Zakariás jövendölte: az ítéletet megelőző időben feltekintünk rá és szívének átszúrásáért magunkat vádoljuk. Ezért bűnbánatot tartunk, engesztelést nyújtunk és tisztára mossuk lelkünket a szívéből kifolyó vérben és vízben, Viszonozva szeretetét mindenünket neki szenteljük, és felajánlásunk mellett hűségesen kitarunk. - Vagy pedig úgy, amint János jövendölte: az ítéleten ismerjük be bűneinket, de akkor már nincs tisztulás, nincs remény az új élet kezdésére.

Ezek után megértjük, hogy a Jézus Szíve tisztelet miért van összekötve a jó halál ígéretével. Aki életében megszokta a bűnbánó engesztelést, és igyekezett viszonzni Jézus önfeláldozó szeretetét, az bizalommal tekinthet a halál után az átszúrt szívét mutató bíróra. „Isten szeretete azzal éri el bennünk a tökéletességét, ha teljes bizalommal tekintünk az ítélet napjára. A tökéletes szeretet nem fér össze a félelemmel. Aki fél, az még nem tökéletes a szeretetben” (1 Ján. 4, 17-18). A Jézus Szíve tisztelet csökkenti bennünk a félelmet azáltal, hogy növeli a hitünket, bizalmunkat és szeretetünket.

Élet és szentség forrása

Akkor nyílt meg az élő víz forrása, amikor Jézus a lelkét kilehelte és a szívét átszúrták. Az a forrás ez, amelyet az Üdvözítő a sátoros ünnepen ígért meg. Ezzel új korszak kezdődött az emberiség történetében amely az ő második eljöveteleig tart. Ez a messiási korszak, a kegyelmi idő, amelyet az isteni irgalom engedélyezett az emberiségnek, hogy hirdethessék a bűnbánatot, a bocsánatot, az új élet lehetőségét minden népnek, minden embernek. Az Üdvözítő átszúrt szíve azt hirdeti, hogy az isteni irgalom és megbocsátás, az isteni élet és szeretet Lelke megkezdte kiáradását a világra.

Csakhogy az életadó folyam, amelyből minden század minden emberének merítenie kell, nem lehet azonos azzal, amely néhány perc alatt kifolyt annak a szívéből, akit kereszttűszúrtak. Bár ebből a halálból veszi eredetét. A kálváriai jelenetet össze kell még kapcsolnunk János apokaliptikus víziójával, ahol újra említi a természetfeletti folyót, amely életet ad azoknak, akik szomjaznak és isznak belőle

(Apok. 21, 6; 22, 1-2. 17). Ez a forrás, amely az Isten és a Bárány trónjából fakad, ugyanazt az isteni ajándékot, az isteni élet kiáradását jelképezi, amelyet Jézus a sátoros ünnepen felkínált és kereszthalála által megadott nekünk, a szívéből kifolyó víz és vér képében. Most az Ő megdicsőült teste és szíve az a templom, amelyből szünet nélkül árad az élő víz minden népre (Apoc. 21, 22). Az isteni élet minden kegyelme tehát a feltámadt Krisztus örökkön élő Szívéből fakad.

A Jézus Szíve tisztelettel ezt a titkot akarjuk gyakran emlékezetünkbe idézni, és élő vizet merítünk a Szabadító forrásaiból (Izai .12, 3; XII. Pius: „Haurietis aquas”). Azok tisztelik igazán Jézus Szívét, akik hisznek János tanúságának és bizalommal mennek ehhez a kegyelmi forráshoz. A bűnösök az irgalom és megbocsátás kimeríthetetlen forrására találnak ebben a Szívben. A lanyha lelkek, akik úgy érzik, hogy lelkük kiszáradt sivataghoz hasonlít, mert sem erejük, sem kedvük nincs Isten szolgálatára; igyanak ebből a vízből, és lelkük olyan lesz, mint a megöntözött kert: bőven termi az Isten- és emberszeretet gyümölcseit. A buzgó hívek pedig, akik örömmel merítenek az Üdvözítő forrásaiból, megtapasztalják Jézus szavainak az igazságát: „Aki abból a vízből iszik, amelyet én adok, nem szomjazik soha többé” (Ján. 4, 14).

Irodalom:

XI. Pius: Miserentissimus Redemptor (1928, május 8)

XII. Pius: Haurietis aquas in gaudio (1956, május 15)

A. Lefèvre: La blessure du Côté (Etudes Carmélitaines 1950 pp. 109-122)

J. Stierli: Cor Salvatoris pp. 19-45

J. Leclercq: Les sources liturgiques de la dévotion au Sacré-Coeur
(La vie Spirituelle 1961 pp. 377-393)

Király István SJ

HALKAN KÉRDEZEM

Úgy érzem, egyszer már meg kell írni, ami évek óta parázslik annyi derék paptestvér lelkében. Ám az ilyen írás nem lehet hangos, mint valami toborzó vagy vádbeszéd, mert a fájdalom templomában nem szabad kiáltani és a sorsok titkait nem lehet csákánnyal feszegetni.

A háború után csak júniusban tudtam a fővárosból Zalába szabadulni, mivel batyuzni kellett a romok között éhezőknek. Budapestet akkor ellepte a por, a mindenfajta féreg és sok bedőlt pincéből áradt a hullaszag. Három napig tartott a képtelen vonatozás a földi pokolból a kapornaki erdő csendjébe. Bevettem magamat a sűrűbe, levágódtam egy tisztáson és bámultam, hogy maradt még valami szépség abban a tönkrevett országban. Aztán a kakukkszó mellett erősen átgondoltam, mi vár reánk. Az én Európám csupa üszkös rom, a hazám szörnyű temető és egyetlen hantja sem a mienk, hiszen a nyugati győzők prédául dobták a moszkvai szörnyetegnek. Minden szép tervünk füstbe ment, az én utam beszakadt, itt már nincs mit tenni és semmi kedvet nem éreztem ahhoz, hogy Szibériában építsem a vörös birodalmat. Tehát csak egy okos lehetőség áll előttem: elmegyek az isteni csönd valamelyik szigetére imádkozni és vezekelni az őrlött világért, amely már kívánni sem tudja a megváltás örömét, különben nem veszett volna meg ennyire.

Igy határoztam és elindultam a község felé, ahol másnap beszélnem kellett a Jézus Szíve búcsújára sereglett népnek. Iszonyat volt nézni azt a keserű gyászt, ami a szemekben sötétlett. Búcsúzni akartam tőlük, de a nyomoruk és bánatuk, amely az arcukról felém sírt, láncot vert a szívemre és megértettem, hogy mellettük van a helyem, különben kihullok az Isten kezéből. Aztán még hét éven át ment a fonséges munka, amíg egy napon elvették a levegőmet és szedni kellett a sátorfát.

Köztünk mindenkinek megvan a maga belső és külső története. Hallatlan sok a változat, de valamennyiben van egy közös élmény: gyötrőn világít a lélekben az ország képe, akár Tokióba vezérelte a hivatás kegyelme, akár Valparaisóba küldték tanítani. Ebben mind megegyezünk, tehát nem is fadkad ebből semmi kérdés. Továbbá az is világos: mindenütt kiáltó paphiány van és holnap még nagyobb lesz, mivel csökken a hivatások száma. Tehát bárhova megyünk, szívesen látnak, ha jó munkások vagyunk az Isten szőlő-

jében. Aztán a világmisszióban tízszer annyi hithirdető is kevés volna, mint amennyi van. Így merül föl a kérdés: érdemes -e még mindig annyi papot alkalmazni a menekültek gondozására, amikor ezek amúgysem lelkük nyomorával jönnek hozzánk, hanem többnyire csak anyagi ügyeikkel halmoznak el bennünket, hogy lakást, segélyt, állást szerezzünk nekik, vagy nem egyszer politikai hóbortok szolgálatába akarják fogni a lelkészt? Sokan szinte nem is tehetnek mást, hiszen a lelkük magasabb igényeit már nem is érzik vagy sohasem vették tudomásul. Amelyik meg keresztény még, hamarosan megtanulja új hazája nyelvét és mindenütt megtalálja az egyházat. Azt is lehet hallani: a menekült nép időnek előtte elnyúvi a papot, sok közte a haszontalan, a kisebb-nagyobb himpellér és éppen ezek csinálják a legtöbb gondot. Érdemes ezekre annyi jó erőt pazarolni, amit másutt gyümölcsözőn lehet befektetni? Ahány kérdés, annyi nagy tövis, amely a gondolkodó agyba fúródik! Még azt is hozzá lehet tenni: a fiatal tehetségnek nincs-e joga a maga útját járni, amelyen egyéniségét szabadon kibonthatja, akár tudományos pályán, akár olyan munkakörben, ahol rendezett viszonyok között élhet? Igazában nem is lehet fölsorolni a tömérdek bajt és nehézséget, ami az egyéni adottságokból és viszonyokból támad. És mindez csak fokozódik azzal, hogy a számtuzetés ideje máris nagyon hosszú és egyetlen reménycsillag nem világít e tömény éjszakában.

Valljuk meg őszintén: ennyi súlyos kérdésre biztos választ adni alig lehet, de ugyanakkor az értelmi becsületesség követeli, hogy az érem másik oldalát is nézzük és fontolóra vegyük a többi kérdést is, amely mai helyzetünkől támad. Ezeknek is mázsányi súlya van.

Az egyház ötödrésze senyved, vérzik és pusztul a sátán rostájában. A sajtónkban többször írnak is róla, de még nem olvastam komoly tanulmányt amely megmutatná, mi a kötelessége a többinek, a szabadságot élvező hívőnek az üldözött testvérekkel szemben. A támadás szervezett és iszonyatos, a védekezés szörványos és lagymatag, mert a keresztény társadalom zömének fogalma sincs arról, ami a vasfüggöny mögött történik. Sejtelme sem lehet róla annak, aki nem tapasztalta, tehát csak olyan szakemberek dolgozhatják föl e kérdést, akik kelet felől jöttek. Ámde közlünk számosan tanítanak egyetemen, főiskolán s azért az ő dolguk volna a főbenjáró föladatot elvégezni. Továbbá azt is sürgetni kellene, hogy az ige hirdetésben meg a hitoktatásban ennek megfelelő helyet adjanak, különben hiába beszélünk korszerű kereszténységről. Ma a nyugati egyháznak valósággal lázban kellene égnie, hiszen Krisztus testének nagy darabját ölik és szaggatják. Azért vagyunk itt, hogy ezt tudatosítsuk a társadalomban. Nem lehet tehát csak amolyan érzelmi kapcsolatban maradni a hazánkkal,

amikor ez a hallgató egyház egyik fontos tartománya.

Nemcsak a sok kudarcot és vesződséget nézzük, hanem a sok eredményt is vegyük számba, amit eddig elértünk. Vannak iskoláink, számos szép intézetünk, rengeteg diák szerzett már oklevelet vagy tanul még tovább. Keresztény sajtónk szerényen bár, de szívósan iparkodik fönn-tartani az ország szellemi életét az idegenben és ez is nagyrészt a papságnak köszönhető. Otthon elpusztultak könyvtáraink, idekint viszont újra megjelennek Prohászka művei, a Katolikus Szemle, A Szív és a Papi Lelekiség folytatása. Szép számban dolgoznak új íróink és a mostoha viszonyok között is fejlődik a magyar szellem, sőt gazdagodik látásban és kifejezésben. Már most könnyű elképzelni, mekkora lesz holnap azok dicsősége, akik az öszeomlás óta állják a sarat a végvári vonalon, amelyre a balsors szorított bennünket. E hősiesség küzdelem népünk lelkéért a mai létünk legfőbb értelme, tehát koldusra fosztja önmagát, aki erről akármilyen tetszetős ürügyet keresve lemond.

Mindnyájunkat az isteni parancs sürget a hitet terjesztetni a pogányok között legalább azzal, hogy a hitten terjesztés művét komolyan támogatjuk. A mi népünk tegnap keresztény volt, ma pedig ifjúságunk zöme már azt sem tudja, kicsoda Jézus Krisztus, pedig mindegyiket megkeresztelték. És mondjuk ki nyíltan: nem az ő hibájuk, hogy ide jutottak a nyomorultak. Mi öregek tudjuk, milyen virágzó volna ma a magyar egyház élete, ha az új tatárjárás nem szakad ránk. Ha hazamegyünk, nálunk újra kell hirdetni az evangéliumot, mint egykor szent István idejében történt. A sátán most dühödten tarolja le Isten vetését a magyar földeken és rohamosan szikeseedik el nálunk a lélektalaj, ám a nép egy része a szabad világban él, tehát ezt máris munkába vehetjük. Ne higgye senki azt, hogy majd a francia vagy amerikai papság fogja megtéríteni a pogánnyá vedlett magyarokat. Hallatlan föladat nehezedik ránk: a hazánkat kell megtartani Krisztus országában és erről felelnünk kell az ítéleten. Ki tudja fölmérni a felelősségünket, ha még arra is gondolunk, hogy otthon az áruló papok botránya az eget veri és idekint is mennyi már a hitszegő szökevény, aki egy hitvány nőért képes elfeledni a lelket, a becsületet, a kínpadra feszített hazát, a hitvalló testvéreket, rongja a népünket és akarva-nem akarva is az ellenségnek dolgozik. Ezt a kártevést is nekünk kell még nagyobb buzgalommal jóvátenni.

Jól emlékszünk még, hogyan ment nálunk még az ötvenes években is a népmissió. Habár egyik-másik helyen lanyhábban indult, a vége felé valószínű bűnbánati népfölkelés lett belőle és a gyóntatók ideglázat kaptak a munkától. A kegyelem betört minden házba, porhanyóvá tette a kökemény szíveket is, pünkösdi szél járta át az egész községet, az alvó hit fölébredt

és az irgalom ereje megragadta azokat is, akik már régóta kerültek a templomot. Ha nem is volt nálunk annyira elterjedt a szemlélődő élet, mint másutt s habár még vékony volt az a hívő réteg, amely a magas keresztény műveltséget képviselte az országban, a vallás gyökérzete ott is megmaradt, ahol a mostoha viszonyok miatt elégtelen volt az egyházi gondozás. Az ilyen nép tehát többszörösen megérdemli, hogy ne engedjük kihullani Krisztus birodalmából. A jó kereszténynek főbenjáró kötelessége ott segíteni, ahol legnagyobb az inség. Ámde a magyar egyház most végső veszélyben forog a keleti támadás meg a nyugati közöny miatt és ki segítsen rajta, ha mi sem parkodunk minden erőnket harcba vetni?

E földön minden a választottakért van és nálunk is csak addig fog tartani az üldözés, amíg nem lesz teljes a választottak száma, vagyis eljön a nap, amikor majd jobban meglátjuk, mennyire szeret minket Jézus. Helyesen mondják: a történelem az elmulasztott alkalmak sorozata. Nekünk e mostani helyzet az óriási alkalom arra, hogy méltók legyünk a hitvalló testvérekhez, akik otthon az üldözés kohójában győtrődnek. Könnyű dolog az erőshöz bújni és a keserves kallódás után fedezéket keresni a jólét biztonságában, ám az igazi nagyság csak abban van, aki az elnyomottak jogáért küzd és az árva kárvallottak ügyvédje lesz, akár az egész világ közönyével szemben is. Micsoda fönséges lehetőség nyílik most számunkra a mindent elnyelő szürkeségből kiemelkedni, hogy a látszólag reménytelen ügyünket győzelemre vigyük! Egyetlen életünket igazán nem érdemes ilyen nagy időben, amely hívja és teremti a hősokeket, pusztán csak eltengetni, holott mi papok igen jól tudjuk, hogy az idő szava az Isten szava hozzánk. A remény ellen is reménykedni, mint Pál mondja s valami nagyszerű merészet akarni a mai hitvány világban és szent példát adni minden gyávának és pimasznak, nagyhatalmaknak, elnököknek és kormányoknak, úgynevezett katonáknak és a bátorságtól irtózó keresztényeknek: ez a mi küldetésünk és siralmas volna, ha szóknénk előle. Vagy nem érezzük, mire kötelez a pesti utcára ömlött vér? De a világnak is szüksége van ránk! Mi vagyunk benne a szégyentől égő lelkiismeret, mi vagyunk a szent lázadás a sátán hódítása ellen, amit még a nyugati tőke is támogat. A magyar egyház és népünk ügye most már egyetemes ügy, vagyis nem valami vidéki perpatvar és nem egy kis nemzet jajgatása az erőszak miatt, ellenben az egész világ sorskérdése és gyalázat ránk, ha nem merjük a próféták szerepét vállalni és néma kutyák maradunk, amikor az aljasság üvölt és a tisztesség a sarokba szorul.

Mekkora bűn volna, most lemondani a nagyságról, amit Isten követel tőlünk! Vagy talán nem tudjuk, hogy a bátorság sarkalatos erény, tehát föltétlenül szüksége az üdvösségre? Ne hivatkozzék itt senki az okosságra,

mert az is bárgyúság lesz a férfias erő nélkül!

Amint Pascal mondta, „a szívnek is vannak érvei, amelyek époly parancsolók, akár az értelem éles szava. Valamikor vígan daloltuk a Mátra vagy a Hargita ormán: Ismerek egy szép országot, de most csak azt tudjuk zokogni: már minálunk minden árva azóta. Micsoda mély igazság zeng ebben a szóban: szülőföldem, szülőhazám! Lehet-e most szívet cserélni, amikor az a drága otthon, ahol egyszer életünk sarjadt, zsványok martaléka lett? Annak áldott véréből lettünk; annak teje táplált, annak vizével keresztelték, annak búzájából lett isteni kenyertünk, annak nyelvén hallottuk Jézust beszélni hozzánk és most az egész ország egyetlen kálvária, ahol édes Urunkat magyar testében feszítik meg újra a moszkvai helytartók és a hazai Kaifások és Júdások. Óh milyen szentföld lett most a mi édes hazánk! De sírása nem hallik, panaszkodni sem tud, mert tiltja keményen a zsarnok. Pedig nyugatról egyre többen járnak oda nyaralni, bá-mészkodni és mulatni, de nem látják a vakok, hogy ott jóformán minden csak színpadi meg csárdai díszlet álcázni a temetőt, amelybe a nemzet boldogságát hantolták. Mi azonban álmunkban is hazajárunk és az álmatlan éjszakában, a fájó csöndben halljuk az ország néma sírását, a hangtalan könyörgést: legalább ti gyermekeim szeressétek árva anyá-tokat, álljatok mellettem az iszonyú gyászban! A zsoldárban pedig így imádkozunk: Bénuljon meg a jobbkezem és tapadjon nyelvem az ínyemhez, ha megfeledekzem rólad, Jeruzsálem. És a felelősek is lássák, mivel tartozunk az elhagyott anyának!

Varga László SJ

+
Egy keresztesnővér írja Olaszországból:

Jól esett egyszer igaz magyar katolikus nyomtatványt látni, olvasni és megtelni a tartalmával. Alig várom az alkalmat, hogy Svájcban tartózkodó magyar testvéreimnek is továbbíthassam. Hadd örüljenek és élvezzék ők is úgy, mint én. Még mindig olvasgatok belőle, kimeríthetetlenek az írá-sok, olyan mélyértelműek.

Sokszor elnehezül a szívem, ha olvasgatom jelentéseiket. Tudom, hogy mennyire igazak s a háttérben mi minden rejlik, mennyi lelki szenvedés. Megtartani a lelki egyensúlyt, a sok zavaró rendejettel szemben. Csak az ima, ima és újra mindig az imádság az egyetlen orvosság szomorú és szinte kilátástalan helyzetünkben.

Igazán nagy örömet szereztek igen tartalmas szép lapjukkal. Nem is tudom, hogyan háláljam meg. Anyagiakkal nem rendelkezem, de ahány szentmisén résztvehetek, mindannyiszor a szent Vért felajánlom a papokért és most hozzáfűzöm még: különösen a magyar papokért.

Valéria nővér, Besozzo

András Imre SJ:

A MAGYAR HÍVŐ ÉS PAPJA A NAGYVILÁGBAN

2.rész.*

A lelkipásztori helyzet elemzésére a bölcselet és a statisztikázás két szélső módszere között számtalan lehetőség kínálkozik. A szociológia igyekszik a középutat járni, ill. mindkettőt felhasználni: amikor a statisztikus adatokat gyűjt, a filozófus már az összefüggéseket keresi s amint a filozófus átveszi a szót, a statisztikus azonnal adatok után keres.

A jelen munkában igyekeztünk mind az adatgyűjtésben, mind az összefüggések feltárásában megbízható munkát végezni. Sajnos, a külföldi magyar egyházi élet rendszeres feldolgozása még nem történt meg s így ez a munkánk is csak kísérlet lehet a maga területén. Forrásunk ennél a munkánál főleg a MPE kérdőíveire adott válaszok voltak.

A jelen cikk műfaja: szociológiai elővizsgálat. Amolyan felderítésféle, amelyet részletekbe menő feltérképezés követhet. A magyar lelkipásztorkodás egész kérdésvilágát igyekeztünk figyelembe venni.

Két külön módszert választottunk a kérdőívek számszerű adatai és az u.n. lelkipásztori beszámolók kiértékelésére. Az utóbbiakat idézetek formájában jellemző témák köré csoportosítottuk. Természetesen nem elégedtünk meg azzal, hogy idézetgyűjteményt bocsássunk közre. Pár szavas elemzéssel, kommentárral megpróbáltuk a felvetett kérdéseket a társadalomfejlődés és a külföldi magyar lelkipásztorkodás összefüggéseibe is beállítani. Ez volt a legnehezebb része a tanulmánynak: mert a részleteket összefüggéseiben szemlélő lényeglátást kíván és itt az egyetlen ellenőrző módszer a mélyreható kutatás lehetne.

(Egyben kifejezzük köszönetünket mindazoknak, akik a tanulmány előző részével kapcsolatban vették a fáradságot és bíráló, biztató megjegyzésüket eljuttatták hozzánk. Hasonló szívességet továbbra is örömmel fogadunk.)

A kérdőívek legtöbb számszerű adatait statisztikai szempontból alig tudtuk felhasználni, mert a becslések néhol megállapíthatóan pontatlank voltak. A kapott adatokat mégsem egészítettük ki más forrásból. Ez tisztázhatta volna ugyan a statisztikát, de meghamisította volna a helyzetről kapott képet. Ilyenkor inkább arra a jelenségre próbáltunk rámutatni, amit a számok - úgy ahogy vannak - tudunkra adnak.

---

* Az 1.részt lásd a 18.számban.

A kérdőívekből vett szó szerinti vagy értelem szerinti idézetet a nyomdatechnikával is igyekeztünk megkülönböztetni a cikk többi részétől. A hozott idézetből szándékosan kihagytuk a hely és névmegjelölést, hacsak az összefüggés miatt nem volt rá szükség. Ebben az a megokolás vezetett, hogy az áttekinthető képet, amelyet célul tűztünk ki, úgyis mozaikokból állítjuk össze. Az egész képet tekintve már nem érdekes, melyik mozaik honnan való.

Munkánkban 85 személy választát használtuk fel. Ebből 72 a kérdőív kitöltésével, 13 más formában adta meg feleletét.

Előljáróban tisztáznunk kell egy módszerbeli kérdést: mennyiben lehet 85 megkérdezett személy válaszából kb. 800 ember körülményeire következtetni? A közvélemény kutatás ezt a „reprezentatív” csoport kiválasztásával oldja meg, azaz olyan arányban választja meg a feleletadókat, ahogyan az egész csoportban képviselve vannak. A „reprezentáció” két fontos szempontból, amint az alanti két táblázatból láthatjuk, nálunk is megvan. Csúpan az európai papok közül szerepelnek többen és az északamerikai papok közül kevesebben, mint azt számarányuk megkívánná. Ez természetesen nem az amerikai paptestvérek nemtörődömsége folytán van így, hanem amiatt, mert az európai országokban nagyon eltérő a magyar lelkipásztorkodás helyzete. Ezt a tényt akartuk figyelembe venni több személy megkérdezésével.

A magyar papság és a válaszadók földrajzi elosztása.

Világrészek	A magyar papság földrajzi elosztása			
	A MPE statisztikája szerint (MPE 11. sz.)		A válaszadók megoszlása szerint	
	abs	%	abs	%
Európa	280	36,9	47	55,3
Ázsia	55	7,0	5	6,0
Afrika	5	0,7	1	1,2
Északamerika	322	42,5	19	22,2
Latinamerika	77	9,9	9	10,6
Ausztrália és Óceánia	24	3,0	4	4,7
Összesen	763	100,0	85	100,0

A világi papok és a szerzetespapok aránya a magyar papok és a válaszadók között.

	A világi papok és a szerzetespapok aránya			
	A MPE statisztikája szerint (MPE 11. sz.)		A válaszadók megoszlása szerint	
	abs	%	abs	%
Külföldön élő m. világi pap	373	48,9	40	47,0
Külföldön élő m. szerzetes pap	390	51,1	45	53,0
Összesen	763	100,0	85	100,0

A KATOLIKUSOK SZÁMA

A külföldön élő katolikus magyarok számáról, sajnos, sehol sem sikerült megbízható statisztikai adatokat találni. Tájékoztatásul közöljük az osztrák belügyminisztériumnak egy hivatalos statisztikáját az 56-os menekültek vallási összetételéről, összehasonlítva Magyarországi lakosságával. Mint érdekességet hozzuk a továbbvándoroltak ill. az Ausztriában maradtak vallási összetételének statisztikáját is. ¹

A vallási megoszlás Magyarország lakossága és az 56-os menekültek között.

	Róm. kath. %	Evang. %	Izr. %	Egyéb %	Összesen %
Magyarország lakossága az 1941-es népszámlálás adatai alapján	67,7	26,8	4,0	0,8	100,0
Az Ausztriában 1957 okt. 28-ig regisztrált 56-os magyar menekültek	70,1	18,7	10,5	0,7	100,0
A százalékarány az Ausztriából nem kivándorlók között	82,6	16,0	1,0	0,4	100,0

	Róm. kath. %	Evang. %	Izr. %	Egyéb %	Össze- sen %
A százalékarány a kivándor- lók között	65,6	19,7	14,0	0,7	100,0

A kérdőívek válasza a katolikusok számának becslését illetően igen érdekes jelenséget mutat. A kérdés így hangzott: hány magyar él működési területén; országában; ebből hány százalék katolikus? A lényeges kérdés tehát: a magyarok száma két földrajzi térségben. A lelkipásztorok többsége egyáltalán nem felelt erre. Akik feleltek, többnyire alábecsülték a magyarok számát, egészen a tényleges szám egyhatodáig (!). Volt, aki azoknak a számát adta meg, akikkel ő kapcsolatot tart. Volt, aki országos viszonylatban a magyarok számát a ténylegesnél 55.000-el, több mint a felével kevesebbre becsülte.

Hasonló értelemben jellemző a magyar szerzetesnőkre vonatkozó kérdés megválaszolása is.

Magyar nővérről tud	21 (24,8 %)
nem ismer m. nővért	4 (4,7 %)
nincs válasz	60 (70,5 %)
összesen	85 válasz

Ezzel kapcsolatban érdemes megjegyezni, hogy a MPE magyar apácát felkutató munkája eddig közel 900 nevet il. számot derített fel.

Amint látjuk, több oldalról is az a benyomásunk, hogy nálunk magyar papoknál a tájékozódottságban és talán az érdeklődésben is bepótolni valók vannak. A lelkékért végzett munkában erősíti a felelősségtudatot, ha a lelkipásztor belátja a terepet. Azonkívül: a mi helyi munkánk nem független a többi lelkipásztor munkájától. Ott van pl. a tény, hogy a hívek erősen vándorolnak egyik helyről a másikra. Egy kicsit az egész magyar lelkipásztorkodásban ki kell ismernünk magunkat ahhoz, hogy saját híveinket eredményesen gondozzuk s olyan zökkenő se okozzon vallási életében zavart, mint a megszokott vallási közösségből való kiszakadás.

A pontos tájékozottság, akár csak a saját területen is, néha akadályba ütközik. Ime egy példa egy iparosított vidékről, ahol a lelkipásztornak tartomány-nagyságú területe van:

- Nem képes megállapítani, hogy a kb. 3000 magyarja hány csoportban él szétszóródva. 7 városban rendszeresen látogatja őket.

Van példa teljesen nyilvántartásba vett lelkipásztori körzetre is:

- 13 városban tart nyilván 1990 magyart, különféle (48-as, 56-os) „rétegződés”, nem és kor szerint. Vannak elemistái, ipari tanulói, egyetemistái több egyetemi városban.

Érdemes még megjegyezni, hogy a lelkipásztor lekötöttsége sokszor nemcsak a katolikusok számától, hanem a területén lévő másvallású magyarok számától is függ.

NÉHÁNY ADAT A MAGYAR PAPSÁGRÓL

A területi elosztást az előző cikkben ismertettük. Most be akarjuk mutatni, hogyan néz ki a 85 válaszadónál a magyarokkal való foglalkozás mértéke, mi a foglalkozásuk, ill. milyen a foglalkozásuk és a magyar pasztorációjuk viszonya.

A magyarokkal való foglalkozás mértéke.

A válaszadók közül magyarokkal foglalkozik						
	világi pap		szerzetes pap		Összesen	
	abs	%	abs	%	abs	%
elsődlegesen	24	28,2	13	15,3	37	43,5
másodlagosan, de megbízatással	4	4,7	3	3,5	7	8,2
alkalomszerűen	8	9,5	20	23,5	28	33,0
egyáltalán nem	4	4,7	9	10,6	13	15,3
összesen	40	47,1	45	52,9	85	100,0

A foglalkozás és a magyar pasztoráció kapcsolata.

A válaszadók foglalkozása	Számuk		Magyarokkal milyen mértékben foglalkozik			
	abs	%	elsőd.	másodl. de megb.	alkalomsz.	egyáltalán nem
			abs	abs	abs	abs
magyar lelkész egyetemi tanár	39	46,1	37	2	-	-
rendi munkakör	14	16,5	-	2	11	1
külföldiek lelkésze	10	11,8	-	-	8	2
gimnáziumi tanár	7	8,2	-	2	2	3
hittanár	7	8,2	-	-	4	3
	2	2,3	-	1	1	-
összesen	79	93,1	37	7	26	9

A válaszadók foglalkozása	Számuk		Magyarokkal milyen mértékben foglalkozik			
			elsődli.	másodli. de megb.	alka- lomsz.	egyálta- lán nem
	abs	%	abs	abs	abs	abs
egyházi diplomá- ciai szolgálat	79	93,1	37	7	26	9
tudományos munka	2	2,3	-	-	1	1
misszionárius	2	2,3	-	-	-	2
összesen	85	100,0	37	7	28	13

A SZERVEZETTSÉG A KÜLFÖLDI MAGYAR LELKIPÁSZTORKODÁSBAN

A következőkben három különböző síkon kíséreljük meg bemutatni a külföldi magyar pasztoráció szervezettségének képét. Az elsőbe soroljuk a hivatalos egyházi szervezeti formákat és - amennyiben befolyásuk van a magyar pasztorációra -, ide soroljuk a hivatalos segélyügyeket is. A szervezettség második síkjába a magyar papság szervező kezdeményezéseit soroljuk, amellyel közvetlenül a lelkipásztorkodás igényeit igyekeztek ki-elégíteni. Végül harmadik pontként a népet vesszük szemügyre, a külföldi magyarság között kialakult különféle magyar közösségi típust, a változatokat és problémákat. Illusztrációul hozunk a beszámolókból néhány leírást is.

Az egyházi organizáció

Az Egyház a menekültek lelkipásztorkodásának irányelveit - amint ismeretes - az Exsul Familia enciklikában fektette le.² Itt nincs rá módunk, de érdemes volna megvizsgálni, miért nem valósulhatott meg szerte a világon a maga teljes egészében ez a rendelkezés.

- A túlságosan erős nemzeti felfogás miatt mindezideig megoldhatatlanok az Exsul Familia rendelkezései. Nemzeti plébániák felállítását még említeni sem szabad. Az apostoli nunciusok, hogy elkerüljék a harcot, semmiféle szerepet nem vállalnak ezen a téren. Valóságos társulatot sem szervezhetünk, éppen ezért egyházközösségünk sincs, - írja pl. az egyik beszámoló.

Az egyik európai országban az Exsul Familia megjelenése kapcsán meglehetősen nagy zavar támadt a magyar papság körében. Az illetékes helyi püspöki kar késett az új intézkedésekkel, a magyar papság viszont az Exsul Familia előtt kinevezett főlelkészt többé már nem volt hajlandó elfogadni, az új pápai rendelkezésre hivatkozva.

A legfőbb egyházi vezetésben az adminisztrációs vonalon nincsen egységes gazdája, ill. legfelsőbb szerve a menekültek lelkipásztorkodása ügyé-

nek. Ezt mutatta az eléggé közismert 1956-os eset, amikor két különböző kongregáció azonos időpontban hozott a magyar menekültek lelki gondozását érintő kérdésben egymást keresztező személyi kinevezést.

Milyen szervezeti megoldásokkal találkozunk ténylegesen? Néhány országban a menekültek lelkipásztorkodása ügyeivel egyik helybéli püspök van megbízva, aki aztán a püspökkari konferencián is képviseli az idevágó kérdéseket. Egy másik országos méretű szervezeti megoldás - az Exsul Familia alapján - az országos főlelkész kinevezése. Van olyan ország is, ahol az egyes egyházmegyéknek van kinevezett referense a magyar lelkipásztorkodás ügyeinek a vitelére. A lelkipásztorkodás szervezetében az „alapsejt” azonban a legtöbbször a lelkész személye. Mint valami területi és perszonális egység, személyében képviseli „a” magyar lelkipásztorkodást. Az organizáció sokszor csak abból áll, hogy ki melyik ország-részben „gondozza” a magyarokat.

Ez a tény különösen ott szembeötlő, ahol még névlegesen sincs magyar egyházközség, vagy akinél a pasztoráció kifejezetten magán jellegű. Lásunk néhány példát:

- „Itt nincs magyar lelkésztség. A pap személyéhez van kötve az alkalomszerű lelkipásztorkodás. Kevés hozzá az idő, mert a magyar lelkész a helybeliek szolgálatát köteles ellátni.”

- „Ha tudok, segítek a magyarokon”, - írja egy magyar pap, aki nincs benn a magyar pasztorációban.

- „Írói és tudományos munkám elvon minden magyar kapcsolattól.”

- „A magyarokkal nagyon ritkán, alkalomszerűen foglalkozom, mert tudományos intézeti munkaköröm teljesen igénybe vesz.”

- Mint egyetemi tanár és tudományos kutató - bármennyire is szeretné -, nem tud magyar lelkipásztori munkát végezni. Ha felkeresik, kivételesen mégis rendelkezésre áll.

- „Csak nagyon általános értelemben lehet lelkipásztori munkának nevezni, amit végzek. A tanári állás nagyon leköt, ha lelkiismeretesen akarom végezni.”

A magyar egyházközség, ami szintén fontos szervezeti tényező a lelkipásztorkodásban, sok helyen meg van szervezve, néha egyszerűen egy magyar pap kezdeményezése folytán.

- „A kb. 50 velencei magyarral megalapítottam a „Szent Gellérről elnevezett magyar egyházközség”-et. Szent Gellért velencei polgár volt és az egyik itteni szigeten van eltemetve.”

A magyar közösségek és egyházközségek típusairól a következőkben még szó lesz.

A pénzkérdés

Megoldása teljesen a helyi gyakorlat függvénye és eléggé a helybéli lelkészek életkörülményeit tartja szem előtt, ha egyáltalán van hivatalos díjazás. Az útiköltségek, a magas karitatív kiadások, a magyar hívek kisebb

anyagi lehetőségeiből származó pénzügyi problémák maguk is egész tanulmányra adnának anyagot. A hivatalos szubvenció leállítása ezért komoly gondot okoz a szórvány-lelkipásztorkodás lebonyolításában.

„A benzin úgyis kosba kerül” - vigasztalja magát egy magyar lelkipásztor, amikor szomorúan megállapítja, hogy híveinek egy részéhez nem jut el.

- Anyagi források hiányában és a szétszórtság miatt az anyanyelven történő hitoktatás nem lehetséges. A helybeli iskolákban részesülhetnek csupán hitoktatásban.

Egyik paptársunk egyenesen úgy véli:

- „Ha elegendő anyagi eszköz állna rendelkezésre, a többi probléma magától megoldódhatna”.

Egy javaslat az anyagi probléma részbeni megoldására:

- „Azon a vidéken, ahol egyházi adó van, amit a magyarok fizetnek, a magyar lelkipásztorkodásra kellene fordítani, miután a hivatalos szervek nem tudják biztosítani tovább a lelkészek fizetését.”

A lelkipásztorkodás „feltülről” történő lecsökkentésére

- „a magyarok hevesen reagálnak, amely gátolja a helyi életbe való zökkenőmentes beilleszkedést” -

állapítja meg egy esettel kapcsolatban egyik paptársunk.

Valaki így okolja meg a külföldi magyar lelkipásztorkodás szükségességét:

- 50 éves papságát nyelvi kisebbségi pasztorálásban töltötte. Megállapította, hogy a bevándorló első generáció, kevés kivételtől eltekintve, egész életében igényli az anyanyelvű pasztorációt, még akkor is, ha nyelvi szempontból tökéletesen belekapcsolódott az új közösségbe. Az Exsul Familia enciklika azért rendeli el, hogy az első és második generációnak lehetővé kell tenni, hogy ő maga választhassa meg, vajon az anyanyelvét beszélő misszionáriussal, avagy a helyi plébánossal akarja tartani a kapcsolatot. A magyar lelkipásztorkodás azért is szükséges, mert a nyugati lelkipásztorok nem ismerik eléggé a miliót, amelyből a magyar menekültek kikerültek.

Egy főlelkész szavai szerint mégis

- „a legnagyobb nehézség a magyarok lelkipásztori szolgálatában erre az igazán misszionáriusi munkára megfelelő embert találni.”

A lelkipásztorok szervezési munkája

A közösségi vallásgyakorlatok megszervezése mellett a magyar lelkipásztor szervezési munkája főleg a magyar intézmények létrehozásából áll, pl. kultúrház, magyar otthon, lelkigyakorlatos ház szervezése stb. 1956 után több ilyen intézményt alakítottak magyarokat támogató segítségnyújtó szervezetek. Sok intézmény létrehozása viszont valamelyik hősies magyar vállalkozás nehéz munkájának gyümölcse. Idő, energia befektetésén túl sokszor kemény fizikai munkát is kívánt az ilyen ügy tető alá hozatala. Ehhez jön még, hogy az építőmunka előtt egy csomó „tervezési” problémát is meg kell oldani, ami az ügyet bonyolulttá teszi. Nézzünk meg egy esetet.

Egy „területgondozó” lelkész, aki 13 városban szétszórta nagyobb és még más kisebb csoportokban élő 1990 magyart gondoz, úgy érezte, hogy az agg-

menházi lelkészség mellett (ami szállást és kb. havi 20 dollárnak megfelelő honoráriumot biztosított neki), sehogy sem tud eleget tenni magyar lelképásztori kötelezettségeinek. Úgy gondolta: egy magyar otthon létrehozása megoldaná a kérdést. A lelkésznek volna önálló otthona, ami máris biztosítaná, hogy idejét az amúgyis hatalmas kiterjedésű lelkészsége javára fordítsa. Azonkívül a magyar otthon tűzhelye lehetne a magyarok és a befogadók közötti kulturális kapcsolat ápolásának. Ezenfelül még 10-12 százaléktalan magyar fiatalnak is megoldaná az otthon-problémát. Egyik „városában” rátalált egy nagyon alkalmas és szép épületre, amit előnyösen havi kb 120 dollárnak megfelelő összegért bérebe lehetne venni. Első töprengése természetesen az: hogyan fizesse majd a bérletet. Egy ilyen kultúrintézménynél legalább 3 évi működésre van szükség, hogy nevelő hatását kifejthesse. Tehát már az első tollvonás előtt emberileg bizonyosnak kell lennie abban, hogy legalább 3 évig a 12 x 120 = 1440 dollárnak megfelelő bérleti díjat tudja fizetni. Hol vannak még az üzemelés költségei? A mai színházon, televízión, jó filmekben nevelődött ízlésű embereknek csak nívósat szabad nyújtani, ha nem akarjuk a magyar nevet lejáratni s hazafiság címén nívótlan műsorok látogatására kényszeríteni. Ehhez nívós előadók és elfogadható honorárium (!) kell. Ha a magyar közönséget be akarjuk szoktatni a kultúr-otthonba, nem lehet tőlük hosszú utazást kívánni. Biztosítva látszik-e az idegen közönség bekapcsolódása a kultúrintézmény rendezvényein? Az ifjúsági otthon üzemelése egy csomó adminisztratív munkát ad. Hogyan lehet biztosítani, hogy ezek ne a lelkész idejét kössék le? Ezer ilyen kérdést kell előbb részletekbemenően lehetőleg írásba fektetve tisztázni, mielőtt a megvalósítás igazi küzdelmét el lehet kezdeni.

A fenti elemzés, úgy gondoljuk, eléggé megokolja a következő megállapítást: az intézmények létrehozásánál és minden más hosszú távra érvényes lelképásztori kezdeményezésnél nem helyénvaló a „lángoló önfeláldozás stílusa”. A szeretet rávihet valakit, hogy minden önbiztosítás nélkül szét-ossza önmagát, idejét, energiáját, egészségét. (A szent oktalanság a kegyelem rendes útjai közé tartozik.) A közösség életében azonban, amire az ilyen lelképásztori kezdeményezés kihat, a kegyelem alapjául a közösség belső törvényszerűsége szolgál. Más szóval, itt nem a szubjektív lelki beállítottság az irányadó, hanem a szociológiai tényállás. Emiatt sokkal jobban feltételekhez kötött a létesítendő intézmény sorsa.

A hívek közössége

Mindenekelőtt szemünkbe ötlük, hogy a közösségképződés két teljesen különálló területen megy végbe, amelyek mégis egymásba kapcsolódnak. Az egyik a magyarok tömörülése egymás között, a másik a magyar csoport részvételi formája a befogadók életében.

Ha a hívek között kialakult közösségképződési formákat csoportokra osztjuk, az alábbi típusokat kapjuk:

A látszólagos csoport. A pappal való személyes kapcsolat folytán verődött össze. Az egyénenkénti lelkipásztorkodás kollektív formájának is lehetne nevezni. A „csoportot” különálló egyedek alkotják, az egyetlen összetartó ragaszték szinte csak a lelkipásztor személye. Még nem alakultak ki azok a közösségi funkciók, amelyek a lelkipásztor kikapcsolódása után hosszabb ideig össze tudnák a tagokat tartani. A csoport befelé szervezetlen, kifelé nyitott, nagy benne a népvándorlás, de senkinek sem tűnik fel, mert alig ismerik egymást.

Belsőleg szerves csoport. Ezek az emberek már tudnak többes számban beszélni, tudják, hogy összetartoznak. Mint közösségnek van gondolatuk és elhatározásuk. Nem úgy kell őket egyenként összetereelni, számukra nem vitás dolog, hogy össze szoktak járni és igénylik, hogy a pap foglalkozék velük. A csoporton belül egyes személyek mindannyiukat érintő funkciót, „szerepet” töltenek be. Az ilyen „szerep”-betöltésben éli meg a tag igazán, hogy a többiek hozzá tartoznak, ill. látják a tagok, hogy a közösség gondoskodik róluk. A közösségi „szerep” a lelkipásztor kezében fontos nevelő eszköz. Különbőféle szerepek kialakításával szervezheti, alakíthatja a csoportját. A helyes irányban ható szerepek erősítésével, a bomlasztók tompításával mint egy kertész alakíthatja a közösség életét. Még meg kell jegyezni, hogy annál életképesebb a csoport, minél több egymással békeességben megférő szerep létezik benne. A szerepek sokrétűsége elveszi az előadódó krízisek életét. Ha az egyik vonalon zavar keletkezne is a közösség életében, a többi jól működő kapcsolat átlendít a nehézségeken.

Szerves csoport hagyománnyal. A hosszabb időre visszatekinthető csoportélet a múltból sokat merít a jelen számára. Az alapvető dolgok már tisztázódtak. Új akciónál bár bele lehet lapozni az emlékekbe. A közösség élete nyugodt mederben folyik, de egy kicsit felszínessé is válik. Veszélye ennek a típusnak az elzárkózás, elgettősödés.

Ebbe a három általános típusba nagyjából minden csoportot be lehet sorolni. A külföldi magyar vallásos csoportok között azonban érdemes egy körülhatárolt tömbre rámutatni: a 84 északamerikai magyar plébánia (USA 72, Kanada 12)³ teljesen amerikai mintára van szervezve, mint a többi helybeli plébánia, anélkül, hogy elhagyták volna magyar jellegüket. Csak itt találunk ilyen nagy, egymintára szervezett magyar közösséget.

A híveket a magyarok egymásközötti integrálódása mellett a külső integrálódás fokai szerint is csoportokba lehet osztani. A magyar lelkipásztorkodásnak legnagyobb teherterele, de egyben legszebb feladata a népi probléma. Az idegen világba való beleilleszkedés nehézségei újabb terhet

rónak a vallási élet megtartásáért küzdő lelkipásztor vállára. A beilleszkedés kérdése nagy fejezet minden lelkipásztor eseménynaplójában. A kérdéssel így nekünk is foglalkoznunk kell.

Lényegében csak négyfajta magatartás lehetséges az idegen népi környezetben. Az első a turistának a helyzete, aki csak rövid időre és csak felületesen kapcsolódik bele a számára idegen világba. A második csoportot az „emigráns” szó jellemezhetné a legjobban: aki úgy érzi, hogy kényszerűségből hagyta el hazáját. Helyzetét a Szentcsalád egyiptomi számkivetéséhez hasonlítja. Az „otthon” csakis Magyarország. Lehetőleg igyekszik az „otthon” belső fejlődésével is lépést tartani: ha majd hazamegy, ne érezze idegenben magát. A harmadik lehetőség a belső beállítottságban a **kivándorló** szóval jellemezhető. Ez az „óhaza” helyi jellegzetességeitől egyszer s mindenkorra az új hazája felé fordult. Az óhazához, a magyar kultúrához való viszonyát erősen befolyásolják az új hazában való boldogulás feltételei. Ütközés esetén rendszerint a jövő szempontjai döntenek. Végül a negyedik eset a népi kisebbség helyzete: ahogyan több generációs hagyománnyal rendelkező magyar csoport a békés egymásmellettélés játékszabályai szerint igyekszik a fennmaradását óvni.

Az „emigráns” és a „kivándorló” nem olyan tiszta típus, mint a másik kettő. A külföldön élő magyar magatartásában állandó hullámzás tapasztalható az emigráns és a kivándorló típus között. A lelkipásztornak ebbe a talajba kell elhintenie Krisztus örömhírének magvát. Még vissza fogunk térni arra, mit kell itt különösen szem előtt tartani.

Ezek után lássunk a kérdőívekről néhány magyar közösségről. A típuslista sajnos nem teljes. Az egyes szemelvényeket minden különösebb csoportosítás nélkül mutatjuk be.

Egy európai beszámoló a következő képet festi:

- Itt mindig volt számottevő magyar csoport, jórészt olyanok, akik már jóideje eljöttek Magyarországról és itt megtalálták elhelyezkedésüket. Havonta van magyar mise s egy 50-60 főnyi hűséges csoport mindig összejön. A misét magyar népének kíséri, mise után a templomtérén barátságos csevegés folyik, olykor még teljes óra hosszát. A húsvéti időben rendszeresen van háromnapos lelkigyakorlatunk. A templom jó összekötő kapocsnak bizonyult a magyar élet számára. A templomi élet mellett a magyar egyelet szolgálja már évtizedek óta a kulturális és társadalmi életet. Évente néhány nagyobb ünnepség is van. Gyakorriak a kisebb körben tartott egész estét kitöltő baráti összejövetelek.

Amerikában egy helyen a helyzet a következő:

- Munkánk nagyrésze még a szervezésre szorítkozik. 1957 előtt kevés magyar élt itt s csak kéthetente volt szentmiséjük az egyik kápolnában. A templomot 1957 decemberében vertük az érsekség támogatásával, azóta minden erőnket arra kell összpontosítanunk, hogy az adósságot kifizessük. Ez nem könnyű dolog, mert magyarjaink a város

minden részében szétszórta élnek. A családokat egyenként kell felkeresni és megközelíteni, hiszen csak kis részük jár a magyar templomba, egyrészt a közlekedés okozta nehézségek miatt, másrészt mert közömbösek. Rendezvények révén igyekszünk a templom közelébe hozni őket. Ebben a főszerepet a Nőszövetség s az iskola révén a gyermekek, illetőleg az ifjúság viszi. Munkánk tehát elsősorban társadalmi, kulturális jellegű.

Egy másik amerikai beszámoló a következőket jelenti:

- Egyházközségünk 320 ülőhelyes templomot és 500 ülőhelyes kultúrházat épített 1930 óta. Az egyházközség élete pontosan olyan, mint „valahol” Szabolcsban vagy Borsodban. Magyar beszéd, magyar ének, március 15-i ünnepség 600 résztvevővel, Szilveszter-est cigányzenével, szüreti bál magyar-ruhás lányokkal. Minden hónapban az évben előre megtervezett közösségi összejövetel van, olyan stílusban, mint otthon. A 130.000 lakos között szétszórta 1800 magyart csak így lehet összetartani. Ez különben lényeges eszköze sok magyar egyházközségnek. Az egyházi egyesületek vallási tevékenységén kívül az ének, zene, tánc és a sport azon eszközök, amelyek abroncsként tartják össze a széthulló népet.

Egyik európai magyar közösséget így látja a magyar pap:

- Az itteni magyarok a régi Nagy-Magyarország különböző részéről valók. Jórésztük már régóta itt lakik. Beleolvadtak az itteni életbe házasság által is. Kevesen vannak szétszórva a milliós városban. 1960 első felében kéthónapos időközben volt esti magyar mise. A szerzett tapasztalat azt mutatja, hogy itt ilyen kezdeményezésnek lelkipásztori szempontból nincs sok értelme. Hasznosabb a személyi kapcsolatok fenntartása az egyesekkel.

Egy amerikai helyzetfelmérés a következőket állapítja meg az egyik magyar közösségről:

- Az egyházmegyében hét magyar templom van, de mindennél nagyobb részt az ország nyelvén megy az ájtatosság s csak egy magyar mise szokott lenni. A püspökség ellenzi a templomi magyar éneket. Ahol ilyen van, ott is inkább az énekkar énekel magyarul és nem a nép. A magyar szentbeszéd általában nem népszerű, noha vannak buzgó hallgatók. Sok öreg magyar a régi zsidó-liberális nevelés miatt vallásilag közömbös, vagy nem sokat törődik a magyar templommal. A protestánsoknál a magyar mivolt erősebb hangsúlyt kap, mint nálunk.

A következő beszámoló rész szünetén Északamerikából való:

- Mivel itt nem lehet magyar plébániát alakítani, inkább arra kell törekedni, hogy bekapcsolódjanak abba a plébániába, amelyhez lakhelyük szerint tartoznak. A nagyobb része ezt meg is tette. Vannak azonban olyanok, akik nem akarnak plébániához tartozni, mert az rendszeres adakozással jár.

NÉHÁNY ADAT A VALLÁSI ÉLETRŐL

A magyar misék számáról a kérdőívek alapján a következő kép tárul elénk:

Magyar misék száma az egyes helyeken

A hívek részvétele a m. misén

Magyar mise van	helyen	%
naponta	8	9,4
hetente kétszer	3	3,6
hetente	25	29,4
havonta	5	5,9
negyedévenként	6	7,0
évente	1	1,2
nem tart m. misét ill. nincs válasz	37	43,3
összesen	85	100,0

%-os részvétel	helyen
100	3
95	2
90	1
85	1
80	1
70	2
50	4
40	1
30	3
25	2
20	5
15	7
10	1
nincs válasz	52
összesen	85

Az első 14 helyen, ahol a becslés szerint a szentmisén való részvétel elérte az 50 %-ot, négy magyar otthonnal találkozunk, ahol házi kápolna is van. A többi 10 helyen a következő részletadatokat találjuk:

A pap foglalkozása:	magyar lelkész	4 esetben
	egyetemi tanár	4
	rendi munkakör	2
	összesen	10

A mise gyakorisága	naponta	1 helyen
	hetente	3
	havonta	2
	negyedévenként	4
	összesen	10

Kultúrális egyesület vagy klub:

működik	22 helyen	26,0 %
nincs válasz	63	74,0
összesen	85	100,0

Hitbuzgalmi egyesület a híveknél:

van	23 helyen	27,0 %
nincsen	3	3,6
tilos	1	1,2
nincs válasz	58	68,2
összesen	85	100,0

Világnézeti kurzusok:

kiképzés és alkalmi előadás formájában	4 helyen	4,7 %
csak kiképzés formájában	4	4,7
csak alkalmi előadás formájában	14	16,4
nincsenek	1	1,2
nincs válasz	62	73,0
összesen	85	100,0

Lapkiadás és terjesztés:

kiad lelkipásztori értesítőt	15 személy	17,8 %
kiad folyóiratot	4	4,7
újságot terjeszt	6	7,0
nincs válasz	60	70,5
összesen	85	100,0

Karitatív tevékenységet

végez	35 személy	41,0 %
nincs válasz	50	59,0
összesen	85	100,0

A fenti kimutatásokban a legérdekesebb szám a nem válaszolók száma. Mivel általában szívesen számolunk be arról, amit csinálunk, a válasz hiányát jórészt nemlegesen lehet értékelni. Ilyen módon nem lehet ugyan arra következtetni, mekkora lelkipásztori munkát végez a magyar papság, de hasznos lesz újra felhívni a figyelmet a lelkipásztori helyzet szám- szerű megfogalmazásának fontosságára. Amíg csak az „érzés” szerint be- cstüljük fel a tényeket, igen nagy a tévedési lehetőség. Ime két lelkipásztor válasza nagyjából ugyanarról a területről:

Az istentiszteleten rendszeresen résztvevők százaléka:

az egyik lelkipásztor becslése szerint 30 %
 a másik lelkipásztor becslése szerint kis helyen 15-20 %
 városban 1-2 %

Az istentiszteleten néha résztvevők százaléka:

az egyik szerint 30 %, a másik szerint 2-5 %

Az istentiszteletet nem látogatók százaléka: 40 % ill. nincs válasz.

Nyilvánvaló, hogy amíg ilyen, közel 1:10 arányú véleményeltérés lehetséges a tényeket illetően, addig a lelkipásztorkodást megkönnyítő szervezés reménytelen eset. A helyzet lehető hű felmérése előfeltétele minden szervezésnek.

A számszerű adatok ismertetése után vegyünk ismét néhány idézetet a lelkipásztori beszámolókból, ezúttal a vallási életre vonatkozóan.

- A fiatalság nagy része mérföldnyire elmaradt mind a vallásos ismereteiben, mind a keresztyén élet gyakorlásában. A lassú visszavezetéshez olyan pap kell, akiben sok a szeretet, türelem, megértés. A papi munkát lélektani érzékkel és egyedenkénti pasztorálással lehet csak elkezdeni. Csak fokozatosan lehet bizonyos vallási nivóig eljutni.

- A gyermekek hitoktatása nincs megoldva. A gyermekek nagyrésze a protestáns hitoktatásra jár. Házasságot is kötnek protestáns lelkésznel, mert nem jutnak katolikus paphoz.

- A szektás sajtótermékek mindent elárasztanak, a katolikusokat is. A katolikusok között aztán nem lehet terjeszteni a magyar Szentírást sem.

- Egyik lelkipásztor nem hiszi, hogy híveinek 10 %-a elvégzi hűsvégi kötelességét.

- Jelenleg az a helyzet, hogy havonta egyszer hallanak a hívek magyar szentbeszédet. Ez nem ideális helyzet.

- **Néhány helybeli protestáns ellátogat a magyar katolikus istentiszteletre.** Kís része a magyaroknak ellátogat a helybeliek katolikus istentiszteletére is, ha nincs magyar mise, protestáns istentiszteletre csak tévedésből mennek. Ha nem jutnak hozzá katolikus istentisztelethez, inkább sehová sem mennek. A szekták csak átmeneti befolyást gyakorolnak.

- A magyar lelkipásztor fájdalommal nézi, hogy a nagy pénzzel dolgozó helyi marxista szervezetek beszipantják a magyar munkásságot, mert nincs magyar keresztyén szervezet.

- A magyar egyházközösségben működik az asszonyok Szent Erzsébet Egyesülete 14-16 taggal, van ifjúsági egyesület is 20 taggal. Sajnos, csak a régi bevándorlókból, mert az újakat nem fogadják be, - írják Amerikából.

- A félig beolvadottnál a vallásos megmozdulás magyar jellege már nem erős vonzóerő. Különösen a belsőleg igényes embereknél látszik, hogy a nivót nem tudja pótolni az, hogy magyar nyelven kapja.

- Hetente családlátogatást tart kis csoportnál. Két órát kell oda, két órát vissza utaznia ez alkalommal. A hangsúlyt a személyes vallási kérdések megbeszélésére fekteti. Különösen igyekszik a templomba és szentségekhez nem járulókat jobb belátásra bírni. Ebbe komoly nehézséget jelent a nem rendezett házasságok és az anyagi jólét csábítása. A látogatásokkor közösen imádkoznak és énekelnek a családdal, megbeszélnek az egyházi év evangéliumi szakaszait, a lapok hitbuzgalmi cikkeit.

A lelkipásztori beszámolók említik a következő magyar papi munkákat is:

- Biblia kört vezet, családi estéket tart. - Szívgyárdát vezet, vasárnap-i iskolát szervezett, családi összejöveteleket szervez. - Magyar nyelven hitoktat. - Minden este 5-10 óra között rendszeres házi missziózás keretében járja híveit. - Lelkigyakorlatot tart magyar nővéreknek és híveknek; zárándoklatokat szervez.

- A házassalándók rendszerint egyházi házasságot is kötnek és gyermekeiket megkereszteltetik. - A szetségek vétele növekszik a helybeliekkel kötött házasságok folytán, mert a helybeli plébániák jól szervezettek és minden katolikust meglátogatnak. - Valaki megfigyelte, hogy a magyarnak magyarral, lengyelrel, olasszal, spanyollal, némettel kötött házassága általában tartós. A franciával kötött házasság viszont gyakran csak egy hónapig, legfeljebb egy évig tart.

Ennyit mutatóba az innen-onnan vett idézetekből. E cikk keretében néhány érdekes problémát, mint pl. a szórvány-ügy, emigrítisz, karitativ feladatok, egzisztenciális problémák stb. kérdését helyszűke miatt sajnos nem lehetett tárgyalni. Erről egy másik alkalommal fogunk beszámolni.

(Folytatjuk.)

Forrás:¹ Republik Österreich, Bundesministerium für Inneres, Statistische Mitteilungen, Mai 1958. ² Exsul Familia AAS 1952, p. 650. (1952. aug. 1)

³ A Szív-újság füzete: Az egyházközségi tagok jogai és előnyei, 1960.

+

Egy kolumbiai szeminárium rektora írja:

Szépen egymásután érkeznek a „Magyar Papi Egység” számai. Élvezem a nagyszerű cikkeket. Még talán a titkos kísértés is feltámadt bennem, hogy írjak valamit. De oly szép emelkedett a nővére, hogy kicsikének, alacsonynak érzem magam hozzá. Évek óta tanítom a matematika-fizikát a különböző szemináriumokban. Hét egyházmegyei szeminárium van a szerzetünkre bízva, mióta a kolumbiai Provincia önálló lett. Ketten dolgoztunk itt, mióta 1949-ben kijöttünk a paradicsomból. P. Kutí Imre azóta Hondurasba költözött át, mert neki a misszió jobban tetszett. Most ott a missziós területen quasi-plébános.

Meleg szívvel szerettel Isten áldását kérem értékes munkájára és életére. Testvéri üdvözléssel in SS, Cordibus

P. Rűzsik Vilmos, Zípaquirá lazarista

+

EMLÉKFOSZLÁNYOK AZ IDEGENLÉGIÓBÓL

Mivel már többen kértek arra, hogy adjak bővebb tájékoztatást az „Idegenlégió”-ról, most ennek az ösztökélésnek szeretnék eleget tenni. Mert azoktól, akik állandóan zavarnak bennünket, csak úgy tudunk megszabadulni, ha kielégítjük őket. Igaz a múlt egyáltalán nem zavar, mivel csak részben az enyém s nem más e jelen pillanatban, mint árnyéka a megtörtént valóságnak, egyszóval: élmény! Az élményt háborgatni pedig annyi, mint egyetérteni avval, hogy öregszünk. Az öregek és erőtlenekek szeretik, jó zamatú pipafüst mellett, fel-felidézgetni a múltat, s ami rossz volt, azt igyekeznek elfelejteni, ami pedig jó volt, arról órák hosszúságú bugyogtatják szívük forrását.

Mivel az Idegenlégióban francia polgár csak tiszt lehet, így a legénység 90%-a idegen. Francia polgárt nem vesznek fel! Ellenben ha a francia polgár más állampolgárnak nyilvánítja magát, pl. belga, luxemburgi polgárnak stb, akkor nyitva áll előtte az ajtó.

De kik is a légiósok? Erre bizony nagyon nehéz választ adni, mert az Idegenlégió hálózata a világ minden részére kiterjed. Nehéz lenne olyan nagyobb várost találni, ahol ne lenne egy legális, de leginkább illegális gyűjtőhely. A második világháború után Németország és Ausztria hemzsegték az ilyen helyektől. Nevezetesen: Berlin, Nürnberg, Stuttgart, Bonn, Bécs, Klagenfurt, Bregenz. Ehhez hozzá kell még csatolni a francia zónát, ahol a fogolytáborok lakói, az éhségtől kényszerítve, százával jelentkeztek. Ime, röviden egy fiatalember elbeszélése: „Már hetek óta csak kevés lötyöt kaptunk és ehhez alig 150 gramm kenyeret. Nagyon lefogytunk s fáztunk. Egyszer csak a drótkerítésen kívül asztalféléket raktak le a katonák kb. 2 méterre a drótsóvénnytől. Utána az asztalokat telerakták csokoládé, cigaretta, vaj, tej, kenyér, bor, sajt-félékkel. A foglyok ezt bámulták napokon át, amíg csak el nem terjedt az a hír, hogy az idegenlégióban ilyenén élnek az emberek, s aki jelentkezik, az már itt rögtön kap mindabból, ami az asztalon van. Bizony szárazság idején nem kell a békát a tónak ugrasztani! Több százan arra az álláspontra helyezkedtünk, hogy inkább katonáskodunk még egy kicsit, mint éhezünk. Hiszen mind frontharcosok voltunk s ha az amerikai, francia, belga stb. katonáknak a melle kitüntetésekkel van telerakva, akkor ne-

künk még a hátunk közepén is kitüntetéseket kellene hordanunk.”

A jelentkezők nagy zöme (50%) német volt, utána jöttek a magyarok (30%). A maradék 20% megoszlott a többi nemzetiségű között. E sorok írója ismert: lengyel, jugoszláv, spanyol, román, cseh, görög s amerikai (U. S. A.) állampolgárokat. Érdekes, az U. S. A.-beli az amerikai hadserg szökött katonájának adta ki magát.

Az emberek szállítása könnyen ment (1946-ban vagyunk.), hiszen a franciák majdnem teljes joggal rendelkeztek Németország és Ausztria területén.

Azonban nemcsak a fogolytáborokból jöttek a jelöltek, hanem máshonnan is. Vajon honnan? A rövid, de velős felelet: a z ország út-ról! Igen, mert rengetegen csatangoltak ez idő tájt Európában, különösen Németországban, Ausztriában s Olaszországban. Voltak magánosok, kisebb csoportokban vándorlók, akik közül egy-kettő inkább az idegenlégiót választotta, mint a további útmérést. Voltak akik munkát kerestek, de nem találtak, s voltak olyanok is, akik dolgozni nem is akartak. Ezekből nagyon sokan, amikor már annyira lerongyolódtak, hogy nappal még mozogni sem tudtak anélkül, hogy az illemkódex öltözködési szabályait meg ne sértsék, elkeseredettségükben mit is választhattak volna jobbat, mint az Idegenlégiót?

Hány évesnek kellett lenni a jelöltnek? Erre ismét egy megtörtént esettel (egy a sok ezer közül!) válaszolok. 1946 késő nyarán Klagenfurtban egy 18 éves, lerongyolódott magyar fiú jelentkezett az illetékes francia hatóságoknál (miután már az osztrák börtönben ült 28 napot tiltott határátlépésért). Arca elárulta fiatal létét s ezt a hatósági személy is észrevette. Ellenben termete ellentmondott fiatalságának. Az illetékes francia (civil) férfi végignézte a fiút, leültette, fölállította, csóválgatta a fejét s eléje tett egy már kitöltött ívet, amelyett alá kellett írnia. Az íven röviden összefoglalva ez állt: betöltötte a 24-ik évét. Így tehát a hatóságok mentesítették magukat minden kiskorúsági jog sárbantiprásától. . . Azt is megkérdezték az illetőtől, hogy nem óhajt-e más nevet, új születési helyet stb., felvenni? A legtöbbje már előre kieszelt ilyesmit, de voltak akik a helyszínen változtattak nevet. Ennek most látom súlyos következményeit: a keresőszolgálat irodájában rengeteg az eltűnt személy az 1946-1952 évekből. Indokína sokat megevett. Hogy miért lehetett olyan könnyen nevet változtatni, arra könnyű feleletet adni: mert semmi papírra sem volt szükség a jelentkezésnél. Így oroszok, akiket nem vettek fel, lengyelnek vallották magukat s ime már kész is volt a szerződés.

Ellenben egészségesnek kellett lenni! Amíg Sidi-Bel-Abess-ig valaki eljutott, legalább négy orvosi vizsgálaton ment át. Hogy mennyire

voltak ezek komolyak, azt nem tudom, de a röntgen előtt, nem hiszem, hogy csalni lehetett volna. Például: a Klagenfurtból elindult 60 tagú csoport az első orvosi vizsgálat után (Bregenz) 36-ra redukálódott. Ebből az tűnik ki, hogy anyag volt bőven. Viszont tudok olyan esetről is (személyes barátom volt), ahol az illető három orvosi vizsgálaton is átment anélkül, hogy észrevették volna, hogy a jobb kezén a mutató és egy másik (már elfelejtettem melyik) ujjja hiányzott. Még az orosz fronton lőtték le az ujjait.

Az anyag minősége. A jó nép zöme katonaviselt ember volt. Azonban mindig akadtak olyanok, akik kalandvágyból vagy a rendőrség elől menekülve futottak a légió oltalma alá. Természetesen ezeknek vágya nőttön-nőtt, midőn hallgatták az Indokínából frissen visszatért veteráni légiosok meséit. E sorok írója is végig-végig hallgatott egynéhány ilyen mesét s igazán exotikusnak találta őket. Legtöbbje arról szólt, hogy milyen olcsó pénzért lehet fiatal lányt vásárolni Indokínában, s aztán hogyan kell ismét eladni pár hónap múlva. Pedig a törvény szerint tiltva volt; a nyomor azonban rákényszerítette a bennszülött apát az ilyesmire. Egy másik afrikai veterán a meggazdagodás praktikumát mesélte a fiatal verebeknek. Ez abból állt, hogy meg kellett lesni a fürdésre menő gazdag arab nőt, aztán meglepni őket s elszedni arany karkötőiket, láncikat stb. . . A vége persze mindig az lett, hogy meg is kellett ölni őket, mert a régi jó közmondás itt is bevált: a halott nem beszél! Hogy ez mennyire igaz, azt nem tudom, mert én ilyent soha nem tapasztaltam, s könnyen lehetséges, hogy csak mese, vagy pedig ötven évvel ezelőtti valóság. Minden esetre csábítóan hatott sokakra.

Meggyőződésem szerint bizonyosan volt köztünk gyilkos. Az arckifejezés sokat elárult és néhányan minden szégyen nélkül piacra dobták mestersegüket. Volt ott például: „zárás után nyitó”, „érvágó”, „kenguru” stb. Aki látta őket, egyáltalán nem kételkedhetett kijelentéseikben.

Voltak azonban katonatisztek is, altisztek, csendőrök stb. Ezek igyekeztek a mérleget kiegyensúlyozni. Talán sikerült is, mert egymás között elég szoros összetartás volt, amely állandóan nőtt, mivel az ember annál jobban érezte az egymásrautaltságnak a szükségességét, minél messzebbre került Európától. Igaz, voltak (különösen az első hónapokban) kis összekoccanások, de néhány gyomorbarúgás és ökölcsapás után elcsendesült a táj.

Napi rend: mint minden hadseregben! Állítólag nem volt olyan szigorú, mint a magyar hadseregben. Ébresztő legkésőbb hat órakor, mosdás, zászlóhoz tisztelegj, reggeli stb. A súlypont természetesen a kiképzésre esett, amely német és francia nyelven ment az első hetekben. Viszont a kiképzés könnyen ment, mert hiszen mind katonaviselt ember volt

már. A gyakorlatokat a forró nap és a süppedő homok tették nehezzé. A koszt akkoriban jó volt, mondhatom jobb, mint jelenleg. Bort is adtak bőven, kininnel keverve, mert a kinintablettákat keserű voltuk miatt a tagok eldobálták. Ha nem volt háború, akkor a légiós utat is épített. De ez idő tájt ilyesmi szóba sem jöhetett, mert Indokína mozgolódott.

A zsold az elején nevetséges összeg volt, de nőtt a napokkal s végül csak elérte az egyszerű munkásember fizetését. Bizony szerény összeg, de a cigaretta, dohány, bor és több apró cikkek pótolták valamennyire a hiányt. Azt hiszem 5000 vagy 6000 francia frankot kapotta legénység, persze ha vonta. De tiznaponkint fizették a zsoldot. Beszéltek valami 50.000 frank végfizetésről is, amelyet az ötödik év végén kézbesítettek volna a légiós-nak. Ebből e sorok írója már nem részesülhetett s így azt se tudja, hogy mi igaz belőle. Talán csak egy pszichológiai fogás volt az egész.

A szerződés öt (5) évre szólt, de lehetett 10 vagy 15 évre is elszegődni. Ha valakinek lejárt az öt esztendeje, akkor igyekeztek öt még öt évre meggyőzni. Ilyen csábításokkal jöttek: előreléptetés, fizetésemelés, több szabadság stb., s egyéb szép zenét muzsikáltak a szegény fiú fülébe. E sorok írója csak két évre akart elszegődni. Ilyen azonban nem létezik. Mi lett a vége? Az, hogy a marseilles-i Szent Miklós erőd börtönében ült mindaddig, amíg csak alá nem írta az ötéves szerződést. Naponta kapott két deci levest s ökölnagyságnyi kenyeret. A kövön kellett aludnia fél pokróccal úgy, hogy annak a másik fele takaróul szolgáljon. Két hétig bírta, de utána aláírta az öt évet.

Mit csináltak a szökevényekkel? Bizony volt belőlük bőven, különösen az első hónapokban. Ekkor még maguk a légiósok is segítették egymást. Még emlékszem egy ilyen szöktetési esetre, amikor éjjeleken át hasogattuk és fontuk a pokróc-csíkukat mindaddig, amíg ki nem került belőle a 20 méteres jó erős kötél. Ekkor pedig úgy szerveztük meg az őrséget, hogy annak zöme ismerősökből állt s az éjszaka folyamán megkezdődött a munka. Az őrsváltás kétóránként történt, tehát aránylag gyorsan kellett dolgoznunk, hogy tíz vagy tizenkét embert megszöktethessünk, A többit gondolja ki az olvasó. . .

Mi lett a vége? Az, hogy a legtöbbször már másnap visszahozta egy fekete, vasrácsos autó, amelyet „meseautó”-nak neveztünk, Mondhatjuk: ha tizen megszöktek, abból nyolcat visszahoztak, hiszen könnyen el lehetett kapni a szökevényt, mert világító feje már messziről elárulta őt. Minden ujonc feje kopaszra volt borotváltva, rendes civil ruhát pedig nagyon nehéz volt keríteni. Az első szökést atyai tanácsok követték. A másodikat verés és börtön. A harmadikat pedig kényszermunka, legtöbbször Madagaszkár vasúthálózatának az építése.

Mivé vált a tizenötéves légiós? Ronccsál Ime két példa: az egyik 15 éves veterán továbbra is disznókat hizlalt a légióban s annyira megszerette őket, hogy még velük is lakott; a másik macskatenyésztéssel foglalkozott s úgy dédelgette őket, mintha unokái lettek volna. Persze azt mondani sem kell, hogy féleszűek voltak. Viszont kérdezhetjük azt, hogy sokan érik-e el az öregkort? Bizony nem sok van belőlük. E sorok írójának a százada Indokínába került s két év múlva csak 12 jött vissza közülük, a többi táplálja a jó indokínai földet. Sajnos, köztük volt 16 vagy 20 magyar fiú is. Ezek közül csak egy jött vissza. Ő pedig, miután leszolgált az öt évet, azt írta nekem, hogy szerezzek neki egy utcaseprő-állást. Nem tudtam neki szerezni sem utcaseprőit, sem másikat, mert magam is szűkölködtem s tartózkodnom kellett bizonyos hatósági szervektől.

Mi volt a vallással? Bizony vallásos életről nem lehetett beszélni. De vajon ki is akart beszélni szent dolgokról? Mikor az ember még fiatal és ráadásul annyi viszontagságon megy át, hogy szinte mindent unott képpel fogad, hogyan is volna kedve láthatatlan dolgokkal foglalkozni? 1946 karácsonyát például évessel és ivással töltöttük el. Finom pulykahúst kaptunk jó borral s körülbelül éjfélig ment a dinom-dánom. Utána lefeküdtünk. Ha valaki privát elvégzett valami imafélét, mielőtt lefeküdt vagy mielőtt elaludt volna, ez volt az egyedüli lehetőség. Papot soha sem láttam a légióban. Viszont hallottam arról, hogy létezik pap valahol a környéken, aki eljön a hullákat eltemetni és a félfőket felbátorítani. Vallásos problémákat nem tárgyaltak a fiúk. Lehet, hogy később más lett a helyzet, de erről már nem tudok beszámolni.

Befejeztül csak azt szeretném kérni e sorok olvasójától: ne vesse meg soha a légiósokat, mert öt évi szolgálatuk alatt egész biztosan bőven lerótták az emberszabta büntetések bármelyikét is. Ami pedig belső világot illeti, arról csak a Jóisten tud és az utolsó ítéleten majd kidertül a titok: mindegyikünk titka, mert szemtől szembe fogjuk látni az örök Igazságot.

Egy volt légiós

+ + + +
 + + +
 + +
 +

A M I S E L Á D A

Vannak tartozások, amelyeket nem könnyű visszafizetni sem a Jóistennek, sem Angelika nővérnek, akinek szíven egy érzékeny húr rezdült és végül is mise-ládát eredményezett.

Egy kalandból született a misszionáriusoknak annyira nélkülözhetetlen felszerelés.

Belsőkinában szentelt pappá egy kínai püspök, és szívesen ottmaradtam volna társaimmal a primitív vidéken, ahova a háború szele sodort bennünket, de a teológiából az utolsó vizsgát számonkérték és nem vidéken, hanem Shanghaiban kellett letenni. Utazni nem volt egyszerű. Az első misémet egy gerilla csónakon mulasztottam el, mert az ígéret ellenére a kormányos nem mert kikötni, a csónakon pedig nem misézhettem, mert nem volt mivel. Még nem tudtam szerezni olyan könnyű, velünk járó fölszerelést.

Az első nekilendülés idején, érkezésünk után egy héttel lépett közbe Angelika nővér.

Angelika nővér szemlesütve ült a fogadóban, mikor a társammal beöltük az ajtót.

Nagyon kedvesen fölállt, nagyon kedvesen mosolygott, ahogyan az apácák tenni szokták, ha akarnak valamit.

Csevegett a szép időről. Sajnálta, hogy sokat kell tanulnunk. Egészségügyi tanácsokat adott, mondván, hogy ilyenkor tavasszal jót tesz a mozgás.

Helyeseltünk.

Elrebegte, hogy ha nem tudnánk, mostanában egy városban dolgozik. Betegápoló otthont vezet. És alig tudnak orvosságot szerezni a szegény kínai betegeknek. Hála a jó Istennek, az amerikai és a kínai segélyegyesületek most orvosságot is utalnak ki. Különösen a szegény kínaiakat gondozó betegkezelőnek. A tisztelendő Főnöknőnek azt a jó gondolatot súgta a Szentlélek, hogy ő, Angelika nővér elutazhatna Chengchowba, a provincia és a segélyegyesületek központjába. A baj csak az, hogy nem tud folyékonyan angolul. Azaz nincs is baj, mert ha egy angolul beszélő páter elkísérné, nagyon szép munkát végezhetne az Isten dicsőségére.

Itt megállt, lesütötte szemét, aztán fölnyitotta és bátorítóan ránk nézett

- Angolul sokan tudnak, - mondtam zord arccal és gombolni kezdtem a kabátomat.

- Haj, nagy dolog a vizsga! - csóválta fejét a társam.

- A Rektor Atya nem megy bele ilyen játékba, - állapítottam meg és begomboltam a kabátom harmadik gombját. A negyediket is, ha lett volna.

- Óh, a főtisztelendő Páter Rektor nagyon megértő, - lelkesedett Angelika nővér. Már beszéltem vele. Ő is nagyon szívén hordja a jó Isten dicsőségét. Bele is egyezett, hogy a főtisztelendő Páterek közül valaki...

- Sápadt vagy, sokat tanulsz, - böktek a kollégámra.

- Lehetetlen, - vont vállat. A tételek felénél sem tartok.

- Akkor talán a főtisztelendő Páter, - néztek rám az ártatlan szemek.

- Nézze, kedvesnővér, - megmondom kereken. Tételek ide, vagy oda, én még az elején sem vagyok. Csak nem akarja, hogy megbukjam?

- A főtisztelendő Rektor Atya...

- A Páter Rektor nem vizsgázik helyettem. Ha írásos bizonyítékot szerez a nővér tőle arról, hogy a vizsgázó székre ül helyettem, akkor benne vagyok ebben az Isten dicsőségére szóló jócselekedetben.

- Óh, főtisztelendő Páter! A jó Isten megsegíti! A lehető legjobban fog vizsgázni!

Apácákkal nem lehet vitatkozni. Elvégre igaza lehet. Történnék csodák.

- Halljuk hát, Nővér, miről van szó.

- Csak arról, tisztelendő Páter, hogy ma este vonatra ülünk, reggel Chen Chiangban megkeressük a hivatalt, azaz előtte a misszióba megyünk,

- este már jövünk vissza.

- Szóval misézhetek ott?

- Természetesen! Gyönyörű nagy misszió van ott! Kedden reggel már folytathatja a tanulást főtisztelendő Páter.

- Igen. Két álmatlan éjszaka után.

- Majd keressünk jó helyet. A vonaton ülve nagyon jól lehet aludni!

- Ezekon a vonatokon a dobozba préselt heringek alszanak jól, de mi aligha.

Erről már nem tudtam meggyőzni Angelika nővért. Csak úgy mellékesen megjegyezte, hogy egy orvosnál uzsonnázik. Régi ismerősei. Öt óra után ott keressem föl, onnan indulunk.

Az uzsonna természetesen vacsorává fajult és koromsötétben vágattunk az állomásra, ahol a kocsik oldala már domborodott a beléjük préselt utasoktól.

A jó hely persze csak álom volt és hajnali négykor örültem, hogy le tudtam csúszni a lépcsőkön és kicsit sikerült kinyújtózkodnom. Angelika nővér sem sokat aludhatott, de azért mosolygott.

Az állomáson a riksások fölvilágosítottak, hogy volt ott misszió, de három évvel ezelőtt lebombázták.

- A misszionárius azért csak ott lakik valahol a templom közelében?

- Nem lakik ott a denevér se, - magyarázta az egyik. De egy másik jobban tudta. Igérte, hogy elszállít oda, ahova menni akarunk,

Vagy húsz perc után meg is álltunk egy nagy kapu előtt. Fölvertük a portást, azaz a gazdáját. Egy fogadóba léptünk.

A misszionáriuson kicsit csodálkoztam, hogy civilben fogadott, nyakendősén, - de ki tudja, errefelé mi a szokás.

Hellyel kínált bennünket és biztatott, hogy mindjárt hozzák a teát.

- Előbb misézni szeretnék, - figyelmeztettem.

- Tessék? - lepődött meg. Aztán hozzátette: Ahogy tetszik. Érdeklődtem nemzetisége után. Kiderült, hogy kanadai. Furcsáltam, hogy francia beszédemre angolul válaszolt, holott tudnivaló, hogy a francia-kanadaiak a katolikusok.

- Hányan dolgoznak itt, Atyám? - kérdeztem, hogy ne lássak túl ügyetlennék.

- Ó, csak én magam és a feleségem, - mondta kedvetlenül. Most eladjuk a házat és megyünk haza. Nem rég jöttünk ki a koncentrációs táborból és mondhatom, Kínából elegendem van.

Beszédje másik részét csak úgy nagyjából hallottam. Angelika nővér rémülten rámnézett. Most értett angolul.

- Nahát ez nagyszerű, - vágtam ki magam. Valami útbaigazítást kaphatunk. Nem ismeri véletlenül a katolikus missziót?

- Régebben néha találkoztam egy-két atyával, - magyarázta vendéglátónk, - bár velünk, presbiteriánusokkal nem szívesen tartottak barátságot. Mióta a missziót elsöpörte a háború, úgy hallom, vasárnapoként néha jön valaki vidékről, de pontosabban nem tudok.

Köszöntük a szívességet, bocsánatot kértünk a zavargásért és a misszionárius keresésére indultunk. Kereshettük. Senki sem tudott róla.

- Ma már aligha misézünk, nővér, - adtam fel a harcot.

- Talán a következő vonattal elutazhatnánk Nankingba és a mise után vissza. Nankingban van több templom is.

- Óh, ha most lenne egy miseládám! - futott ki a számon.

Elmentünk az állomásra. Tíz óra után lett volna vonat, de vissza csak négykor indulhattunk volna. A hivatal pedig délután nem dolgozik. Nem marad más hátra, mint lemondani a miséről!

Ezt tudatosan Angelika nővér felé sőhajtottam.

Angelika nővér nem válaszolt. Csak elszomorodott. Apácák talán még többre becsülik a szent misét, mint a papok. Ha valami miatt neheztel-

nének a jó Istenre, csak azért, hogy ők nem misézhetnek. Ilyenek!

Nem volt más hátra, -az idő úgy hat óra felé közeledett, - mint megkeresni a segélyegyesület személyzetének a lakását. Elvégre az utcán délelőtt kilencig nem kőborolhatunk.

Az egyik domboldal villái közül a legnagyobbra mutattak azok, akiket kérdeztünk.

A hivatalban kitüntető kedvességgel kezelték ügyünket. Ígértek mindent az orvosságokon kívül műszereket és egyéb kórházi felszerelést. Persze, majd ha a szállítmányok megérkeznek. Most még semmijük sincs, csak szervezkednek. Mi csak adjuk be a kérvényt, a napi betegkezelés átlagos számát és írjunk föl mindent, amire a betegkezelőnek szüksége lehet.

Az ebédmeghívást megköszöntük és az állomáson vártuk a vonatot. Tíz óra felé értünk Shanghaiba. Hirtelen gyors eső kerekedett és kíméletlenül zúdult a nyakunkba. A nővér rendháza felé kísértem és megmagyaráztam neki, hogy ne nagyon bízson a sok szép ígéletben. Ezt még nálam is jobban tudta. Több tapasztalata volt már, mint nekem. Mégis, bízott annyira, hogy a nagy hű-hóból valami csak lesz.

Rendháza előtt elkészöntem és igyekeztem elkapni az utolsó autóbust hazafelé.

A másnapi órákat természetesen átszenderegtem. Mindenkinek meg van a tantermi módszere, nekem is. Ha jobb könyökömre dőlök és szétnyitott tenyeremre hajtom a fejemet, - mintha erősen gondolkoznék, - akkor tudok a legjobban aludni.

A három délelőtti óra nem volt elég. Délutáni sziesztából a nővér látogatása vert fel.

- Mi baj, nővér? Megint utazunk valahová? - tudakoltam.

- Nem, nem, főtisztelendő Páter. Csak azért jöttem, hogy bocsánatot kérjek az elveszett mise miatt.

- Nővér éppen úgy elvesztette. Máskor jobban gondolunk majd előre. Ki nem teszem a lábam misefelszerelés nélkül.

- Erre gondoltam én is. Mielőtt eljöttem, a tisztelendő Főnöknő megbízott, hogy a kísérő páternak ajándékot vegyek. Én is misefelszerelésre gondoltam. Olyan könnyű, hordozhatóra.

Elképedtem.

- Angelika nővér, maga angyalian lebeg a föld fölött, de van-e fogalma arról, mi megy végbe a földön? Tudja, hogy mibe kerül egy ilyen felszerelés?

- Elég lesz, főtisztelendő Páter?

A pénzre néztem, kezembe vettem, megszámloltam. Még jobban elképedtem.

- Háromra is elég. Piros és fekete miseruha, egymásba csukható kehely, cibórium, alba, paténa, talán még misekönyv is, a legkisebb... morfondíroztam magamban, aztán -

- Elégnek elég lenne háromra is, de nem fogadhatom el.

- A főtisztelendő Páter visszautasíthatja az egyik fölszerelést, a magáét. A másik kettőt nem.

- Tessék?

- Nem mondta, hogy hátrmat lehetne venni? Biztosan van még két atya, akiknek kellene. Azokét nem utasíthatja vissza.

- Nővér, gondolja...

- És a sajátját sem utasíthatja vissza. Mert nem a főtisztelendő Páternek adjuk, hanem a jó Istennek. Visszautasítja a szentmiséket?

- Apácákkal vitatkozni...?

- És látja, főtisztelendő Páter, ha elfogadja a misefölszerelést, akkor biztosan tudjuk, hogy a szentmiséiben meg fog emlékezni rólunk. Olyan nagy szükségünk van a jó Isten segítségére. Úgye nem veszi el tőlünk?

Meghatódní mindig szégyen egy kicsit, különösen apácák előtt. Hogy lenyeljem a meleget, ami föl-le szaladgált a torkomon, motyogtam valamit.

A pénz maradt. A nővér elutazott. Két „igénylőt” keríteni könnyű volt. Gondos utánjárással összeválogattam a szükséges dolgokat, szemelőt tartva, hogy minden kicsi és könnyű legyen.

A három misefelszerelés végig vándorolta Északkína több misszióját, számtalan kereszténységét.

A beháborús világban többnyire gyalog jártam és családomnál miséztem. Az asztal nem volt mindig tiszta. A felszerelés vászon és selyem része összegyűrődött, megkopott. A kehely, cibórium és paténa is ütődött, vándorolt, amerre csak a misék útja vezetett.

Egy éven át mindennap megemlékeztem a nővérekről. Úgy hallottam, kórházukat bővítik és építkeznek.

Apácákkal vitatkozni nem lehet. Ők jobban tudják. Bejáratosak a Jó-Isten portáján és ott sok mindent elintéznek.

+
+ +
+ + + + +
+ +
+

Be a Ágoston bíboros:

A KATOLIKUS ÁLLÁSPONT A KERESZTÉNYEK

EGYESÜLÉSE KÉRDÉSÉBEN

Az Österr. Klerusblatt 1961 április 1. száma teljes egészében közölte Bea bíborosnak erre a problémára vonatkozó, nagy fontosságú fejtegetéseit. A bíboros cikke a Civiltà cattolica 1961 jan. számában jelent meg. A terjedelmes cikket egyes részeiben meg rövidítve közöljük.

Mikor a Szentatya a II. vatikáni zsinatot meghirdette, annak egyik feladatául azt tűzte ki, hogy „jóssággal teljes meghívás” legyen a Rómától elszakadt keresztények felé. Meghívás, hogy keressék, és lehetőleg el is ériék azt az egységet, amelyért az Úr Jézus oly buzgón imádkozott az Atyához. A zsinat sikere érdekében a Szentatya szerint a papoknak és a híveknek is van tennivalójuk. Minden ezirányú iparkodásnak az alapja: a papság és a világi hívek életszentségét kell előmozdítani és fokozni. „Nincs hatásosabb eszköz a siker elérésére, mint éppen a szentségre való törekvés és annak a megvalósítása.”

Azt lehet mondani, hogy az egyesülés nagy ügyének a megoldására a pápa felhívta az egész Egyházat. Ez az általános mozgósítás nemcsak felhívás az életszentségre, imára és áldozatokra, hanem intelem is, hogy gondolkozzunk azon, milyen az Egyház érzülete és milyen legyen a mi álláspontunk az eltávolodottakkal szemben.

I. MI ÉS A TÁVOLÁLLÓ TESTVÉREK

A középutat és a helyes viszonyt megtalálni nem könnyű dolog. E pontban két ellentétes felfogással találkozunk. Az egyik azt hangsúlyozza, hogy az elszakadottak vagy az Egyháztól elítélt tévtant tanítanak, vagy szakadárok, akik Krisztus helyettese, a római pápa iránt megtagadták az engedelmisséget. Ezekkel szemben - egyesek szerint - a helyes álláspont: a teljes tartózkodás, az önvédelem és az elkülönülés. Egy másik felfogás értelmében az előbbi a hirhedt inkvizíció maradványa; megfelel talán az

Ószövetségnek, de nem a szeretet Evangéliuma szellemének. Nekünk - mondják - mindenben megértőknek kell lennünk. El kell ismernünk, ami jó és igaz van a másik oldalon; tekintettel kell lennünk jó szándékukra és tudatában kell lennünk saját gyengéinknek. Tanulnunk kell másoktól, Egyházunkat meg kell termékenyítenünk más felekezetek gazdagságával. Egyesek szívesen beszélnek az Egyház hibáiról, szűkkeblűségéről és a megbékélő szeretetről, amely tud engedményt adni és áldozatot hozni. Némelyek annyira mennek a békülékenységekben, hogy az elszakadt testvérektől csak az ú.n. „lényeges dogmák” elfogadását kívánják.

Nyilvánvaló, hogy mindkét oldalon vannak túlzások. Tehát alaposabban meg kell vizsgálnunk, mi a helyes és mi a helytelen mindkét felfogásban. Szent Ágoston mondása jelöli meg legjobban az irányt: „*odisse errores, diligere errantes.*”

„*Odisse errores*”

„Először is nézzük az eretnokséget és a szakadarságot önmagában. Tény, hogy az Egyház kezdetől fogva nagy szigorral járt el, ha a fegyelemről, a tekintély iránti engedelmességről, a tanításhoz való hűségről volt szó. Ez a szigorúság meglepi a modern embert, sőt néha talán visszataszítólag is hat rá: mintha ez emberiséget, a megértésre való hajlandóságot, a nagyvonalúságot sértené. Hiszen manapság magától értetődő és általánosan elfogadott elv, hogy az emberi vonatkozásokat elsősorban az emberiség szellemének kell áthatnia. Ha azonban Isten szavát az Újszövetségben, és az Egyház sok évszázados magatartását komolyan vesszük, akkor legyen meg bennünk az a bátorság, hogy nyíltan a szemébe nézzünk a ténynek: ez a szigor a mi szent könyveinkben is benne van.”

Szent Pál, akinek a „szeretet himnuszát” köszönjük, idevágóan igen kemény szavakat használ. Így pl. 1Kor 4, 21: „Mit akartok hát? Vesszővel menjek hozzátok vagy szeretettel és szelíd lélekkel?” Tit 1, 13: „... fedd meg őket keményen - (a krétaiakat) - hogy a hit dolgában épek legyenek.” A tévtanításokat illetőleg: Ap Csel. 20, 29: „Tudom, hogy távozásom után ragadozó farkasok törnek rátok és nem kegyelmeznek a nyájnak. Sőt még köztetek is támadnak olyanok, akik csalárd beszéddel magukhoz akarják csábítani a tanítványokat. Őrködjete tehát...!”

Szent Pálnak ez az állásfoglalása nem más, mint az Úr Jézus szavainak a visszhangja: Mt 18, 17.: „Ha valaki a közösségre - az Egyházra - nem hallgat, vedd úgy, mintha pogány volna vagy vámos”. Vagyis: azt zárjátok ki a hívek közösségéből.

„Sajátságosnak látszik, de úgy van: ennek a szigorúságnak indító oka végül is a szeretet. Mindenekelőtt féltékeny szeretet a tanítás tisztasága

íránt. Az apostolok Isten és isteni Mesterük előtt szigorúan kötelezve érezték magukat. Amit hirdettek, az nem a saját találmányuk, sem pedig személyes gondolkodásuknak az eredménye volt, hanem szent bizomány, amelyet az Úr hagyott rájuk. Ők csak megbízottak, Istentől előre kiválasztott tanúk. (ApCs 10, 41). Teljesen tudatában vannak küldetésüknek, hogy tanúk legyenek és felelősöknek érzik magukat e bizomány megőrzéséért, valamint hű továbbadásáért (Lásd Lk 24, 48; Ap Cs 1, 8; 2, 32; 1Kor 15, 11). Nemcsak hűen továbbadják a krisztusi tant, hanem meg is akarnak bizonyosodni arról, hogy utódaik az átadott tanítást változatlanul megőrzik (Lásd Ap Cs 10, 15; 1 Tessz. 2, 13; 1 Kor, 11, 23-25). Erre a hűségre is érvényes bizonyos értelemben az, amit az Úr az Ószövetség törvényéről mond: „... egy i betűcske vagy egy vesszőcske sem maradhat el a törvényből. . .

„A hit egysége az apostoloknak és az Egyház vezetőinek abból a súlyos kötelességből fakad, hogy hűek maradjanak a tan megőrzésében és továbbadásában Krisztushoz. A hívek részéről viszont ennek az a kötelesség felel meg, hogy kövessék a hivatalos vezetőket, tanításukat fogadják el és magukat a tőlük hirdetett parancsoknak alá vessék. A tan tisztasága iránt való szeretet a hivatott vezetők részéről magában foglalja tehát a lelkes szeretetet a hívek hitbeli egysége iránt és azt a gondoskodást, hogy őket minden veszéllyel szemben megóvják, mely a téves tannal való találkozásból származhatik, mert a hit és a hit egysége rájuk nézve az üdvözülés útja.”

Mindebben lássuk meg az igazi szeretet szellemét: a szeretetet az igazság iránt, az egység, a hívők, sőt a tévelygők iránt is. Az igazság és a tan tisztasága iránt való szeretet néha nehézségekbe ütközhetik. A mai világ tele van egymásnak ellenmondó bölcséleti és vallási eszmékkel és rendszerekkel, könnyen megszokhatjuk velük szemben a hallgató nemtörődomséget és a közömbösséget. Talán szégyeljük is, hogy Egyházunk nem ismer a dogmák terén engedékenységet; mintha ez az álláspontja szűkkeblű, ósdi és a valóság világán kívüleső volna. Az egység nem helyesen értelmezett szeretete azonban néha hamis „irénizmus” felé vezet.

Tehát egészen helyén való, hogy az Egyház gondosan őrökdi a tan tisztasága felett és a felekezeti közötti megbeszélésekkel kapcsolatban, még ha azok egyenesen nem is vallási természetűek, a résztvevőknek pontosan előírja a magatartásukat. Mikor az egység érdekében dolgozunk, sértetlenül kell katolikus hittünket és dogmáinkat megőriznünk. Szem előtt kell tehát tartanunk szent Pál szavait, amelyeket az efezusi egyházhoz intézett; (Ef. 4, 13-15).

Diligere errantes

Erre a szeretetre maga Őszentsége a pápa adta a legszebb példát. Mind-

járt megválasztása után első rádió-szózatában. és később is. Az elszakadottakat testvéreinek, gyermekeinek nevezi. Szeretettel hívogatja őket vissza az atyai házba. A testvérek iránti szeretetről van itt szó; és mint hogy a pápa minden hívőnek a közös atyja, következőleg az Egyháznak a nemkatolikus keresztények iránti anyai szeretetéről is.

„Ezenkívül még milyen megfontolások képezik ennek a szeretetnek az alapját? Először is gondoljunk arra, hogy a szentírás szigorú szavai azokra vonatkoznak, akik személyesen és tudatosan pártolnak el az igaz hittől és megtagadják az Egyház iránti köteles engedelmességet. Igen sokan az elszakadtak közül már örökségül kapták a téves hitet; őseiket pedig sokszor csalással vagy erőszakkal szakították el tőlünk. Gondoljunk csak a „cuius regio, eius religio” elvére. Amint nem a mi érdemünk, hogy katolikus családból származunk, úgy nem az ő hibájuk, hogy szüleik más vallásúak voltak.

Azt se feledjük, hogy a sok ellentét ellenére a tanításban és az istentiszteletben sok közös tulajdonunk van.

A keletiek püspökeinél megvan az apostoloktól való leszármazás folytonossága. Így náluk minden szentség és a papszentelés is érvényes. A mise vallási életük középpontjában áll. A szent áldozatot nagy ünnepélyességgel mutatják be. Megőrizték az apostoli hagyományt; csak kevés pontban térnek el az Egyház tanításától. Mária-tiszteletük mély és bensőséges.

A protestánsoknál sokkal szegényesebb az Egyháztól kapott örökség. Mégis értékes elemeket vettek át a katolikus időkből mind a tanítás, mind az istentisztelet, terén persze a különféle elágazásaiban különböző mértékben. Sokaknál, főleg az egyszerű híveknél őszinte jámborságot, a szentírás iránti nagy tiszteletet és Isten parancsainak a megtartására komoly törekvést találunk.

Az isteni kegyelem működésének a jele, hogy nemcsak egyes hívők, hanem egész csoportok is vágyakoznak az egység után. ” A levelek, amelyeket protestánsoktól kapok, gyakran tanúskodnak a kegyelem nagy hatásáról: megismerteti velük azokat az értékeket, amelyeket a kat. Egyház nyújt a híveinek, és felkelti bennük az élénk vágyat, hogy azokban ők is részesülhessenek. Innen magyarázható főleg bizonyos országokban a sok megtérés. Angolországban átlag 10 ezer, az Egyesült Államokban 100 ezer évenként a megtérők száma. A megtérők közt nagy a magas szellemi és műveltségi fokon állók száma. Csak néhányat említünk: Newman, Th. Merton, Sigrid Undset, Chesterton, J. Jørgensen, G. le Fort, E. Schaper, Br. Marshall, Gr. Greene. ”

Csoportoknál és közületeknél is megfigyelhetjük a kegyelem működését. Egyesek „a régi istentiszteleti szertartásokat” kívánják vissza. Régen a ve-

lük való érintkezés a vita jegyében állt, ma barátságos megbeszélések formájában történik. Az egység utáni vágy kifejezője a genfi „világegyházi tanács” (Weltkirchenrat) működése is, amelyhez 180 felekezet-csoport tartozik. A belépés feltétele a hit Jézus Krisztusban, mint Istenben és Megváltóban.

„Ezek a tények azt bizonyítják, hogy nagy fordulat előtt állunk, amely nemcsak természetes és emberi alapokon, hanem természetfeletti befolyáson is nyugszik.” Ha az Úr így osztogatja kegyelmeit az elszakadtaknak, ha az Egyház is int bennünket, hogy értük buzgón imádkozzunk: nem vonhatjuk meg tőlük őszinte szeretetünket.

Ennek a szeretetnek egyetlen határa, jobban mondva óvatossági szabálya van: törhetetlen hűség Krisztus és Egyháza igazsága iránt. „Semmit sem tehetünk ugyanis az igazság ellen, hanem csak az igazságáért” (2 Kor. 13, 8). „Mert abban a pillanatban, mikor hitbeli szilárdságunk és hittételeinknek a sérthetetlensége meginogna, Krisztussal és Egyházával való kapcsolatunk is szétesne és ezzel együtt az a képességünk is, hogy elszakadt testvéreinken segíthessünk és az egység ügyében fáradozzunk.”

II. A SZERETET ÁLLÁSPONTJÁNAK A LEGMÉLYEBB ALAPJA

Mi jogon nevezhetjük az Egyháztól elszakadt keresztényeket testvéreknek és az Egyház gyermekeinek? Erre a kérdésre a „Mediator Dei” pápai körlevél tanítása ad választ. Amikor a kereszténység hatásairól beszél, szent Pál tanítását röviden összefoglalva azt mondja, hogy a megkereszteltek Krisztus titokzatos testének a tagjai (1 Kor 12, 12; Gal 3, 27). Ez a tan korlátozás nélkül érvényes; tehát valahogyan áll azokra is, akik eretnekség vagy szakadárság által őseikben az Egyháztól elszakadtak.

Igaz ugyan, hogy az említett körlevélben ez is áll: „Szakadárság, eretnekség, hitehagyás természetük szerint elszakítják az embert az Egyház testétől.” Aki az Egyház, a szentatyák és az egyházi törvénykönyv nyelvét érti, az tudja, hogy „eretnek”, „szakadár” szón csak azt értünk, aki kifejezetten és tudatosan, tehát a helyzet teljes ismeretével és szabad elhatározásából az. Ki merné állítani, hogy az elszakadtak mind ilyenek? Az igazságosságnak és a szeretetnek bizonyára jobban megfelel az, ha őket általában jóhiszeműeknek tartjuk, az egyes eseteket pedig Isten megítélésére bízjuk.

De ha a jóhiszeműségtől el is tekintünk, azt kell mondanunk, hogy a körlevél az elszakadtaknál a Krisztus titokzatos testétől való elszakadást szigorú értelemben veszi és azt akarja mondani, hogy „nem részeseülnek teljes mértékben abban az életben, amelyet Krisztus Egyházával közöl, és Krisztus Lelkében, amely az Egyházat áthatja és élteni.” Te-

hát a körlevél nem zárja ki náluk teljesen az egyházhoz tartozást, sem pedig Krisztus kegyelmének minden rájuk való befolyását.

Mindezt összefoglalva, az elszakadt helyzetét Krisztus egy igaz Egyházában így körvonalazhatjuk:

1. Még a formális eretnokség vagy szakadárság sem semmisíti meg teljesen az Egyházhoz való tartozást. A nem katolikus keresztényeket semmiképp sem lehet egy fokra helyezni a meg nem kereszteltekkel.

2. A kereszttség erejénél fogva az Egyházhoz tartoznak, annak tagjai. * A kereszttségnek ezt a hatását az eretnokség és szakadárság nem törli el.

Ez a hozzátartozás a minimum, amely szükséges, hogy az Egyház kifejezőmódja igaz legyen. Csak így érthetők a „testvérek”, a „gyermek”, az „atyai ház” stb. kifejezések. Ennek a hozzátartozásnak a jele a iurisdic-tio is, amelyet az Egyház velük szemben bizonyos esetekben gyakorol.

3. Mivel legalább lényegileg, ha nem is teljesen az Egyházhoz tartoznak, részük van Krisztus kegyelmének a hatásaiban. Krisztus irgalmas szeretetével nem lehet összeegyeztetni, hogy őket teljesen elhagyja, miután a kereszttségben a képét lelkükbe nyomta; vagy hogy őket úgy kezelje, mint azokat, akik sohasem léptek Vele összeköttetésbe.

4. Ezen helyzetüknél fogva az elszakadt testvérek is az Egyház anyai szeretetének a tárgya. Itt csak XXIII. János pápa és XII. Pius nyilatkozataira utalunk. Ehhez a szeretethez persze szomorúság és fájdalom is végül, mert ezek a „gyermek” mégis sok jogtól és kegyelemtől esnek el.

III. A KATOLIKUS „ÖKUMENIKUS” MOZGALOM

A mondottakból több fontos következtetést vonhatunk le.

1. „Az Egyház sohasem állhat érdektelenül az elszakadtakkal szemben. Hiszen tagjai, ha nem is teljes mértékben; Gyermek, és azért szükségképpen anyai gondjainak a tárgyai. Ezért súlyos kötelessége, hogy őket tőle telhetőleg keblére visszavezesse, hogy az élet teljét bírassák és gyermeki jogait és kiváltságait teljes mértékben élvezhessék.” Az Egyház mindig tudatában volt ennek a kötelességnek. Gondoljunk csak a lyoni és florenzi zsinatokra, a trienti zsinat fáradozásaira és a nagy kat. írók: Canisius Szent Péter, Bellarmin, Baronius és mások írásaira. Ez a fáradozás nem mindig egyforma iramban haladt; sokban függött az Egyház mindenkor állapótól és a vallási helyzettől. Ma különösen érezzük az egység

---

*Más teológusok különbséget tesznek a hozzátartozás és a tagság fogalma között. Ezen felfogás szerint „öntudatlan vágyódásuk a Megváltó titokzatos Testével kapcsolatba hozza ugyan őket” (Myst. Corp. körlevél), de nem tagjai az Egyháznak.

szükségességét; azért az Egyháznak különösen erősnek kell lennie.

2. Az egység létrejöttén dolgozni: feladata és kötelessége az Egyház minden gyermekének, legyen az pap vagy világi hívő.

3. Az Egyház egysége, amelyet Krisztus akart, éppen úgy lényeges ismertető jele az igaz Egyháznak, mint a szentség és a katolicitás. A külső valóságban ez az egység még nem tökéletes. Itt van a mi munkánkra szükség, hogy ez az egység mindig tökéletesebb legyen. Nem akármilyen egységről van szó, hanem a tanban, a kormányzásban, az üdv eszközeiben való egységről, amint az Úr akarta. Az egységnek Péteren, a közsiklán és utódain kell épülnie.

4. Ezekből látjuk, mi az egységmozgalom értelme a kat. Egyházban. Hangsúlyozni kell a lényeges egységet, amely a kat. Egyházban már megvan, és amelyet Krisztus Péterben és utódaiban, a római püspökökben, a tan, a szentségek és a kormányzás egységének a biztosítékaiban akart és megvalósított.

Másodszor: el kell ismerni, hogy ezen túl van még egy egység, amelyet még meg kell valósítani: egység az apostoli széktől elszakadtakkal. Harmadszor: Ezt az egyesülést nem erőszakkal kell elérni, hanem azzal, hogy szabadon felveszik az összeköttetést a kat. Egyházzal. (Lásd Myst. corporis!) Ezt az Egyház minden tagjának türelmes, megértő, és szeretetteljes munkájával kell előkészíteni. Végére is ez a Szentlélek munkája lesz, aki egyedül adhat az elszakadt testvéreknek világosságot és kegyelmet, hogy a nehézségeket legyőzhessék."

5. Az eszköz, amellyel minden hívő közreműködhet az egység létrejöttén: az imádság. Hogy még olyan sokan állnak távol az Egyháztól, annak az oka, hogy sem ők, sem a katolikus hívők nem imádkoznak eleget az egységért. (Myst. corporis.) Különösen a szentmisében kell ezért buzgón imádkoznunk a pappal: *ne respicias peccata mea... eamque secundum voluntatem tuam pacificare et coadunare digneris.*

Az Egyház életének utolsó 50 esztendejét főleg három nagy mozgalom jellemzi: az eucharisztikus-liturgikus mozgalom, a katolikus akció és a missziós mozgalom. Mellettük mind jobban erőre kap az egység mozgalma is, amelynek különösen a vatikáni zsinat kihirdetése adott tápot. A zsinat azonban nem végpontot, hanem kiinduló pontot jelent. El kell érünk, hogy elszakadt testvéreinkkel mind gyakrabban érintkezésbe lépjünk; megértéssel, szeretettel. A türelmes munka lassan egyengeti majd az utat, hogy gondolkodásukban egyre közelebb jussanak az Egyházhoz! Lassankint majd eloszlanak az előítéletek, hitük elmélyül, és a szeretet, amely nem közvetlenül a hit területén való együttműködésünket áthatja, közelebb viszi őket a végcélhoz.

A Szentatya a velencei klérushoz intézett beszédében (1959. ápr. 21) a keletiekkel való egyesülést a következő lépésekben jelöli meg: a közeledés (avvicinamento), az egymásratalálás (riaccostamento), végül a teljes egység (riunione perfetta) állapotában.

Tehát nincsen szó hamarosan várható nagyszabású eredményekről, hanem hosszú, türelmes előkészítő munkáról, amelyre alkalmazni lehet az Úr szavát: „Más, aki vet, és más, aki arat” (Ján 4, 37). Ez a munka azoknál, akik ezt végezni akarják, szolid felkészülést igényel: saját hitünk alapos ismeretét, világos fogalmakat, szilárd ragaszkodást a szent hithez, de mindenekelőtt szent életet, amely főleg alázatban, szeretetben, imában, áldozatban és általában példás katolikus életben nyilvánul meg.

ZSINAT ÉS EGYSÉG

Bea kardinális Innsbruckban
(Saját tudósítónktól)

81 év terhével a vállán, mégis fáradhatatlanul irányít, ír, utazik, előadásokat tart a keresztények egysége érdekében, akárcsak egy második Csanicius. Innsbruckba bécsi-münchener-frankfurti útja alkalmával hívta meg Dr Rusch püspök. 1962, május 26-án este fél kilenc órakor az érdeklődők már zsúfolásig megtöltötték az egyetem 3 nagy előadótermét, sőt a jezsuita templom hangszóróit is be kellett kapcsolni a hallgatóság nagy száma miatt.

Az ötnegyed órás előadásból, amelynek címe volt: A II. vatikáni zsinat és a keresztények egysége, a következőket emeljük ki:

Már a zsinat meghirdetése előtt megvolt a vágy a keresztény népekben az egység iránt. Ezt a vágyat a zsinat meghirdetése csak fokozta. Franciaországban arra a körkérdésre: mit vár a közvélemény a zsinattól? - 43% azt felelte: a hitbeli egységet. Ugyanerre a kérdésre Bajorországban 58% adta ugyanezt a feleletet. Így érthető, hogy a másvallásúak is és a genfi Weltkirchenrat nagy örömmel üdvözölték az egység érdekében dolgozó titkárság felállítását. Egy protestáns vezetőember kijelentette: most nincs ideje az izoláltságnak. Egy USA-beli a zsinatot 1962 nagy eseményének mondja és a protestánsokat éppúgy, mint a katolikusokat közös imára hívja fel a nagy ügy érdekében. Nem lenne keresztényi dolog, - mondja - a zsinat ügyét kizárni imánkból.

Főleg a Szentatya szeretetteljes egyéniségének köszönhető másvallású vezéralakok látogatása Rómában, ami valamikor elképzelhetetlen volt. Az

elszakadtak meghívásának ügye is rendkívül kedvezően alakul.

Mit nem tehet a zsinat? Nem lesz Concilium Unionis, nem állíthatja vissza az egységet. Erre jelenleg sem a katolikusnál, sem a protestánsoknál nincsenek még a lelkek kellően előkészítve. Vannak, akik azt szeretnék, hogy a zsinat valóban „ökumenikus”, az összes keresztények közös megbeszélése legyen. Már két zsinat megpróbálkozott ezzel, létre is jött az egység, de mivel sem a népnél, sem a papságnál nem volt meg a kellő háttér, nem volt maradandó hatása. Ily próbálkozás most is többet ártana, mint használna.

Ne feledjük azonban, - mondta a bíboros - hogy bizonyos belső egység mindig megvan köztünk az érvényes keresztvés által. A jóhiszemű másvallásúak így Krisztushoz tartoznak, kegyelmet is kapnak a keresztény életre. Az Egyház köteles ezeket is gyermekeinek tekinteni, mint ahogy azt a pápa teszi is. Köteles elismerni a jót, ami náluk történik: örül jámborságuknak, örömmel látja, mint becsülik a Szentírást, értékeli szép énekeiket és hitükért hozott áldozataikat. De meg kell azt is látnia, hogy nélkülözik egyes szentségek kegyelmeit és a biztos vezetést.

Mit tehet az Egyház az egységért? Amennyire lehet, szeretettel közeledik feléjük, velük nyugodt, türelmes, megértő tárgyalásokat folytat és felvilágosítja őket az igazság alapján. A kat. dogmák nem képezhetik a megalkuvás tárgyát. Ezt tudják a protestáns vezetők is és nem egyszer nyíltan ki is fejezték.

Mi a híd a másvallásúak felé? A Szentírás és a szent hagyományok tanulmányozása, ami új fényt áraszthat rájuk. Fontos lépés volt pl. részükről a páratlanul álló Kittel-féle szentírási nagy szótár szerkesztése. Lassankint felismerik, hogy reformátor őseik nem mindig álltak a Szentírás alapján, és hogy a katolikus Egyházra nézve sincsenek mindig helyesen tájékozódva. A Szentírásból és a szent hagyományokból, a szentatyák tanításából lassankint megérthetik, mi az Egyház lényege (ez egyik igen lényeges pontja lesz a zsinatnak), mi az áteredő bűn, a megigazulás, és miért tiszteljük Máriát.

Az egyik protestáns ezt a kijelentést tette: az egységnek létre kell jönnie, csak most még nem látjuk, hogyan. A közös emberi iparkodáson túl ezt létrehozhatja a mindenható Isten kegyelme.

+

Május 27-én d. e. 9-kor a bíboros a nagy nemzetközi papnevelő intézetben, a CANISIANUMBAN tartott közel egy óras előadást.

A Szentatya - mondta a bíboros - 20 éves keleti tartózkodása alatt jól megismerkedett az orthodox egyházzal, Párisban pedig a francia kálvinizmussal. Így megértéssel fogadta a katolikus és nemkatolikus részről jövő in-

dítványt, hogy Róma legyen a központ, ahol felekezeti tárgyalásokat folytathassanak a hit egységéről. Bea bíboros kapott megbízatást a terv kidolgozására. A terv benyújtása után második nap közölte a pápa jóváhagyását, csak azt kívánta, hogy ne „bizottság” legyen az új szerv címe, hanem titkárság, mert ehhez a szóhoz kevesebb tradíció fűződik. Nem „pro unione”, sem „pro conversione” lett a feladatkör megnevezése, hanem: a hitbéli egységért. Ennek különösen örültek a másvallásúak.

A titkárság tagjait és tanácsosait 12 nemzetből válogatták össze. A sok megbeszélés után a szavazatok általában egyhangúak szoktak lenni.

A titkárság lényeges feladata fenntartani az érintkezést a másvallásúakkal. Ez meg is történik nagy arányokban. Először is írásban. A bíboroshoz vagy a titkársághoz évente számtalan levél érkezik, messze túl az ezren. Ezekből látni, mi érdekli, mi nyugtalanítja a másvallásúakat: pl. a vegyes házasság törvénye, a vallásszabadság, a liturgia. Az indítványok nagyobb része nemkatolikusoktól jön. Katolikusokról inkább a világiak írják.

A személyes érintkezés is nagyon kiterjedt. Nincs nap, hogy néhány másvallású fel ne keresné a bíborost. Főleg az ortodoxok teszik ezt. Űgyüket ugyan a bíboros a keleti bizottsághoz akarta átutalni, mert ő e tekintetben kevesebb tapasztalattal rendelkezik. Ők mégis az ő titkárságához akarnak folyamodni, mivel ez „semleges”. A Szentatyá ebbe bele is egyezett. A látogatások alkalmával a bíboros olyan közléseket kap, amilyeneket sehol másutt nem tudna megszerezni.

Kiváló alkalmak az érintkezésre a bíboros utazásai és előadásai. Eddig járt Északolaszországban, ahol alkalma volt a valdensesekkel találkozni: Volt Turinban, Milánóban, Bernben, Baselben, Zürichben, Baselben, a valamikor hírhedt kálvinista központban, a legnagyobb részt kálvinista hallgatók a legnagyobb szeretettel és nyíltsággal fogadták a bíborost. Utoljára Párisban 5-6 ezer ember, ortodoxok, protestánsok, anglikánok stb. hallgatták a bíborost.

Járt ezenkívül a heidelbergi és tübingeni egyetemeken, Berlinben, (keleti és nyugati részében), Essenben, Bécsben. Látogatásait mindig megbeszélésekkel kötötte össze. Főleg protestáns teológiai tanárokkal érintkezett sokat. Ebédre is nem egyszer meghívták. Itt is folytatódott a megbeszélések. Egy tanár, a reformáció történetének a tanára, mondta egy ilyen alkalommal: ez 100%-os eredmény volt a katolicizmus javára.

A sok levelezés és tárgyalás révén persze rengeteg anyag gyűlik össze. Ezt 15 albizottság (mindegyik 3-4 szakemberből áll) feldolgozza, aztán a plénum megvitatja, végül a schéma a központi bizottsághoz kerül. A titkárság nyilván a zsinat után is fog működni.

A trienti zsinat két hónapon át tárgyalta a két szín alatt való áldozást. Ez most alig lesz lehetséges. Egy ilyen kérdésre elég lesz félóra is. Mindent alaposan előkészítenek, lesz megvitatás is, talán korlátozott idővel, a szavazatokat elektronikuszülékkel (zöld-vörös szín) fogják leadni, a szavazatokat a gép mindjárt össze is számlálja, A beszédeket hangszalagra is felvesszeik, de a római kollégiumok különféle nemzetiségű növendékeit is különleges gyorsírási feladatra képezik ki. Technikailag a lehető legtökéletesebb lesz a megbszélések lebonyolítása.

A zsinat főfeladata: a belső reform, a lekipásztorkodás tökéletesítése. A „Veterum sapientia” nem fog a tárgyalásokra befolyást gyakorolni. Szó lesz az előmise, a lecke és evangélium nyelvéről, az esetleg megterő nagyobb csoportok, pl. az anglikánok szertartásáról és nyelvéről. Ilyen dolgok miatt a zsinat nem fogja megtérésüknek az útját állni.

A központi bizottság igen sok tagjánál megvan a kellő nagyvonalúság és a széles látókör. A Szentatya semmiképp sem akar befolyást gyakorolni a bizottság felfogására. Teljes szabadsággal nyilatkozhatnak mindenki.

Az I. vatikáni zsinatnak ellenséges érzülettel kellett megküzdenie. Ennek most éppen az ellenkezőjét látjuk. Még zsidók és mohamedánok is érdeklődnek a zsinat iránt. Soha zsinatért ennyit nem imádkoztak, mint most. Ebben a nagy változásban fel kell ismernünk a Szentlélek működését. Mindnyájan érezzük magunkban a felelősséget a zsinatért. Legalább imával és áldozattal segítsük elő a sikerét.

B.

Rendkívüli élvezet volt számomra Halász Piusnak „Természet és természetfölötti a pap életében” című cikksorozata. Kimondhatatlanul gazdag, tartalmas táplálékra talált benne papj lelkem,

Csak azt sajnálom, hogy 19 évi papi tevékenykedés után bukkantam erre a felbecsülhetetlen kincse. Eddigi papi munkám talán hathatósabb lett volna és több gyümölcsöt hozott volna, ha mint fiatal pap felüdültem volna a kegyelem e forrásánál, a papi élet természetfölötti valóságát elmélyítve. Szerencsére a halál előtt semmi sem mondható túlkésőnek. Azért hálát adok a jó Istennek ezért a kegyelemért is, amely a legnagyobb papi életemben a felszentelés óta. Nemcsak elolvastam, hanem hosszan átelmélkedtem, cseppenként szivogatva a sorok között csörgedező isteni édességet, mint a méh a virág kelyhéből a mézet.

Mély változást jelentett ez a papi életemben. Nemcsak saját lelkemet táplálom vele, hanem kispapjainkhoz intézett oktatásaim gazdagítására is kiaknázom a benne rejlő kincset.

A. Tóth József, lazarista misszióspap, Oran (Algir)

ZSINATI HÍREK

A pápa és a bizottságok

Bár a Szentatya a legnagyobb érdeklődéssel kíséri a zsinat előkészületeit, és bizonyos szent türelmetlenséggel sürgeti a szopora munkát és a határidő betartását: a tárgyalások tartalmát illetően mégis igen tartózkodónak mutatkozik. A bizottságok vezetőivel aránylag sokszor beszél, de gondosan kerül mindent, ami saját felfogásának az érvényrejuttatását jelenthetné. (Ebből a szempontból alig jön tekintetbe az a kedélyes intelem, amelyet a liturgikus bizottság tagjaihoz intézett. Nem kell - mondta - minden régit elvetni. Ne tegyenek úgy, mint az egyszeri hajóskapitány, aki egy veszedelmes tengeri viharban minden mozgathatót, végül a saját feleségét is, a tengerbe vetette.)

A központi bizottságnak a pápa az elnöke, de ennek ülésén is inkább alakilag vesz részt. Megnyitja és bezárja az üléseket, meghallgatja az egyik vagy másik fejtegetést, de amikor a megvitatás megkezdődik, rendszeren visszavonul.

A zsinat főtitkára

Msr. Felici, a közfelfogás szerint szervező lángész, a bizottságok bonyolult gépezetének rendkívül megértő, szorgalmas és szolgálatkész gépésze. Ő sem igyekszik saját felfogását belevinni a tárgyalásokba. Minden törekvése odairányul, hogy az egész gépezet súrlódás nélküli munkájához és a bizottságok szabad akaratnyilvánításához a legjobb feltételeket megteremtse.

A zsinat nyelve

A latin nyelvvel eddig nyilván jó tapasztalatokat szereztek a bizottsági gyűléseken, de nem ragaszkodnak a latin kizárólagos használatához. A bizottságok keleti tagjai saját egyházuk nyelvét használják. Ha a latinul beszélők beszédük közben nem tudnak valamilyen fogalmat latinul jól kifejezni, nyugodtan mondják azt modern nyelven. Persze a „jó latinisták” a vitákban bizonyos előnyben vannak, de ez nem jelenti azt, mintha ez az előny általában a román nyelvcsalád tagjainál lenne. Így pl. Frings bíboros mind nagyobb szerepet játszik a központi bizottságban, egyrészt jó latinsága

miatt, de másrészt előkelő modora, bátor, meg nem alkuvó tárgyalási készsége miatt. Állítólag bizonyos oldalról jövő erősebb befolyási igényeket sikerült visszaszorítania.

Meddig tart a zsinat?

Vannak, akik azt mondják, hogy 1962. dec. 8-án már megtarthatják a záróülést, hiszen okt. 11-ig minden elő lesz készítve és megvitatva. Rómában ezt a felfogást nem veszik komolyan. Általában két vagy három ülészakra számítanak. Az első december közepéig tartana, a második 1963 húsvétjától nyárig, a harmadik talán 1963 őszén lenne. Ezt abból következtetik, hogy már eddig is óriási és fontos anyag gyűlt össze. Szakértők szerint a bizottságoktól kidolgozott szöveg terjedelme három- sőt négyszerese az első vatikáni zsinat előterjesztéseinek. Ha a pápa a plenáris ülések részére csak a legfontosabb problémákat választaná is ki, még akkor is kizártnak látszik, hogy a zsinat egyetlen, még oly hosszú ülészakon végezni bírjon. Az I. vatikáni zsinat mintegy tíz hónapig tartott, de így is csak az előterjesztések egy részét tudta tető alá hozni. Most pedig nemcsak az ordináriusok lesznek ott, hanem minden felszentelt püspök. A püspököknek lehetőséget kell adni, hogy 2-3 hónapos munka után visszatérhessenek egyházmegyéikbe, legalább ugyanannyi időre. Ez idő alatt aztán a bizottságok végezhetik a nekik kiutalt további tanulmányokat vagy fogalmazásokat.

A nemkatolikus megfigyelő

Fontos, de eddig még meg nem oldott probléma a nemkatolikus megbizottak meghívása. A központi bizottság foglalkozott már ezzel az üggyel, de döntését nem ismerjük. Bizonyos, hogy Róma itt a legnagyobb elővigyázattal akar eljárni. (Úgy látszik, csak azokat akarják meghívni, akik a meghívást szívesen veszik és annak eleget is fognak tenni.)

Mint tudjuk, Bea bíboros folytatja az erre vonatkozó tárgyalásokat, Ő nagyvonalúan, lojális szellemben bírja mind az ortodoxok, mind a protestáns csoportok bizalmát. Ha az Athenagoras-szal egyesült keleti pátriárkák, a koptok, és a nagyobb evangélikus csoportok megbizottakat fognak küldeni, úgy az főleg a Bea bíboros vezetése alatt álló titkárságnak köszönhető. A canterbury-i érsek már küldött egy megfigyelőt; a német protestáns egyház is elküldte megfigyelőjét, egyelőre csak az előkészítési idejére; Schlink heidelbergi teológiai tanár személyében. Nagy eredmény a skót egyház felügyelőjének a római látogatása.

A hivatalos kiküldöttek valószínűleg nemcsak a nyilvános üléseken lesznek jelen, hanem a sokkal számosabb „kongregációi” üléseken is. Hiszen ezeken is nagy fontosságú ügyeket fognak megvitatni. Bea bíboros pedig titkársága útján értesítheti őket a sokszor egy időben ülésező bizottságok és albizottságok munkájáról.

Rómának érdeke lenne, hogy a másvallású megbizottak megfelelő módon és alakban, a zsinat elé terjeszthessék esetleges kívánságaikat és aggodalmaikat. Mert Rómára nézve fontos, hogy lehetőleg távoltartson mindent, ami nehézségeket és félreértéseket okozhatna, vagy a jelenlegi barátságos viszonyt megronthatná.

AZ ÚJ RÓMAI MISEKÖNYV

hivatalos kiadása, az editio typica, a „Rubrikák új kódexe” alapján, április hónapban Rómában megjelent.

A *Ritus celebrandi* rovata hozza a miserészek új neveit, a liturgikus idők új elnevezéseit. Néhány kisebb jelentőségű egyszerűsítést is találunk benne: a főhajtás Jézus nevére és „Oremus”-kor nem az oltárkereszt felé történik, hanem mindig csak előre; a kitárt karokkal való imádság gesztusa nincsen részletezve, a birétum használata nem kötelező, az áldoztatásnál térdhajtás csak a tabernákulum-ajtó kinyitása után és az áldoztatókehely betétele után van, a többi elmarad. Az énekes misében szerep nélkül is megengedett az oltártömjénezés.

A votivmisék száma hattal bővült. Jelenleg 29 votivmise van a miszszáléban. Az új votivmisék mondására a következő alkalmakkor van általános engedély: ezüst és aranyenyegző, a szerzetesek és szerzetesnők fogadalmtétele, papi és szerzetesi hivatásokért való könyörgés és papi meg szerzetesi hivatások megóvásának a kérdése. Az új papi és szerzetesi votivmisék gazdag tartalmának az elemzésére egy későbbi számban még visszatérünk.

A legjelentősebb változást a *pro aliquibus locis* misék fejezetében találjuk. Új engedmény, hogy az itt található miseszövegeket ezentúl bárhol bárki használhatja. A régebbiek közül tizenhatot kihagytak, köztük kilenc Jézus és három Szűz Mária helyi ünnepének a miséit. Viszont 26 új mise került ebbe a csoportba. Köztük találjuk az öt megszüntetett egyetemes ünnepet: szentkereszt megtalálása, olajbafőtt szent János, szent Péter bilincsei, szent István vértanú megtalálása és szent Mihály főangyal megjelenése ünnepeit. Az eddigi többnyire *De communi* misék mellett új saját miseszöveget kaptak ebben a csoportban a következő szentek: szent Ambrus, Szalézi szent Ferenc, szent Benedek apát, Pádúai szent Antal, Nagy szent Teréz, Páli szent Vince, Vianney szent János, szent Bernát, szent Ágoston egyháztanító, Borromei szent Károly, Keresztes szent János. - Tíz más szentnek nincsen ugyan az egyetemes egyház kalendáriumában ünnepe, de mint-hogy tiszteletük eléggé elterjedt, saját - *pro aliquibus locis* - misét kaptak: Cabrini szent Franciska, Grignon szent Lajos, Cottolengo szent József, Don Bosco, Savio Domonkos, Goretti Mária stb.

HAZAI HELYZET

Opposita iuxta se posita magis elucescunt...

Hogy 17 év után végre már mindenki ráébredjen az igazi szabadság boldog birtoklására ma már nemcsak a párt és a nép ünneplő április 4-ét, a felszabadulás nagy napját, a klérusnak, a fiatal papságnak is lelkesednie kell érte. Mint a Magyar Kurir jelenti, a Központi Hittudományi Akadémia tanári kara és ifjúsága bensőséges ünnepléssel emlékezett meg március 15-ről és április 4-ről. Félegyházi József professzor többek közt ezeket mondta: „Paskievics herceg Világos után ezt jelentette autokrata urának: Felség, Magyarország az ön lábai előtt hever. A szovjet hadsereg főparancsnoksága a győzelmes harcok befejezése után, 1945 április 4-én ezt adta tudtul a világnak: Magyarország felszabadult a fasiszta megszállás alól...

Amennyiben etikai tekintetben nagy különbség van a két jelentés között, épp oly nagy jelentőségű az a különbség, amelynek következményeként felszabadult népünk hozzáfoghatott élete átalakításához, szabad élete maradéktalan felépítéséhez.

Tudjuk, hogy Félegyházi professzornak ezeket így kellett ott elmondania. De amit ő nem mondhatott el a világnak és amiről a tények beszélnek, azt a világba szétszórt magyar papoknak kell helyette is elmondaniuk. S mi bújdosó magyar papok most ezt adjuk tudtul a világnak: Paskievics herceg az utolsó ágyúszó után, Világos után, nem bántotta többé a magyart, hanem hazament. 1945 óta pedig csak mindinkább nőnek nálunk a hullahegyek. Öt év alatt a kórházak jelentése szerint 685, 680 csfába indult életet hajtottak el. A magyarságra kényszerített törvénnyel meggyilkoltak öt év alatt több mint félmillió magyart.

Az otthoni szabadság eklatáns példája az eddig szokatlan lelkesedés is a papi békemozgalom iránt. Eddig csak lézengtek a gyűléseken. Most mindentűn telt házról tesznek jelentést. Az Országos Béketanács Katolikus Bizottsága a vidéki városokban is mindenütt előadásorozatokat tart. A Dezső utcai székházban több mint száz káplán, lelkész, kezdő plébános jött össze. Rajtuk kívül ott voltak a szemináriumok kiküldöttei is. Az egyik tatabányai káplán a gyűlésen leszögezte: „a mai papnak tudnia kell, ideológiai téren nincs együttműködés - ezt nem is kívánják tőle -, közéleti téren azonban lehetséges. Lehetséges! És vajon mennyire? A népes gyűlés keretében azonban csak egyetlen ilyen lehetséges példáról olvasunk. A vi-

segrádi káplán elmondotta, milyen sikerrel tudott együttműködni a hivatalos szervekkel a véradómozgalom keretében. Milyen tragikus, milyen ironikus ez a talán véletlen közbeszólás. Együttműködni, de csak ott, ahol ez segít, a nemzet vérét szívní, lelkét eltiporni. A nemzet vérét szívní, mint a három papképviselő, aki véletlenül nincs jelen az országgyűlésen, hogy ne tiltakozhasson, mikor a magzatelhajtási törvényt szavazza meg a parlament.

A nemzet lelkét eltiporni: a békepapi körökből is fenyegetéseket szajkóznak a püspökök felé, ha nem számúzik az Úr szőlőjéből annak legjobb munkásait. Az Állami Egyházügyi Hivatal 64 papot illetve diakonust menesztett a lelkipásztorkodásból és a szemináriumokból. A papok egy részét a kirakatper után a nyári és őszi hónapokban gyakran beidéztek a rendőrségre. Kihallgatták, elengedték, majd újra beidéztek őket. A múlt év novemberében végül Budapestre idézték a kiszemelt áldozatokat. Az AVO kihallgatta őket, majd átküldték valamennyit a belügyminisztérium politikai osztályára. Itt közölték velük, hogy az ellenük folyó rendőrségi nyomozást megszüntetik, mert az államellenes tevékenység vádját nem tudják bizonyítani. Az ügy azonban folytatódott. Az Állami Egyházügyi Hivatal felszólította a püspököket, hogy a kiszemelt papokat tiltsák el minden papi munkától. A püspökök a fenyegetés hatása alatt megtették ezt legjobb papjaikkal azon meggondolás alapján, hogy jobb, ha dolgoznak, mintha börtönben senyvednek. A száműzöttek legfeljebb segédmunkásnak mehetnek valamelyik üzembe vagy kolhozba, ha ugyan oda is felveszik őket.

Amerikai egyházi lapok Berlinen át érkezett hírt közölnek, hogy több magyar papot feltétel mellett szabadlábba helyeztek. A feltétel, hogy három évig nem működhetnek mint papok. Az Egyházügyi Hivatal a püspököket is figyelmeztette, hogy 3 évre függeszék fel ezeket a papokat, mert ha nem teszik, újra bebörtönzik őket.

A nemzet lelkének eltiprását célozná az is, hogy a művelődésügyi miniszter az illetékes szervek vezetőivel egyetértésben rendelkezést adott ki családi és egyéb személyi jellegű események társadalmi megünnepléséről. De minden elképzelhető nyomás és ajándékokkal való kecsegtetés ellenére se hajlandó a magyar keresztény lélek pogányná vedleni. Szegeden például az 1961-ben született 2318 gyermek közül mindössze 97-et sikerült a keresztkút helyett a pártkorifeusok névadó ünnepségére előállítani. De még így sem mind arany, ami fénylik, mert az egyik párttitkár keserű kitörése szerint, vagy előtte, vagy utána elviszlik a gyermeket titokban megkereszteltetni.

Az iskolákban engedélyezett fakultatív hitoktatást a terror erejével csaknem egészében megbénították. Viszont erre hivatkozva tilos a templomok-

ban hitoktatást tartani. A pap csak prédikálhat. Egyedül az elsődözők előkészítése van megengedve a templomban, de ezen is csak azok vehetnek részt, akik az elsődözők hivatalosan bejelentett listáján szerepelnek. A családlátogatások végzése a pap számára szintén lehetetlenné van téve.

A szabadélet maradéktalan felépítésének lehetőségét hűen tükrözi a papnövendékek statisztikája is. 1948-ban még 1749 seminarista tanult az országban 1960-ban márcsak 300. A likvidálásra kerülő buzgó papok legtöbbször 24 - 40 év körül van.

+

ERDÉLY

Márton Áron, Erdély püspöke, sokáig a belügyminisztérium pincéjében raboskodott. Súlyos szívbántalmakkal küszködött. Fogait elvesztette. 1955-ben egy kormánykiküldött kereste fel azzal, hogy adjon be kérvényt, mert ügyét revideálni akarják. A püspök ezt elutasította a megokolással, hogy nem kér kegyelmet, mert 1949-ben igazságtalanul hurcolták el és ftélték el. Két hét múlva mégis átszállították a bukaresti érseki palotába, majd visszaengedték Gyulafehérvárra. Elfoglalta hivatalát és nemsokára bérmakörútra indult. Brassóban 3000 embert bérmált meg. Olyan tömeg és lelkesedés vette körül, hogy a párt megrémült. Amikor visszatért székhelyére, a rendőrség megtiltotta, hogy máskor székhelyét elhagyja. Palotájába internálták. Látogatókat itt-ott fogadhat. Papokat szentelhet, de a szemináriumot nem látogathatja. Néha papi lelkigyakorlatot is tarthatott a püspökségen. Egyházmegyéjét nem kormányozhatja. Körleveleket nem adhat ki.

+

KÁRPÁTALJA

Erdéllyel együtt még kétszeres vasfüggöny a vasfüggöny mögött. Se Romániából, se innen nem kapnak engedélyt a magyar paptestvérek, hogy beutazzanak Magyarországra. Még a szülők temetésére sem.

A kárpátaljai helyzetről álljon itt néhány sor, amit valaki az egyik paptestvérrel írt: ...lakására nem tudom emlékszel-e még? - Azt a régit (a plébániát) orthagyta. Bérelt egy szobát a falú szélén, hogy jobb legyen a levegő... Innen jár a munkahelyére. Anyagilag is jobb így. Ugyanis 30 rubel a havi fizetése. Ez ügye nem sok?...

SZEMÉLYI HIREK

GYÉMÁNTMISE

Rukavina József ferences áldozópap március 11-én mutatta be gyémántmiséjét az esztergomi ferences templomban. Kézvezetője Szabó Imre püspök volt. Várady Béla ferences tartományfőnök üdvözölte a jubilánst, akinek a Szentatya áldását küldte.

P. DR. RÁKOS RAYMUND KINEVEZÉSE

A Szentatya Benedetto Aloisio Masella bíboros előterjesztésére Dr. Rákos Raymund minorita atyát, a Szent Péter bazilika magyar gyóntatóját, a római egyházi törvényszék fellebviteli bíróját a világon lévő összes egyházi törvényszékek felügyelőbizottságának (Vigilantia) tagjává nevezte ki, különösképpen a magyarországi egyházi törvényszékek működését illetően. Masella bíboros megleghangú levében adta tudtul Raymund atyának a kitüntető megbízatást és szívből sok sikert kívánt munkájára.

+

A Szent István Társulat fennállásának 115 esztendejében, május 16-án tartotta évi rendes közgyűlését. A közgyűlést Dr. Hamvas Endre csanádi püspök imával nyitotta meg és fővédői beszédét az Egyház vitalitásáról mondotta.

Az alelnök ismertette a Társulat 1961. évi működését. Ebből kitűnik, hogy a Társulat az elmúlt évben 115.000 hittankönyvet, 53.000 imakönyvet, 1 liturgikus, 2 jogi, 1 hitbuzgalmi, 2 tudományos művet és 1 verseskötetet adott ki. Hálával emlékeztek meg azokról, akik a Caritas Internationalis útján ajándékpapiros juttatásával lehetővé tették a Társulat kiadói tevékenységének a folytatását.

+

A Szent István Társulat kiadásában megjelent az Újszövetségi Szentírás I kötet, a szentírásbizottság által készített új magyarázatokkal. Az első kötet a négy szent evangéliumot és az apostolok cselekedeteit tartalmazza. Ára 35 forint. A mű kemény kötésben és több mint 900 oldalon jelent meg.

Ugyancsak kiadta a Társulat Dr. Czapi Gyula egri érsek „Áldjuk az Urat” című közkedvelt imakönyvét. A 350 oldalas imakönyv ára 18 forint.

+

AZ EGYHÁZMEGYÉK JELENLEGI HELYZETE
MAGYARORSZÁGON

a) SZEMÉLYI BEOSZTÁS, CIMEIK

Esztergom:	Mindszenty József bíboros-hercegprímás (70 éves) Szabó Imre titkári c. püspök (61 éves) Schwarcz-Eggenhofer Arthur apostoli kormányzó „ad nutum S. Sedis” Cím: Berényi Zsigmond u. 2.
Győr:	Papp Kálmán (76 éves) Cím: Püspökvár
Veszprém:	Badalik Bertalan OP (71 éves) P. Klempa Sándor apostoli kormányzó Cím: Tolbuchin u. 12.
Pécs:	Cserhádi József káptalani helynök Bellon Gellért kinevezett püspök Cím: Szent István-tér 23.
Vác:	Pétery József (71 éves) Kovács Vince zari c. püspök, apostoli kormányzó (75 éves) Cím: Vak Bottyán-tér 1.
Székesfehérvár:	Shvoy Lajos (83 éves, gyémántmisés pap, 35 éve püspök) Kisberk Imre cristianopolisi c. püspök (55 éves) Cím: Szabadság-tér 10.
Szombathely:	Kovács Sándor (68 éves) Winkler József, kinevezett püspök (57 éves) Cím: Berzsényi Dániel-tér 3.
Hajdúdorog:	Dudás Miklós OSBM (59 éves) Cím: Zsdanov u. 5, Nyiregyháza
Kalocsa:	Bárd János ulpianai c. püspök (53 éves) Várkonyi Imre káptalani helynök Cím: Szabadságtér 1.
Csanád:	Hamvas Endre (72 éves) Cím: Aradi Vértanúk tere 2., Szeged
Eger:	Brezanóczy Pál apostoli kormányzó (50 éves) Endrey Mihály baratai c. püspök (56 éves) Cím: Széchenyi u. 1.
Pannonhalma:	P. Legányi Norbert OSB főapát (55 éves) Cím: Apátság, Gyórszentmárton

b) A HÁBORÚ BEFEJEZÉSE ÓTA MEGHALTAK

Br. Apor Vilmos, győri megyéspüspök (1945-ben az oroszok lelőtték)
Serédy Jusztinián bíboros hercegprímás, esztergomi érsek (1945)
Mikes János ny. szombathelyi megyéspüspök, c. érsek
Bánáss László veszprémi megyéspüspök (1949)
Madarász István, kassai megyéspüspök
Scheffler János szatmári megyéspüspök (fogságban halt meg)
Fiedler István ny. szatmár-nagyváradai megyéspüspök
Meszlényi Zoltán segédpüspök (1953-ban a börtönben halt meg)
Czapik Gyula egri érsek (1956)
Virágh Ferenc pécsi megyéspüspök (1958)
Rogács Ferenc pécsi megyéspüspök (1961)
Grósz József kalocsai érsek (1961)
Kriston Endre egri segédpüspök (1960)

c) JELENLEG 14 FELSZENTELT PÜSPÖK ÉL MAGYARORSZÁGON 11 EGYHÁZMEGYÉBEN

Öt megyéspüspök székhelyén van és több-kevesebb szabadságot élvez:
Győr, Székesfehérvár, Csanád és Hajdúdorog püspökei.

Három megyéspüspök akadályozva van:
a bíboros-hercegprímás az amerikai követségben Budapesten,
a váci és veszprémi püspökök Hejcén internálva.

Három egyházmegyében széküresedés van: Kalocsán, Egerben,
Pécsett.

Két kinevezett püspök nem kaphatja meg a püspökszentelést és nem
mehet egyházmegyéjébe: Bellon Gellért (Pécs), Winkler József (Szombat-
hely).

A segédpüspökök közül:

Három székhelyén van: Bárd János Kalocsán, Kisberk Imre székesfehérvárt,
Kovács Vince Vácott.

Endrey Mihály egri segédpüspök, v. esztergomi „delegatus specialis” a
vámospikolai plébánián rendőri felügyelet alatt él,

Szabó Imre budapesti ált. helynök valahol vidéken van (?)

Zadravetz István (77 éves) ny. tábori püspök Zsámbékon él.

HALOTTAINK

Dr. Domitrovits József szalézi missziópüspök, febr. 27-én Braziliában
(69, 47, 39)

Babarcsik Gyula esperes, csóti plébános (75, 49)

Schweitzer József a kaposvári főplébánia káplánja (52, 22)

Grábics Henrik ny.szamódi esperesplébános, Győrött (78, 56)

Szabados Antal pápai kamarás, ny.hittanár (69, 46)

Tubán Tibor ny.piarista tanár (90)

Nagy József Ernő ferences (72, 53, 47)

Kokas Sándor Raymund bencés tanár, Pannonhalmán (62, 44, 38)

Császik István pápai kamarás ny, plébános, Kaposvárrott (86, 60)

Sinkovits Nándor tb.esperes, a veszprémi egyházmegye nesztorá, Keszthelyen (90, 67)

Vértes Ferenc tb.kanonok, ny.plébános, Hévízen (91, 66)

Pócz István tb.esperes ny.rábakecöli plébános, Kapuvárrott (77, 52)

Bildy Géza szögligeti esperesplébános (75, 53)

Schilling Rogér János ciszterci áldozópap (62, 37)

Gerstner Béla tb.esperes, taranyi plébános (72, 50)

Dombay Sándor ny.vízvári esperesplébános (85)

Szilágyi Gyula pp.kamarás, kassai egyházmegyes, a szélesfehérvári Papi Orthonban (73)

Dr. Kollwentz Ödön, Bécs (44)

Mester Károly roznyci egyházmegyes főesperes (91, 54)

Molnár József újfehértói görögkatolikus tb.esperes (56, 30)

Révész József Amadé középiskolai paptanár, Székesfehérvárrott (74, 48)

Dr. Sántha Pál pápai kamarás, a kanadai Stockholm Szent Erzsébet egyházközség esperesplébánosa, április 9-én (72, 49)

Csárszky József tagorai felszentelt püspök, kassai apostoli adminisztrátor (76, 53, 37 éve püspök)

Olbrich Béla esztergomi főegyházmegyes áldozópap (64, 40)

Urbanyetz János püspöki tanácsos, legyesbényei plébános (74, 50)

Kalocsay József tb.esperes, ny.mátraballai plébános (75, 52)

Semsey Zoltán ny.vácegyházmegyei plébános (76, 54)

Kerekes Béla esztergomi érseki tanácsos, gyémántmisés, Miskolcon (85, 82)

Kálózdny Nándor a ruhrvidéki magyarok lelkipásztora (55, 31)

Witz Béla apostoli protonotárius, főesperes (74, 50)

+

Elhunyt paptestvéreinket foglaljuk mementóinkba!

DR. DOMITROVITS JÓZSEF

szalézi misszióspüspök

Az év februárjában szomorú hír érte a magyar szalézi Rendtartományt. Mgr. Domitrovits József szívrohamban váratlanul meghalt.

A 38 évig fáradozóan dolgozó indián misszionárius 1893. márc. 14-én született Szombathelyen, a mai burgenlandi Sumetendorfban. Korán érezte az Úr hívó szavát, de mint a tízgyermekes család legidősebbikének részt kellett vennie a család fenntartásában. Fizikai fejlettsége párosult akaraterejével és szellemi képességeivel, így Isten segítségével le tudta győzni a hivatása elé gördülő családi, majd az első világháború folyamán többször felmerülő fenyegető egyéb akadályokat. Mint késői hivatás Bécsben (Magyarországon akkor még nem volt szalézi intézet) végezte gimnáziumi tanulmányait, majd noviciátusát és a filozófiát. Teológiai studiumait Turinban a doktorátussal zárta le. Ugyanott 1923-ban szentelték pappá.

Az újmisési régi vágyát követve előljáróitól missziós küldetést kért. Így került az akkor kezdődő misszióstelepre az Amazonas völgyébe. A szellemi nyomor és anyagi szegénység mint gyászlepel fedte a Rio Negro egykor híres központját, Barcelost. Hozzájárult még a malária, amely az egészségtelen zúgokban élő bennszülötteket tizedelte. A fiatal pap a prima caritas lelkesedésével, szellemi és lelki erejének megfeszítésével látott a munkához. Egyszerű közvetlenségével, őszinte segíteni akarásával hamar megnyerte az indiánok bizalmát. Az evangélium világosságával életerőt öntött beléjük. A mindennapi kenyér előteremtésére is saját példájával tanította őket. Önzetlenül fáradozott a mezők és a házi állatok feljavításán és a papság szociális helyzetének az emelésén. Szorgalmas munkásságával évek múlva virágzó központot hagyott hátra új templommal, két modern kollégiummal és kórházzal. Az akkori egyetemes rendfőnök így ír a misszióstelepről: „Rio Negro a legeredményesebb és a legjobban kiépített misszióstelepünk.”

1935-ben hazalátogat. Anyagi segítséget gyűjt Ausztriában és Magyarországon. De heves mellhártyagyulladás életveszélyes állapotban kerül a szombathelyi kórházba. A Gondviselés ezt a keresztet is jóra fordította. Itt ismeri meg az annunciáta nővérek kongregációját, amelynek öt tagja vele megy a brazil misszióba. Ezzel megmenti ezt a magyar alapítású rendet. Míg otthon a kommunista kormány feloszlatja és kihalásra ítéli a szerzetesrendeket, ennek a közösségnek ma Para államában a noviciátuson kívül már öt virágzó háza van.

1939-ben az előljárók egy másik missziós területet bízhatnak rá Venezuelában

és Kolumbia határán. P. Domitrovits egyéniségével meg előző gazdag missziója tapasztalatai alapján csakhamar megnyeri a tucanos indiánokat is az evangélium világosságának és számukra is megteremti az emberibb élet alapjait.

A lelkekért semmi fáradságot nem kímélő munkásságát a Szentszék azal jutalmazta, hogy 1950-ben kinevezte régi missziójában coadiutor-püspöknek, majd a múlt év nyarán az újonnan szervezett Humaita-i praelaturára nullius főpásztorává.

Mint püspök is megmaradt közvetlen lelkipásztornak. Hívéinek igazán mindene tudott lenni. A szó eredeti értelmében Pontifexként építette a hitet és utat a civilizáció számára az őserdőben, a keresztény kultúra számára pedig a lelkek vadonjában. Keresztény humanista volt, egy azok közül, akik életükkel és egyéniségük erejével kétezer éven át fáklaharudozó voltak az Egyháznak.

Mint ember Don Bosco hű fia. Rendalapítójának szeretetreméltó vonásait alakította ki magában. Rendkívül egyszerű, megnyerő modorú és vidám kedélyű ember volt.

Lelki életéből két vonást lehetne különösen kiemelni: a rendszeres heti gyónást és a Szűzanya tiszteletét.

A heti gyónásnak példaadó apostola volt. Rendtestvérei mindig épültek rajta: akárhol érte a szombat, mindig elvégezte a ház spirituálisánál heti gyónását. Még utazásai közben is leszállt, ha pappal találkozott és megkérte, hogy hallgassa meg bűnvallomását. Útitársai többnyire követték szép példáját.

Mária tisztelete két forrásból fakadt: a magyar és a szalézi hagyományból. Az égi Édesanya egyszer csodálatosan viszonzta bizalmát. A saját maga tervezte barcelosai templom építése közben a több mint 20 méteres toronyban félrelépett és zuhanni kezdett lefelé. Esés közben hangosan segítségül hívta a mindenkor segítő Szűzanyát és íme, az álvány egyik nagy szögében fennakadt a talárisával, míg a megrémült munkások ki nem szabadították kényes helyzetéből. Utolsó gondja is egy építkezés volt. A papi utánpótlás érdekében szemináriumot tervezett késői hivatások számára. Hogy régi indiánjai között munkásokat toborozzon, két héttel halála előtt egy repülőutat tett meg. Erről az útról már halálos betegen érkezett vissza.

Amilyen volt az élete volt, olyan volt a halála is. Nyugodtan és derűs lélekkel fogadta az Úr hívását. Az első szívvroham után ugyancsak szalézi papöccsével beszélgetve mondotta: „Érzem, itt a vég. Készen vagyok Isten akaratát teljesíteni. Örömmel halok meg, hogy Don Bosco társaságában egyszer kipihenhessem magam.”

Csizmazia Ernő SDB

A Szent László Társulat egy tehetséges bukovinai székely fiút segített a papi pályára Dr. Sántha Pál személyében, aki példás életével és apostoli munkájával bőven visszafizette az érte hozott áldozatokat.

A nagyszombati érseki főgimnázium jeles tanulója és a Központi Papnövelde ledoktorált növendéke volt. Magyardiószegen és a budapesti Krisztina városban káplánkodott. Később a budai Szent Imre Kollégiumban mint prefektus működött hat évig. Kanadába 1923-ban jött a lestocki magyar telepre. A lestocki plébánia éppen üresedésben volt, de az épület alá a skunkok (bűdös macskák) befészkeltek magukat és az épület lakhatatlanná vált. Rövid idő után a kanadai stockholmi plébániára költözött, hogy Pater Soós kármelita aya megkezdett munkáját folytassa. Itt élte le életének 38 évét. 1962. április 9-én nehéz operáció után szívtrombózisban halt meg a reginai kórházban. Holttestét Stockholmba szállították, mert az volt a kívánsága, hogy az ottani temetőben, a nagy kereszt tövében, hívei között nyugodjék.

A madefalvi veszedelem idején Bukovinába menekült székelyek ivadéka volt, akik századokon át megtartották hitüket és nyelvüket az idegen környezetben. Ebből a szívós hazafias fajtából nőtt ki Sántha Pál és ezért tudta minden erejét az idegenbe szakadt magyarság megmentésére fordítani. Hanauer váci püspök egy látogatása alkalmával azt kérdezte: hogy tudnak magas képzettségű emberek ilyen mostoha körülmények között élni. Az egyik pap azt felelte: ha tudunk a fekete és a sárga fajták érdekében áldozatokat hozni, mi ne tennők meg saját fajtánk érdekében? Miért ne küldenők a legjobbjainkat, hogy biztos legyen a győzelem és nagyobb a magyarság tekintélye az idegenek előtt? Ne hibáztassuk magyar népünket, hogy orthagyták a szép magyar földet és kitétték magukat a hit és a magyar nyelv elvesztése veszélyének, mert rájuk is áll: primum vivere, dein philosophari. A magyar misszionáriusnak is vele kell mennie, hogy mindenkinek mindene lehessen. Népnék és papnak egyaránt kijut a kezdet nehézségeiből.

Van, amikor a pap egész éjjel a legnagyobb hidegben a fűtetlen állomás deszkapadján várja, hogy reggel hívei kivigyék a közeli telepre. Néha keze-lába megfagy és még ő kezeli a tüzet a templomban, amíg hívei összegyűlnek. Majd jár egyik telepről a másikra, sokszor éhgyomorral késő estig. Néha az elkeseredett magyar az óhazában átélt szenvedéseért a papon tölti ki bosszúját. Nem elég a papi szívnek látni, hogy az angolnyelvű állami iskolák pár év alatt kiölik belőlük a magyarságot, vagy a milliós amerikai szekták megveszik a hitüket, még a meg nem értés keserősége is tépi a szívet.

Mgr. Dr. Sántha Pál apostoli buzgóságát a meg nem értés nem törte le. 1923-ban a missziós lelkülettől vezérelve pár évre jelentkezett a kanadai munkára. Végleg ott maradt. 1924 József Pásztor vasárnapján kezdte meg lelképásztori működését és 38 évig volt híveinek a jópásztora. Ez idő alatt újszólván az összes magyarul lakta helyeket bejárta, missziókat tartott, batorított, erősített. A stockholmi plébánián kívül 1924-1933 között látogató misszionáriusa volt a reginai magyarságnak és megalapította a Szent István egyházközséget. 1932-1952 éveiben a canai Jézus Szíve Misszióknak volt a lelképásztora.

1936-ban Dr. Serédy Jusztinián hercegprímás képviselőjében részt vett a manilai Eucharisztikus Világkongresszuson. A kongresszus után felkereste a kínai magyar missziót és látogatást tett Japánban. 1947-ben az ottawai Mária Kongresszuson mint Mindszenty bíboros titkára vett részt. Az idei évre tervezte, hogy a Szentföldet is felkeresi, ahová lelke mindig vágyott. Az Úr helyette az örök hazába hívta, amely után csitíthatatlan honvágya volt egész életében.

1952-ben felszentelték az új modern templomot, amelynek művészi ol-tára, a keresztút és a szobrok magyar egyházművészeknek a faragványai. Már előzőleg megépült az új plébánia. 1961-ben pedig új modern iskolát emelt. 1957-ben megírta a stockholmi magyar település történetét. Ebből tudjuk meg, hogy plébániájából 3 papi és 9 szerzetesnői hivatás került ki. Az utóbbiak a Szociális Nővérek Társulatába léptek be. Ezt a szerzetesrendet 1923-ban ő telepítette le Kanadában.

1936-ban érdemei elismerésül a Szentatya kinevezte pápai kamarássá. Az égben pedig most koronázzák meg a kanadai magyarok fáradszón apostolát. Itt a földön áldott emlékének őrzője az új templom, iskola, plébánia-épület és a hitében-nyelvében megmentett magyarság hálás köszönete. Nyugodjék békességben!

Ezen megemlékezés legszemélyesebb részét B. Csáki székely paptestvérünknek köszönjük. Kísérőlevelében többek között ezt írja: „Lassanként a legöregebb kanadai magyar misszionárius lett belőlem. Már magam is várom a „behívót”, mert legjobb barátaim odaát vannak”! - Mi viszont még Jónéhány munkás évet kívánunk az ottani magyarság lelki javára. (Szerk.)

EGYSÉGES MAGYAR RITUÁLÉ

A Rítuskongregáció 1961. március 17-i kelettel engedélyezte a magyar püspökségek közös, magyar nyelvű szertartásrendjét. A mű eljutott a megjelenés küszöbéig. A püspöki kar Cserháti József pécsi káptalani helynököt bízta meg a kiadás előkészítésével.

MAGYAR MŰHELY A DÉL KERESZTJE ALATT

A Könyves Kálmán Szabadegyetem Emlékkönyve (1949-1959)
Sao Paulo, 1960.

Őszinte örömmel kísérik figyelemmel azt az alapos és következetes munkásságot, amelyet a braziliai magyar emigráció egyik tudós- író- és művészcsoportja - immár több, mint tíz éve az általános emberi- és magyar kultúra szolgálatában kifejt. Ez a lelkes csoport - a tudós hajlamáról és békés könyvbarátságáról emlékezetes királyunk neve alatt - megalkotta a braziliai magyarok „szabad fórumát”, a Szabadegyetemet és másfélszáz-nál több előadásával, kultúr- és irodalmi estjével, kiállításával meggyőzően igazolta célkitűzésének a helyességét és időszerűségét: a magyarságot akarnak dolgozni s magyar hivatást betölteni. Vagy mint a jubileumra írt vers mondja erről a magyar műhelyről: „szószék, amely rendületlen hirdet - idegen föld bábeli zajában - pirkadatot, s szent magyar igéket”.

A 160 oldalas Emlékkönyv a szabadegyetem tízéves munkásságának nemcsak nagyvonalú összefoglalása, de egyúttal szellemi termése is. A vezetőtestület (dékánátus) tagjainak írásai kapnak főhelyet benne. Különböző nézetű és hivatású író, nevelő, szociológus, fizikus és művész tartalmas és komoly tanulmányain keresztül bontakozik ki ennek a braziliai „magyar műhelynek” jelentősége és hivatása: egyetemes és magyar kultúrát közvetíteni. A Szabadegyetem vállalta és hibátlanul be is tölti ezt a feladatot. A múlt igazi értékeinek hordozója, de egyúttal a jövő világgépének formálója kíván lenni magyar hittel, tudással és építő akaratral - amint az emlékkönyv előszava mondja.

A könyv elején Kutasi Kovács Lajos szerkesztőnek a jubiláris díszgyűlésen elhangzott előadását olvashatjuk, amely a Szabadegyetem tízéves történetéről nyújt részletes tájékoztatót. Ebből tudjuk meg, hogy idegen nyelvtengerben, idegen kultúrkör beolvastató hatásának is ellenállva, 1949-ben Sztankovics Jenő kezdeményezésére alakul meg a háromtagú elnökség, amely 1951-ben tízenkéttagú dékánátussá bővül, korábban Annau Ernő, Bordeaux Pál, később Kógl Szeverin bencés tanárral, mint rektorral az élén.

A tízéves számvetés mérlege igen kedvező: 24 fizikai-technikai előadás hangzott el, a szellemtörténet és bölcsélet köréből 23, irodalmi előadás és est volt 15, művészeti 13, közgazdasági és társadalomtudományi 11, orvosi

10, katonai 6. A többi előadás megoszlott a vallástörténet, embertan, történelem, jog és sport tárgykörei között. Több, mint 40 előadást szentelnek magyar vonatkozású témaköröknek. Magyarságunk világpolitikai szerepe, népünk tudományos, művészeti és irodalmi törekvései, magyar felfedezőink sikerei, honvédelmi és pénzügyi kérdések, a magyar sport eredményei, történelmi nagyjaink ismertetése és nemzetnevelői hagyományaink felfrissítése mellett az 56-os szabadságharc többoldalú méltatása szintén szerepet kap az előadások során. A Brazil-Magyar Kultúregyesület feladata is részben a magyar kultúrkincs közvetítése volt a befogadó nemzet fiai felé. A helyi emigráns előadókon kívül vendégek is szerepeltek, így a „Dunamedence jövője” c. előadássorozat keretében horvát, román, német és szlovák részről is megvilágították a magyarság sorsának és a közös kapcsolatoknak a problémáit. A magyar tudományos élet büszkesége, Hevesy György, a Nobel-díjas magyar professzor is kiténtette előadásával a Szabadegyetemet. A szervezés és rendezés szakszerűségét feltételező irodalmi- és kultúresték, kiállítások és művészesték, hangversenyek és sajtófogadások változatos egymásutánja mellett kiadványok is igazolják a Szabadegyetem életrevalóságát. A sorozatot egy szépkiallítású, brazilnyelvű munka nyitja meg „Mit adtak a magyarok a világnak?” címmel, amely a magyar ügy érdekében, kiváló szakelőadók összeállításában nyújtja mindazt, amit nemzetünk a kultúrának és civilizációnak adott. A kiadványsorozatban szerepel még Kulcsár Balázs verseskötete és a szabadegyetem emlékkönyve. A szerkesztőség a magyar kolónia áldozatkészségétől várja, hogy a jövőben a szabadegyetemi előadásokat nyomtatásban is közreadhassa.

Ugyancsak a bevezető tájékoztatóból tudjuk meg, hogy a kezdeti bizonytalanságot a szabadegyetem szervezésének lendülete váltja fel és a nemzeti gondolat jegyében mozgósított szellemi erők köre az érdeklődő magyarok nagy tábora fonódik. Vígasztaló mozzanatként emeli ki az emlékkönyv, hogy alig volt olyan előadás, amelyen hatvan-nyolcvan résztvevő ne jelent volna meg. Örvendetes tény ez annál is inkább, hiszen az emigráció nagy betegsége, a közöny - még az egyébként konstruktív szellemű magyar szervezeteknek és intézményeknek is szinte szabályszerű kísérője szokott lenni. A többi között azonban - úgy látszik, a szabadegyetem szerencsés sajtópolitikája is jó védelem ez ellen, mert - a beszámoló szerint - az európai, észak- és délamerikai emigráns lapok többször ismertették a szabadegyetem programját.

Az emlékkönyv további részében a szabadegyetem előadásainak időrendi egymásutánját kapjuk, az előadó és a tárgykör megjelölésével. Ezután következnek a dékánatus tagjainak frásai. Az első helyen Cseh Tibor mérnök, a szabadegyetem vice-rektora értekezik „Fiatalság a nukleáris

terror korában" címmel, majd vitéz Desed Gusztáv v. tábornok írása következik: Politika és hadvezetés 1940 júniusa után. A nyelv eredetéről ír rövid tanulmányt Ecsödi János, egyet. tanár. Hosszabb értekezést olvashatunk Newton postulátumainak vizsgálatáról Erdélyi István gépészmérnöktől. Ferenczy Győző, a Máv. volt főmérnöke a világegyetemről ír, Kőgl Szeverin, a saopaulói magyar bencés rendház és gimnázium anyagi ügyeinek igazgatója pedig társadalomtudományi kérdést tárgyal „Az atomkor társadalmá” címmel. Kutasi Kovács Lajos író, szerkesztő a száműzetés irodalmáról nyújt jólsikerült tanulmányt. Lóczy Sándor v. mérnökalezredes tanulmánya a repüléstechnika és tudomány igen érdekes és időszerű vonatkozásáról s a nehézségierő leküzdéséről készült, míg Medgyessy Antal festőművész a modern művészet problémáival foglalkozik. A tanulmány sorozatot Sarlós Engelbert egyet. tanár matematikai cikke és Varró László közgazdász az inflációról szóló, feltűnést keltő írása zárja be.

Bizonyos, hogy minden intézmény csak váz és keret, amelynek tartalmát a benne dolgozók adnak, az intézmény pedig azért lesz nagygyá, mert kintnők és helyükön vannak a munkásai. A brazíliai magyar emigráció Szabadegyeteme is ilyen intézménynek bizonyult az elmúlt tíz esztendő alatt.

Cser Palkovits István Sj

MAGYAR APÁCALELKIGYAKORLAT

(Horn, 1961. VII. 18-27)

Az utolsó két évtized folyamán külföldre került magyar nővérek között 1961 nyarán először kelt szárnyra az örömhír: magyar apáca-lelkigyakorlat lesz. A dolog értelmi szerzője, a jó Wenisch Gabriella SJC főnöknőtestvér hívta meg a nővéreket Hornba, a Zwettler Haus-ba július 18-27-re. A lelkigyakorlatot P. Morel Gyula SJ vezette. A résztvevő 20 nővér 7 különböző szerzetből jött össze, helység szerint: Bécsből 9, Kaisermühleből 1, Kalwangból 1, Grácból 1, Klagenfurtból 1, Salzburgból 2, Münchenből 4, Rómából 1.

Hogyan pattant ki ez a gondolat? A jó Főnöknő testvér ismerte a szerte szóródott magyar nővérek problémáit, nehézségeit: azokét is, akik előtt már megnyíltak a külföldi testvérzárdaik kapui, de azokét is, akik saját erejükre hagyatva még mindig társtalanul küszködnek.

Nem a régi biztonság és nyugalom, nem is csak a zárdaik keret hiányzik csupán. Eligazításra, tanácsra van szükségünk sokszor, időnkét és erőnkét szeretnők hasznosan áldozni. Hányszor tettük fel a kérdést magunknak és

egymásnak: Mit tehetünk? Mivel segíthetünk az otthoniakon vagy a körülöttünk élő menekültek sokszor siralmas helyzetén? Olvadjunk-e bele nyomtalanul új helyzetünkbe, vagy van különös hivatásunk ebben az átmeneti időben?

Nem mondom, hogy ez a lelkigyakorlat megoldotta volna az összes problémákat. De milyen sokat jelentett már az is, hogy anyanyelvünkön szóltak hozzánk s mi is így kérhettünk útbaigazítást nehézségeinkben. Milyen jól esett az az őszinte, meleg érdeklődés, az a készség és segíteniakarás, amely a menekült sorsot szerzetesi vonalon is jól ismerő ft. Vezetőnk tanácsaiból, buzdításaiból áradt felénk. Az elmékedések folyamán megértettük, hogy minden körülmények között hivatásban állunk, hogy a hűség nagyobb felelősség, mint a jó kezdés, s hogy a külső és belső élet problémáit egyedül a szeretet oldja meg. Láttuk, hogy amig egyrészt hűségesnek, engedelmesnek, alárendeltnek kell lennünk, mert Isten szerzetes rendbe teremtett bele, másrészt nem szabad tovább kicsinyítenünk a vonalat, hanem alázatos hivatásszolgálatban kell élnünk a kor, a lelkek igényei szerint. Közelebb került hozzánk a ma embere, világnézetünk tágult, tisztult, realisabb lett. Hitünk nagy próbáival szemben felvértezve, s a minden emberi gyengeségre építeni tudó Istenbe vetett, törhetetlen bizalommal készültünk fel a sötéte hétköznapokra, amikor tanúságot kell tennünk belső meggyőződésünkről, hogy jó helyen vagyunk, hogy jó Úrnak szolgálunk, hogy jó szolgálatot tehetünk másoknak.

Nagyon hosszúra nyúlnék e beszámoló, ha mindazt az élményt papírra vetném, amivel e lelkigyakorlatban gazdagodtunk. Hiszen minden külső körülmény is arra volt beállítva, hogy feledhetetlenné tegye ezt a 9 napot. Milyen kedves dolog volt már a találkozás is azokkal a nővérekkel, akikkel otthon egy vonalon dolgoztunk.

S mit mondjunk arról a szerető családiasságról, amellyel a jó Testvérek vettek körül bennünket. Fáradtságot nem ismerő buzgalommal gondoskodtak mindenről, úgyhogy a lelki felfrissüléssel együtt valóban üdülést jelentett mindnyájunknak a külső keret. Milyen pihentető és lelket emelő volt a gondolat, hogy étkezés alatt az „Isten gitárosának” a remekeiben gyönyörködhetünk.

Amikor mindezért most és itt még egyszer hálás köszönetet mondunk úgy a ft. Páternek, mint a jó Testvéreknek, szabad legyen egyet kérdeznünk, illetve egy reményünknek kifejezést adnunk:

hogy ez az első lépés nem egy befejezett jótétemény volt a magyar nővérek számára, hanem egy sorozatos összefogás és segítség első láncszeme, hogy életünk valóban komoly és hűséges tanúságtétel legyen kifelé és befelé egyaránt.

Jozefa nővér, Róma

MAROSI ATYA EZÜSTMISÉJE

A paptestvérek huszonötéves papi jubileumáról elvből nem szoktunk rendes körülmények közt lapunk hasábjain megemlékezni. Nincs azonban szabály kivétel nélkül. Mindenki megérti, ha a Magyar Papi Egység felelős kiadója nem a rendes szabály alá esik. Az érdekelt ebben az esetben nem is tud a szerkesztőség szándékáról, különben a szerénysége tiltakozna ellene.

A Páter Hunya szellemét markánsan képviselő Marosi atya volt itt a külföldön a sürgetője és erkölcsi szerzője a Papi Egység mozgalom megindításának, az ezzel kapcsolatos papi rekollekcióknak és a kezdetben körlevél gyanánt induló Magyar Papi Egység lapnak, amelynek a kiadói, szétküldési munkáit és az ezzel járó szétágazó levelezést nagylelkűen és önzetlen odaadással végzi már évek óta. Természetesen a szerkesztésben is résztvesz.

Papszentelése 1937 júniusában volt a szegedi Dómban. Első dispoziója a nagyváradi fiúnevelőintézet prefektusi állásába helyezte. Azután mint tábori lelkész végigküzdötte a második világháborút és így került ki csapatával együtt 1945-ben Ausztriába, ahol a karintiai Spittal-ban, a Dráva mellett ütött tanyát több ezer menekülttel, akikkel 15 éven át megosztotta a táborok barakk-életét. Közben megszervezte a lelkipásztorokodást helyben, kápolnát létesített a feffemitzli lágérben, ellátta az istentiszteletet a tőle majdnem negyven kilométerre levő Sankt Martin táborban, hitoktatott a Millstatt melletti Seeboden tanoncotthonában, foglalkozott a Bad Gastein-i leányotthon magyar növendékeivel és alkalmilag ellátogatott még a triezti táborba is, ahova a Jugoszláviából menekült magyarok kerültek és akiknek a sorsa különösen tragikus. Megszervezte a Caritást, instruált diákokat különböző tantárgyakból és anélkül, hogy ő maga hosszú ideig támogatásban részesült volna, kiadósan és éveken át gyakorolta a paptestvéri és vendégszeretert példaadó módon.

Ezüstmiséjét a Spittal-i tábor kis kápolnájában celebrálta 1962 május 6-án. A mindenféle nemzetiségű hívő sereg a sekrestyésnek a táborban levő lakásától indult körmenetben a szertartásra. A szerényigényű istenháza a gratulánsok felét sem tudta befogadni. A presbíter asszisztens tisztét a kerületi osztrák esperes látta el, ünnepi szónok Öry Miklós SJ, ceremóniárius a szlovén tábori lelkész, diakonus a volt szegedi teológus Huillier Imre, alszerpap Német Béla SJ volt. Az esperes evangélium után felolvasta a me-

gyéspüspök üdvözlő és gratuláló sorait, majd saját szavaival emlékezett meg a jubiláns buzgó lelkipásztori működéséről még munkakörén kívül is, egyházmegyei vonalon. Az ünnepi szónok főleg a papnak mint áldozatnak a szerepét emelte ki. Őt kis elsőáldozó öröme is emelte az ünnepélyességet.

A protestáns egyházak világtanácsának helyi szervezete tette igen előzékenyen lehetővé, hogy a szertartás utáni nyolcvan terfészes vacsora az ő barakkjának a nagytermében folyjon le. Üdvözlő stírgönyök és gratuláló levelek halmazából kerültek a legérdekesebbek felolvasásra. Jött egy aláíratlan stírgöny, bár nem ismeretlen szerzőtől - Romániából, továbbá egy levél paptársától, aki évfolyamtársa volt, és jelenleg Kárpátalján működik. Pohárköszöntőt mondott egy nem katolikus szónok is, aki nem győzte kiemelni az ünnepelt nagy szeretetét.

Az Ostpriesterhilfe és a magyar paptestvérek azzal is kimutatták köszönetüket és hálájukat a jubiláns kiadó iránt, hogy egy fehér miseruhát ajánlódzkodtak neki. Magyar hívei kétkötetes breviáriummal lepték meg. Egy osztrák családtól, amelynek a lányát az ünnepelt nyerte meg a szerzetesnői hivatásnak, szép vélműt kapott. Egy jugoszláviából menekült teológus, akinek a hivatását ugyancsak Marosi atya egyengette a Sankt Martin-i táborban, magyar szövegű emlékképeket osztogatott az egybegyűlteknél.

Lapunk továbbra is Jézus Szentséges Szíve áldását kívánja hűséges felelős kiadójának.

Német Béla SJ

PAPSZENTELÉSEK

PÁZMÁNITÁK

Pázmány Péter ősi bécsi kollégiuma az 56-os forradalom óta az idén tartja leggazdagabb aratását. Őt érett gyümölcsöt tesz le az Úr és az Egyház oltárára. Az új istenszolgák az előkészület búzavirág színű talárját felváltják a papság fekete reverendájával.

Koncz Kázmért Dr. Wechner Bruno püspök-helynök szentelte a vorarlbergi Bezauban április 7-én Sítientes szombatján. Az újmisést azért választotta ezt a falút, hogy nevelőszüleit a szentelési szertartások élményében részesítse.

A többi négy jelöltet

Jordanits Zoltánt

Nákói Sándort

Makó Lajost

Németh H. Istvánt

Szent Péter és Pál ünnepén Dr. König Ferenc biskoposérsek fogja a bécsi Szent István dómban az Úr papjaivá szentelni. Primiciáját július 8-án Makó Lajos Fellbachban és Németh H. István Mengenben tartja. Nákói Sándor a szentgábriseli Szent Lélek templomban mutatja be első papi és missziós áldozatát.

Két szép jeligét találunk a primiciás képeken. Németh István ágostoni főhászát mi is magunkévá tehetjük: Uram, Te ismertél engem, mégis kiválasztottál. Végy azért úgy amilyen vagyok, Tégy olyanná amilyennek gondoltál! Makó Lajos viszont Prohászka püspök bizalmával indul apostoli útjára: Hiszek a szeretet végső győzelmében!

Tudjuk, hogy nemcsak a földi „nevelőanya”, az Alma Mater, örvend ezekben a napokban együtt fiaival, hanem az égben levő alapító is. Amikor Pázmány érsek 335 évvel ezelőtt az első pázmánitákat szentelte, így nyilatkozott: mióta az érseki méltóságra emeltettem, soha sem volt nagyobb örömem, mint ez alkalommal.

Amikor az újmisésekre az isteni Főpap áldását kívánjuk, egyben imáinkban kérjük, hogy szent Péter példájára legyenek a hit rendíthetetlen sziklái, akikbe a lelkek biztonsággal kapaszkodhatnak és tüzes szentpáli apostolok, akik Krisztus és az égi javak szeretetére lobbantják a szíveket.

JEZSUITÁK

A magyar jezsuiták külföldre szakadt ága ugyancsak öt apostolt állít újra csatasorba.

Patacsi Gábor ápr. 21-én, nagyszombat napján Katkov András nappliai gör. kat. püspök keze által részesült az áldozópapi rend szentségében, a római Esquilinon levő Remete szent Antal templomban. A szent liturgiát április 24-én végezte magyar nyelven, szláv és román segédlettel a Damaszkuszi szent János kollégium Gyümölcsoltó Boldogasszonyról nevezett templomában, majd május 6.-án, a Kenethozó Asszonyok vasárnapján ószláv nyelven a szentelési templomban. P. Patacsi az első görög-szláv ritusú magyar jezsuita.

Várhelyi Imrét és Hegyi Mártont Kanadában a torontói Regis kollégium kápolnájában június 17-én, Szentháromság vasárnapján szentelik. Első ünnepélyes szentmiséjüket mindketten június 24-én magyar jezsuita plébánián mutatják be; P. Várhelyi a courtlandi Szent László templomban, P. Hegyi a torontói Szent Erzsébet templomban.

Szabó Ferenc és Zámbo Lajos augusztus 6-án, Urunk Színeváltozása ünnepén Lövenben (Belgium) kapják a szenteléssel együtt a krisztusi küldetést.

Szent Ignác fiainak különösen örömeikre szolgálhat, hogy két ilyen ünnepet mutathatják be szentelési miséjüket. A rendalapító egész papi életében a trinitárius és eucharisztikus misztika kegyelmeiből élt. Ennek fényében mutatta be a napi szentmiséjét és a szentháromsági misszió példájára küldötte el fiait apostoli útjukra.

A Kapitány parancsa ma is így szól: Ite, accentite mundum universum!

MISSZIÓS KÜLDETÉS

A tavaly szentelt P. Bernáth Kálmán SJ rendi előjáróságától a formóza magyar jezsuita misszióba kapott beosztást. Augusztus 31-én Nápolyból indul Formózába, hogy ott egyelőre megkezdje a nyelv tanulását. Szívből gratulálunk az élvonalba való küldetéshez és missziós munkájára Isten bőséges áldását kívánjuk.

PAPI REKOLLEKCIÓ

Harmincten jöttünk össze Bécsben április 11-13 közt az Isteni Megváltóról nevezett Nővérek lelkigyakorlatos házában. Az elmélkedési pontokat P. Varga László SJ adta. Elmélkedéseink központja Isten volt, akit az előadó a modern természettudományok felől is meg akart közelíteni.

Lelkipásztori megbeszéléseinken László püspök úr szívgyengése miatt nem tudott résztvenni.

Rövid beszámolók voltak a II. Vatikáni zsinattal kapcsolatban a keresztények hitbeli egységéről, különös tekintettel a magyar viszonyokra. P. Varga László SJ beszélt erre vonatkozólag a keresztény és papi felelősségről, Óry Miklós SJ a dogmatikai kérdéseket tárgyalta és az egység nehézségeit összegezte, Lakos Endre a probléma lélektani oldalát boncolgatta.

Egyik oltártestvérünk eleven színekkel rajzolta meg a mai otthoni helyzetet.

Németh Béla SJ az erkölcsstan újabb fejlődési irányairól tartott előadást.

A papi lelkigyakorlatra vonatkozólag úgy döntöttünk, hogy legmegfelelőbb terminus augusztus vége vagy szeptember eleje, mindenesetre még a jövő tanév előtt, hogy az iskolai előadások ne akadályozzák a részvételt.

Németh Béla SJ

PAPI LELKIGYAKORLAT

Az idei papi lelkigyakorlatot Bischofshofenben tartjuk szept. 3-7 napjaiban. Kérjük, már most jegyezze be a munkanaptárába! A jelentkezését legkésőbb augusztus 20-ig küldje el a következő címre: Marosi László. Spittal-Drau, Kapellengasse 15, Austria.

A világ menekültjeinek közös találkozója a Szentatyánál

RÓMAI ZARÁNDOKLAT az „Exsul Familia”

tízéves jubileuma alkalmából
1962 augusztus 3-8.

A Szentatya egyenes óhajára az összes menekült népcsoportok képviselői, a világ minden részéből az Örök Városba sietnek, hogy Krisztus földi helytartójának megköszönjék a tíz évvel ezelőtt kiadott apostoli konstitúciót, amely oly hathatósan védelembe vette a hitükért üldözött népek bújdosó fiait és anyanyelvükön történő lelkipásztori vezetésükről gondoskodott.

MINDSZENTY NÉPE NEM HIÁNYOZHAT A HÓDOLÓK VILÁGKÓRUSÁBÓL!

Közös programm:

1. Kihallgatás a Szentatyánál
2. Szentmise a Szent Péter bazilikában, amelyet Con-falonieri bíboros celebrál
3. Keresztúti ájtatosság a Kolosszeumban
4. Nagy ünnepi gyűlés, amelyen az egyes népek egy-egy műsorszámmal szerepelnek
5. Róma megtekintése szakzerű vezetéssel

Magyar programm: Mindszenty bíboros tituláris templomának, a S. Stefano Rotondonak a kertjében közös nagy magyar találkozó nemzeti programmal

Papi programm:

Évi Papi Találkozónkat az idén a zarándoklat keretében Rómában tartjuk. A tervbevert program esetleg az utolsó napon: közös szentmise X. szent Pius pápa sírjánál papi elmélkedéssel. Hódolat XII. Pius pápa sírjánál. Közös agapé után Papi Találkozó a Magyar Egyházi Intézetben (Pontificio Instituto Ecclesiastico Ungherese, közel a Vittorio Emmanuel hídhöz: Lungotevere dei Tebaldi 14.)

Hogy legalább hozzávetőleges számot tudjunk, kérjük az országok főlel-készeit, hogy a Papi Találkozón résztvevő paptestvérek számát vagy Zágon prelátnak úrral (Róma, Cas. Post. 9087) vagy Marosi atyával (Spittal/Drau, Kapellengasse 15) közölni szíveskedjenek.

MAGYAR ENGESZTELŐ IMAHADJÁRAT

„Uram, taníts meg minket imádkozni.” (Luk. 11, 1.)

Hogy a nemzet akkor lesz nagy és erős, ha imádkozni tud, ezt jól tudta első szent királyunk is. Ezért minden erejével arra törekedett, hogy imádkozni tanuljon a népe és így el ne pusztuljon, hanem gyökereket verjen azon a földön amelyet Árpád kardja szerzett.

A keresztes vitézek daliás vezére, Szent László király, még jobban igyekezett elmélyíteni ezt az imádságos szellemet.

Szent Margit maga volt az imádságos áldozat a hazájáért.

Hunyadi seregében Kapisztrán szent János tanítja imádkozni a kereszteseket. A Jézus nevével küzdő hőseinknek köszönhető, hogy ma szerte a világban beleszeng a déli harangszó Nándorfehérvár győzelmi himnuszát.

Mindszenty prímásunk is tudta, hogy ma, amikor a mohácsok mohácsát éljük, egyedüli barátunk az Isten s egyedüli megmentőnk az imádság. Amíg csak tehet, járt mindenfelé, imádságra tanítva a népet, hogy így a magyar megacélozva nézhessen szemébe az elkövetkezendőknek.

Vajjon a magyar emigráció tud-e imádkozni? Szokott-e imádkozni eleget? Mennyire szükségünk van arra, hogy kérjük: „Uram, taníts meg minket imádkozni.”

Kedves Oltártestvérek, tisztelendő Nővérek, tegyünk meg mindent, hogy magyarjaink idekint imádkozni tudjanak. Hogy igazán imádkozó emigrációt teremtsünk, erre igen alkalmas eszköz a Magyar Engesztelő Imahadjárat. P. Magyar Arnold ferences atya, aki ezt a kegyelmi munkát sok lelkesedéssel megindította, a további vezetésre a Magyar Papi Egységet kérte fel. Neki Csilébe kellett mennie nagyobb rendi feladatok megoldására, ő az imahadjárat szélesebb kibontakozását reméli a Papi Egység által, amely a paptestvérekkel és tisztelendő nővérekkel szorosabb kapcsolatot tart.

A mellékelt beiratkozási lap segítségével szedjük össze egy lángoló imatáborba magyarjainkat. (További lapokat kérjünk a Papi Egységtől)

Legtöbbet akkor teszünk a hazánkért, ha imádkozunk.

„Uram, taníts meg minket imádkozni!”

Marosi László

„A magyar fa leveleit messze elsodorta a világfergeteg. Ne mondjátok egygel-eggyel találkozással - Kainnal: Vajjon őrzője vagytok-e öcsémnek? Bizony az vagy; bizony az vagy! Vigyázzatok minden árva magyara mint szemetek világára és ne múljék el egyetlen nap, hogy valamelyik árva falevéltre jótéteményt ne írtatok volna.” (Mindszenty)

